

Uək Min Uək Min Rəha Aposil Min Nəghatiən əkuəkir rəha nauəuə u Uək Min

?Pəh təmətei nauəuə u? Luk təmətei nauəuə u. Afin e “Nəghatiən əkuəkir rəha nauəuə u Luk” o nəhruniən məmə Luk in pəh.

?Təmətei tatuvən kəm pəh? Luk təmətei nauəuə u tatuvən kəm in kəti, nərgin u Teofiləs, iətəm kətiəh əmə iətəm Luk təmətei nauəuə u “Nanusian Təuvir İətəm Luk Təmətei” tatuvən kəm in. Nərgin u, nıpətin təni məmə, “İətəmimi iətəm tolkeikei Uhgın.” Luk təmətei nauəuə u tatuvən kəm suah u, mətəu in təhrun məmə nətəm Isrel tepət mine İanihlua tepət okotafin min.

?Natigian təhro lanu nian təmətei? Nauəuə min rəha Nanusian Təuvir kəutəghati e nəmiəgəhiən mine nimisiən rəha İesu. Nauəuə u tətəni pətigəm məmə niməfaki təməhro lanu mətəuəuin. Nıpılga nauəuə aupən nəuvetin u tətəghati tepət e uək rəha Pitə, kəni nıpılga asoli iətəm tətərisig lan tətəghati e nəmiəgəhiən mine uək rəha Pol.

?Təmətei nauəuə u o nak? Luk təmətei nauəuə u mətəni məmə niməfaki təməhro lanu mətəuəuin, kəni təməhro min lanu niməfaki təmeviə. E nian əha, nətəm Isrel tepət kəsotatigian e nıtəni Isrel, mətəu kəutatig e nıtəni min iətəm Rom tətərmənig e lah. Aposil min ilah rəfin nətəm Isrel. Nanusian təuvir əha kəmaupən kəni=pən kəm nətəm Isrel

mine Nanihluə* mın u kəutohtəu=pən nəfakiən rəha nətəm Isrel. Kəni Pitə mine Pol mine ilah mın nəuvein kinautos minautuvən kəm Nanihluə mın əpnəpın mın. Təmə iərman tolkeikei məmə otitəu=pən nəfakiən rəha nətəm Isrel, in okəkeikei kəhgi=pən kəni mıtəu=pən mın lou əlkələh mın tərət. Mətəu Pol mine Pitə rəueiu kinuəhrun məmə nəmə iətəmi tolkeikei məmə otəhatətə e Iesu, kəni ko nıkin təsəhtiən məmə okəhgi=pən mine mıtəu=pən lou əlkələh mın əha. Nətəm Isrel tərət nian kəmotətəu nətəligiən u, ilah kinotəməki e Pol mine Pitə minautol nərahian kəm lau. Mətəu ilau kəmuhalpın=pən nəghatien rəhalah. Nian kəmotələs Pol məhuvən e kot, nətəmi asoli rəha Rom kəməsoteruhien məmə in təmol nati kəti tərəh. E naunun nauəuə u, Pol in tətətig əpəha e taun asoli u Rom, u iətəmi asoli agın rəha Rom tətətig ikın. Kəni Pol təmətəni pətigəm nanusiən təuvir, iətəmi tikə məmə otəniəhu.

Uhgın təməni məmə otəhlipa Narmın rəhan

¹ Teofiləs, e rəhak nauəuə iətəm iəmətəi əupən, iəmətəi nolien mın rəha natimnati rəfin iətəm Iesu təmol mine mətəgətun nətəmimi lan.

² Nauəuə əha tətəni pətigəm nian Iesu təmətuəuin rəhan uək mətəuarus Uhgın təmos rəkis muvən e Negəu e Neai. Mətəu əupən, nian təməsuvən əhanəhian e Negəu e Neai, Narmın Rəha Uhgın

* : Nanihluə, Ianihluə – Afin-to e tiksınəri. **1:1** Luk 1:3

təmasiru lan məmə otəgətun rəhan min aposil† min nati nak in tolkeikei məmə okotol.

³ E nian təməmiəgəh min e nımisiən, nian tepət tətuva o lah, kəni koteruh in e nian kətiəh kətiəh e nian fote, kəni matol əpu in kəm lah kəni məgətun ilah e noliən min tepət məmə in təməmiəgəh pəhriən e nımisiən. Kəni e nian min əha, təmətəgətun ilah e Narməniğien Rəha Uhgın.

⁴ Iesu təmətatig əhanəh ilah min ilah, kəni nian kəti, nian təmətauən ilah min ilah, in təməni=pən nəghatiən kəti kəm lah məmə, “Itəmah onəsotaupəniən mohiet u Jerusiləm. Onəkotəkeikei məutatig motətəuarus onəkotos Narmin Rəha Uhgın, u rəhak tatə təməni əskasik rəkis məmə otəfən kəm təmah, təhmen lanu məmə iəu iəməni=pinə rəkis kəm təmah.

⁵ Aupən Jon təmatol bəptais e nətəmimi e nəhu, mətəu otəsuvəhiən, Uhgın in otol bəptais e təmah e Narmin Rəhan.”

Əpəha e Nitəuat Rəha Niği U Olif, Uhgın təmos Iesu muvən e Negəu e Neai

⁶ E nian min əha, aposil min kəməutatig ilah Iesu, kəmotətapuəh ohni məmə, “?Iərməniğ, rəueiu əha tinəuvir məmə ik onəkol kitah nətəm Isrel okotərməniğ e nitəni min rəhatah, uə kəpə?”

† **1:2** “Aposil” in suah kəti iətəm Iesu Kristo təmahli=pən o nəni pətiğəmiən rəhan nəghatiən. Nian nəkotəfin nəghatiən əha “aposil” e nauəuə u, niyətin tətəni məmə nətəmimi tueləf rəha Iesu u kəməutaliuək ilah min. Kəni e nauəuə u, Pol təməni məmə in min aposil kəti rəha Iesu, mətəu in təməsaniən ilah nətəmimi tueləf min əha. Nauəuə u, in tətəghati tepət e aposil mil, Pitə mine Pol. **1:2** Mak 16:19; Luk 24:49-51 **1:3** Luk 24:36-49; Uək 10:41 **1:4** Luk 24:49; Jon 14:16-17; Uək 2:33 **1:5** Mat 3:11 **1:6** Luk 24:21

⁷ Mətəu Iesu təni=pən kəm lah məmə, “E nian mīn rəha natimnati mīn əha, Tatə Uhgīn təməhluaig e natimnati o təmah, məmə ko nəsoətəhruniən. In pişin əmə, tinitəpin rəkis e rəhan nəsanəniən.

⁸ Mətəu nian Narmin Rəha Uhgīn otuva mətig e təmah, itəmah onəkotos nəsanəniən. Kəni itəmah onəkotəkeikei məhuvən motəni pətigəm rəhak nəghatiən əpəha Jerusiləm, mine ikin mīn əpəha Jutiə, mine Səmeriə, kəni mine ikin mīn rəfin e nitənimtəni mīn.”

⁹ Nian təməni rəkis əmə nəghatiən əha kəm lah, kəni Uhgīn tos rəkis in məri matuvən e neai. Nian ilah kəmauteruh, kəni nəpuə kəti tuva məuveg, kəni ilah kəsoteruhiən mīn.

¹⁰ Nian kəməutəsəl pəri əhanəh e neai məutəsəl lan, əmeiko suah mil keiu kəmuəfən napən ruən kəmiaiet=pa e nəlugīn e lah.

¹¹ Kəni muəni=pən kəm lah məmə, “! Nətəm Kaləli! ?Təhro nəutəhtul u ikinu məutəsəl pəri lan əpətu lan e nəpuə? Iesu əha Uhgīn təmos rəkis o təmah mos məri matuvən e neai, in otəmanitəlig pa mīn təhmen=pən əmə lanəha, mə tətəri matuvən.”

Aposil mīn

¹² Kəni aposil mīn kəmotsipən e nitəuət u kətəni məmə, Nitəuət Rəha Niği U Olif, motohtəlig=pən Jerusiləm səniəmə isəu pik, iuəkir əmə.

¹³ Nian kəmoħiet=pən Jerusiləm, məhuvən=pən imə e nəuan nimə kəti əpəha ilis lan, ikin kəutatig ikin. Aposil mīn əha, nərgilah u Pitə mine Jon mine Jemis mine Antiru mine Filip mine Toməs mine

Patolomiu mine Matiu mine Jemis nəti Alfias mine Saimon Selot‡ mine Jutəs nəti Jemis.

¹⁴ Nətəmi min əha mine nıpətan min, mine Meri u məmə rəha Iesu, mine notəha Iesu min, ilah kəutəhuva pəti-pəti e nıkilah kətiəh məutəfaki nian rəfin.

Iətəmi u otos nımei Jutəs

¹⁵ Kəni nian kəti, nian nətəm kəutəhatətə e Iesu kəməutəharəg, ilah tepət, təhmen e uan-hanrit-tuenti ilah rəfin. Kəni Pitə təməhtul mətəghati kəm lah məmə,

¹⁶ “Piak min mine nəuvınik min. Nuvəh aıpən Narmin Rəha Uhgın təməfən nəghatiən kəti kəm Kig Tefit, kəni Kig Tefit təni pətigəm. Təməni məmə suah kəti otegəhan e Iesu kəm nətəmimi, kəni ilah okotaskəlım motohamu. Nəghatiən rəha Nauəuə Rəha Uhgın otəkeikei muva mol nıpəhriənıən lan, kəni rəueiu nəghatiən o suah u tinuva mol nıpəhriənıən rəkis lan. Suah u in Jutəs.

¹⁷ Jutəs, in rəhan əha ikın uək məmə otasıru e tah, in kitah əmə.”

¹⁸ (Jutəs u inu təmos nəhmti nıftəni kəti e məni u təmos e noliən tərəh iətəm in təmol. E nıftəni əha, təməmei morin kəni nərfın təhapu nısigan tiet.

¹⁹ Kəni nətəm Jerusıləm kəmotətəu nəghatiən əha, kəni ilah kotauın e nıftəni əha e nəghatiən əha ikın məmə, “Akeltama,” nıpətin u məmə Nıftəni E Nıərə.)

²⁰ Kəni Pitə təməni məmə, “Natımnati iətəm Jutəs təmol təmuva mol nıpəhriənıən lan mətəu-inu e

‡ **1:13** Eruh-to futnot e Mat 10:4 **1:13** Mat 10:2-4 **1:16** Sam 41:9 **1:18** Mat 27:3-8

Nauəuə Rəha Nəpuən MİN, nəghatiən kəti tətəni məmə,

‘Təuvir məmə rəhan nimə tətəhtul əpnapin əmə,
pəh iətəmi kəti otəsatiğiən ikin.’[§]

“Kəni nəghatiən kəti mİN tətəni lanu məmə,
‘Təuvir məmə iətəmi pisin kəti mİN otuva mos
nimein.’

²¹⁻²² “Kəni tol lanəha, iətəmi kəti otəkeikei mos
nimei Jutəs mətəni pətiğəm kəm nətəmimi itimah
mİN, məmə İərmənig İesu təməmiəğəh mİN e
nimisiən. Suah u, in suah kəti iətəm itimah mİN
iəmautan aupən e nian mİN u iətəm İərmənig
İesu təmətaliuək lan. Suah u in suah kəti iətəm
təmətatiğ nian Jon təmətəni pətiğəm nəghatiən
rəha nolien bəptais e təmi, muva mətəuarus=pən
nian UhgİN təmos rəkis İesu o tah mos məri muvən
e Negəu e Neai.”

²³ Kəni ilah kəmotəni nərgi iətəmi keiu, kəti
nərgİN u Josip u nian nəuvein kətauİN lan məmə
Pasapəs Jastəs, kəni kəti mİN, nərgİN u Matias.

²⁴ Kəni ilah kəmotəfaki mətəni məmə,
“İərmənig ik nəkəhrun niki nətəmimi rəfin. Ik
əgətun e timah məmə suah mil u, in pəhruvən u ik
ninitəpin rəkis

²⁵ məmə otaskəlim uək u rəha aposil iətəm Jutəs
təməpəh məmə otuvən e suaru iətəm tərah, iman
əhruahru ikin.”

²⁶ Nian ilah kəmotəfaki rəkis, ilah kəmoturin
kəpiel nəuvein, kotəhmen e tais, məmə otəgətun
məmə pəh otos uək əha, kəni kəpiel mİN
kəmotəgətun nərgi Matias. Kəni ilah kotəfən Matias

§ **1:20** Nipəti nəghatiən u məmə, “pəh otimis.” **1:20** Sam 69:25;
109:8 **1:21-22** Mak 1:9; 16:19; Jon 15:27

məmə in aposil kəti, kəni rəueiu tınol mın tueləf aposil ilah rəfin.

2

Narmın Rəha Uhgın təmuva e nəmiəghian rəhalah

¹ E nian rəha Pentekos,* lafet kəti rəha nətəm Isrel, nətəm u kəutəhatətə e Iesu kəməhuva kətiəh.

² Kəni rəueiu agın mın, kəmotətəu nati kəti təmsipəri e neai təhmen e nimətagi asoli kəti tətərkərik, kəni nati kəha kəmotətəu təmuva məri rəfin e nıpəgnəua nimə əha kəutəharəg ikin.

³ Kəni ilah kəmoteruh nati kəti təhmen e nəmnamı nigəm tatuəu. Kəni nəmnamı nigəm mın əha, kəmotiuvig motan-əhmen nətəmimi rəfin nətəm kəutəharəg əha imə.

⁴ Kəni ilah rəfin, Narmın Rəha Uhgın təmuva məriaueh mətatig e lah, kəni məfən nəsanəniən kəm lah, mol ilah kınəutəghati e nəghatiən iki pisin mın.

⁵ Kəni nətəmimi mın nəuvein əha ikinu, nətəm Isrel nətəm kəutəfaki kəm Uhgın. Aupən, ilah kəməhuvən e nitəni pisin pisin mın məutatig ikin, kəni rəueiu kohtəlig=pa məutatig Jerusiləm məmə okotol lafet rəha Pasova.

⁶ Nian ilah kəmotətəu nəghatiən mın əha, nətəmimi mın tepət kəməhuva. Kəni ilah kəmotauit pik mətəu-inu kəmotətəu nəghatiən mın rəhalah nətəmimi mın əha kəutəni.

⁷ Kəmotauit pik agın kəni məutəni məmə, “!Ei! ? Nətəm Kaləli mın əmə əha kəutəghati, uə kəpə?

* **2:1** Pentekos – Afin-to e tiksınəri. **2:1** Lev 23:15-21; Dut 16:9-11 **2:3** Mat 3:11 **2:4** Mak 16:17; Uək 4:31; 10:44-46; 19:6

8 ? Təhro əpəha kitah rəfin kəutətəu rəhatah nəghatiən mīn ilah kəutəni?

9-11 Kitah u nətəmimi iki pisin pisin mīn tepət. İkin u nətəm Patiə u ikin, mine nətəm Metiə, mine nətəm Elam, mine nətəm Mesopotemiə, mine nətəm Jutiə, mine nətəm Kapatosiə, mine nətəm Pontəs, mine nətəm Esiə, mine nətəm Fritiə, mine nətəm Pamfliə, mine nətəm İjip, mine nətəm Lipiə e nikalın=pən əha Saerin ikin, mine nətəm Rom, nətəm İsrel əhruahru, mine Nanihluə† mīn mətəu kitah kəutəfaki kəm Uhgīn, mine nətəm Krit, mine nətəm Arepiə. Mətəu kitah rəfin kəmotətəu ilah kəutəghati e nəghatiən iki pisin pisin mīn rəhatah, mətəni pətiğəm nati asoli mīn iətəm Uhgīn təmol.”

12 Narmilah təmiuvig pik, kəni kəmotətapuəh o lah mīn məmə, “!Ei! ?Nak u tol lanu?”

13 Mətəu nəuvein kəmotaləh əuvsan e lah, mətəni məmə, “Nati kəutapis əpəha.”

Pitə təmuhamteipən nīpəti nati əha

14 Kəni Pitə təməhtul ilah lepīn aposil mīn, məghati əfəməh mənī=pən kəm nətəmimi məmə, “Nətəmimak mīn nətəm İsrel, mine nətəm iki pisin pisin mīn u nəutatig Jerusiləm, otətəlig vivi-to lak, pəh iəkuhamtei=pinə nīpəti nati əha kəm təmah.

15 İtəmah nəutəni məmə nətəmi mīn u kəutapis. Mətəu kəpə, kəsotapisian. Nain klok əmə əha rəueiu ləplapin. ?Kəni ilah kotəhra motapis?‡

16 “Mətəu mə tol lanu lan. İəni rəha Uhgīn aupən, nərgin u Joel, təməni rəkis nati u itəmah nəuteruh. In təməni məmə,

† 2:9-11 Nanihluə, İanihluə – Afın-to e tiksınəri. ‡ 2:15 Nətəmi mīn əha kəsotəmmimian wain ləplapin, kəni iətəmi tikə mə tapis ləplapin.

17 ‘Uhgın təməni məmə,

“E naunun nian mın, iəkəfən rəhak Narmın kəm nətəmimi rəfin. İlah rəfin okotos nəsanəniən lan. Nenətītəmah mın, nəman mine nıpətan, ilah okotəni pətīgəm nəghatıən mın rəhak iətəm iəu iəkəfən kəm lah. Nətəm aluə mın rəhatəmah, Uhgın otəfən nati kəti təhmen e nəməhlairiən kəm lah. Kəni nauəhli mın rəhatəmah okotəməhlair e nəməhlairiən pisin pisin mın.

18 Səniəmə nətəmi asoli mın əmə, mətəu nəman mine nıpətan ilah noluək mın əmə rəhak, kəni iəkəfən Narmın rəhak kəm lah e nian mın əha. Kəni ilah okotəni pətīgəm nəghatıən mın rəhak iətəm iəkəfən kəm lah.

19 Oiakol nati apispis mın əpəha e neai, mine nəmtətıən pisin pisin mın e nitəni mın. Onəkoteruh nırə mine nigəm mine nahnigəm okotəri motol nəpuə lan.

20 Mıtıgar otaupən mapınəpu lan, kəni məuig otasiə təhmen e nırə. § Kəni ko uərisig, Nian asoli agın rəha İərmənig otuva.

21 E nian əha, nətəmimi rəfin nətəm okotauin e Nərgək, iəu oiakosmiəgəh ilah.” ’

22 “Nətəm İsrəl, itəmah otətəlig e nəghatıən u. İtəmah nəkotəhrun vivi nati apispis mın, mine nəmtətıən pisin pisin mın iətəm İesu iətəm Nəsərit təmöl e nəsanəniən rəha Uhgın, u itəmah nəmoteruh. Natimnati mın əha tətəgətun məmə Uhgın in pisin əmə təmahli=pa İesu tuva.

23 E nəlpəkaiuən rəha Uhgın u in təmöl

§ 2:20 İəni mın rəha Uhgın kəutəni nəghatıən mın lanəha e natimnati əskasik mın otəpanuva e Naunun Nian. 2:21 Joel 2:28-32

rəkis mələhu aupən, in təməfinə suah u e nəhlmıtəmah. Kəni itəmah nəmotuhamu in e nian nəmotegəhan=pən lan tuvən e nəhlmı nətəm kəsotəfakiən. Kəmotuh u, kəmotətu-pəri e nigı kəməluau kəni timis.

²⁴ “Mətəu Uhgın təmitis İesu e nahməiən rəha nimisiən, kəni mol in təmiəgəh mın e nimisiən, mətəu-inu nimisiən, rəhan nəsanəniən tikə o naskəlimiən in.

²⁵ Tefit təməni lanəha e İesu aupən məmə,

‘Nian rəfin iəkəhrun məmə İərməniğ tətətiğ itımlau min. Ko iəsəğiniən mətəu-inu tətətiğ e nıkalik itımlau min.

²⁶ Kəni tol lanəha, iəu nıkkik tətəgiən pik, mətəni-vivi ik e nohlik. Kəni nıkkik təməlinu mətəu iəkəhrun məmə Uhgın otosmiəgəh nıpətik.

²⁷ Kəni ko nəsepəhiən narmək otətətiğ ima nətəm kəmoħmis ikın. Kəni ko nəsegəhan minian nıpəti rəham İətəmini Əhruahru məmə otəmnəmit.

²⁸ Ik nəməgətun rəkis suaru rəha nəmiəgəhiən kəm iəu, kəni ik onəkol iəu nıkkik tətəgiən pik nian iətətiğ kilau mın ik.’ Inu nəghatiən Tefit təməni e İesu aupən.

²⁹ “Piak mın. İəkolkeikei məmə iəkəni nati əhruahru kəm təmah. İauəhli u kəha rəhatah aupən, Kig Tefit, in təmimis rəkis, kəni kəmitənim, kəni rəhan suvət tətətiğ imatah ikın mətəuarus=pa u rəueiu.

³⁰ Mətəu in iəni kəti rəha Uhgın, kəni in təhrun məmə Uhgın təmos nonauvil kəti kəm in mənıəkis nəghatiən kəti kəm in məmə iətəmi kəti e nıra rəhan otuərisiğ lan otəkeikei mol Kig.

³¹ Kig təmafı məmə nati u otəkeikei muva mol nıpəhrıanıan lan. Kəni in təməni məmə Kristo əha, iətəm Uhgın təməni məmə otahli=pa, Uhgın otol təmiəgəh mın e nımisiən, kəni otəsəpəhiən narmin tətatiğ ima nətəm kəmoħmıs ikın, kəni nıpətın ko təsəmnəmitiən.

³² Kəni nəghatiən u tətəghati e İesu u Uhgın təmol rəkis təmiəgəh mın e nımisiən. !Kəni itimah iəmotəh e nəħmtitimah!

³³ İesu, rəhan tatə təmos in məri muvən e nıkalın maru ikın, imə nısiəiən mine nəsanəniən. Kəni təħmen=pən əmə məmə Uhgın təməni rəkis lan əupən, in təməfən Narmın rəhan kəm İesu məmə İesu otəfən kəm rəhan mın. Kəni natimnati mın u, nauteruh, məutətəu, Narmın Rəha Uhgın tatol.

³⁴ Kig Tefit təməsuvəniən e Nəgəu e Neai təħmen e İesu. Kəni Tefit təməsəghati aruiən lan nian in təməni nəghatiən mın əha məmə,

‘İərməniğ. İk İərməniğ rəhak. Uhgın İərməniğ təni kəm ik məmə, “Əharəg e nıkalik maru, ikın imə nısiəiən mine nəsanəniən, mətəhtəhnin.

³⁵ Oıəköl rəham mın tikimır mın məmə okotəħmen e nıməulul iətəm nateviğ-ərain e nıftəni, kəni ik onəkərməniğ e lah.” ’

³⁶ Pəh nətəm İsrəl rəfin kotəkeikei motəħrun vivi məmə İesu əha iətəm itəmah nəmotətə-pəri e niği kəməluau, inəha, Uhgın təmol məmə in İərməniğ mine Kristo — u iətəm Uhgın təməni məmə otahli=pa.”

Nətəmiimi təpət kəmotəni nıpəhrıanıan e İesu

³⁷ Nəghatïən u rəha Pitə təmek pəhriən nïkilah kəni nïkilah təpəou. Kəni kəmotətapuah o Pitə mïne aposil mïn rəfin məmə, “Piatimah mïn. ? Oïəkotəhro lanu?”

³⁸ Kəni Pitə təməni=pən kəm lah məmə, “Onəkotəkeikei motəuhlin nətəligiən rəhatəmah, kəni kol bəptais e təmah rəfin kətiəh kətiəh e nərgi İesu Kristo, məmə Uhgïn otafəl rəkis nolïən təräh mïn rəhatəmah. Kəni Uhgïn otəfinə Narmïn u kəm təmah,

³⁹ mətəu Uhgïn təməni rəkis nəghatïən u o təmah, mïne nenətītəmah mïn, mïne namipitəmah mïn iətəm okəpanəhuva. Nəniəskasikiən u tətətig o nətəmimi rəfin mïn u iətəm İərməniğ Uhgïn rəhatah tətəuïn e lah.”

⁴⁰ Kəni Pitə təməni nəghatïən təuvir tēpət məmə otiuvi=pa ilah kəhuva, kəni mətəni kəm lah məmə, “O nəkohiet rəkis e nətəmi mïn u, nəpiəh mïne u nətəm kotərah məmə, Uhgïn otəsoliən nalpiniən kəm təmah mïn ilah.”

⁴¹ Kəni ilah tēpət u kəmotətəu nəghatïən rəha Pitə kəmotəni nïpəhriəniən lan, kəni kəmol bəptais e lah. E nian əha, nətəmimi tēpət təhmen e tri-tausin kəməhuva məhuərisig e lah u kəutəhatətə e İesu.

Naliuəkiən rəha nətəmi mïn u kəmutəni nïpəhriəniən e İesu

⁴² Nian rəfin nətəmimi mïn u kəutəni nïpəhriəniən e İesu, kəutətəlig e nəghatïən iətəm aposil mïn kəutəgətun ilah lan. E naliuəkiən rəhalah kəməhuva kətiəh, e nauəniən mïne Nauəniən Rəha Nəmtətiən Rəha İesu,* mïne

2:39 Aes 57:19 **2:41** Uək 2:47; 4:4 * **2:42** Nauəniən Rəha Nəmtətiən Rəha İesu – Afin-to e tiksınəri.

nəfakiən. Kəni nian rəfin nıkilah tətəskasik məmə okotəkeikei mautil nati əha.

⁴³ Aposil mın kəmautil nati apıspis mine nəmtətian pisin pisin mın e nəsanəniən rəha Uhgın. Kəni nətəmimi narmilah tatiuvig pik ohni.

⁴⁴ Nətəmimi mın u kəutəhatətə e Iesu, nian rəfin kəutəhuva kətiəh məutəfən rəhalah mın natimnati kəm lah mın;

⁴⁵ kəmə iətəmi kəti rəhan nati kəti tikə, kəni kəti təfən rəhan natimnati mos məni lan, kəni məuəri mətuati kəni masiru lan.

⁴⁶ Nian rəfin kəutəhuvən məutəfaki pəti e Nimə Rəha Uhgın.† Kəni kəmautəhuvən e nimə pisin pisin mın məutəuəri nauəniən niglah e nagianən mine nıkilah pəhriən, kəni kəməutəuən mın e Nauəniən Rəha Nəmtətian Rəha Iesu.

⁴⁷ Kəni nian rəfin kəutəni-vivi Uhgın, kəni nətəmimi kəutəni-vivi ilah o rəhalah nolien. Kəni nian rəfin İərməniğ tatosmiəgəh nətəmimi, kəni ilah kəməutəhuva kətiəh ilah nətəm kəutəhatətə e Iesu.

3

Uhgın təmol nati apıspis e iətəmi u nəhlikin tərah

¹ Nian kəti e tri klok ləhnaiuv, nian rəha nəfakiən, Pitə mine Jon kəmuəliuək mətian e Nimə Rəha Uhgın.

² Suah kəti iətəm təsəliuəkiən e nian təmair mətəuərus=pa nian əha, kəmələs kəhuva kaharu e namtiəhluə e Nimə Rəha Uhgın u kətəni məmə Namtiəhluə Təuvir. Nian rəfin tətəsiə e məni o nətəmimi kəutəhuvən imə.

2:42 Uək 20:7 **2:44** Uək 4:32-35 † **2:46** Nimə Rəha Uhgın —
 ikin nətəm İsrel kəutəhuva məutəfaki ikin kəm Uhgın. **2:47** Uək
 6:7; 11:21

³ Nian tameruh Pitə mine Jon kinətian məmə okia imə, in təmətapuəh o lau məmə okuəfən məni kəti kəm in.

⁴ Kəni Pitə mine Jon nəhmtılau təməhtul lan. Kəni Pitə təni məmə, “Əsal=pa meh itımlau.”

⁵ Kəni təməsal=pən meruh ilau, nıkin təhti məmə otos məni kəti o lau.

⁶ Mətəu Pitə təməni=pən kəm in məmə, “Rəhak məni tikə agın. Mətəu nati iətəm iəu iətos, iəkəfınə kəm ik. ! E nərgi İesu Krısto iətəm Nasərit, iətəni=pınə kəm ik, əhtul maliuək!”

⁷ Kəni in təmasıru lan, mos nəhlmın maru miuvi-pəri məmə otəhtul. Kəni əmeiko rəueiu agın mın nəhlkın mil kəmuəhruahru.

⁸ Əmeiko təmətu-pəri məhtul mınətaliuək, mətitəu=pən ilau mihluvən e Nımə Rəha Uhgın, kəni mınətaliuək matiuvıg-iuvıg-pəri mətəni-vivi Uhgın.

⁹ Kəni nətəmimi rəfin kəmoteruh in tətaliuək mətəni-vivi Uhgın.

¹⁰ İlah kınotəhrun məmə suah əpələ inəha u iətəm tətəasiə o məni nian rəfin e namtihlua rəha Nımə Rəha Uhgın, kəni kəmotauıt pık, narmilah təmiuvıg o suah kəha mətəu-inu nəhlkın tınəuvır.

Pitə təməghati kəm nətəmimi əpəha e Nımə Rəha Uhgın

¹¹ Nian təmətəhkul=pən e Pitə mine Jon, nətəmimi rəfin narmilah təmiuvıg ohni, kotaiu məhuva məmə okotafu e lahal əha nəuvetın kəti e

Nimə Rəha Uhgın u kətəni məmə Fərantə rəha Kig Solomən.*

¹² Nian Pitə təmeruh ilah, kəni təni=pən kəm lah məmə, “Nətəm Isrel. ?Təhro narmitəmah tatiuvig pik o nati apispis u? ?Nauteruh itimahal nikitəmah təhti məmə itımlau iətəmi asim mil keiu iəmol vi suah u e nəsanəniən əmə rəhatımlau? !Kəpə!

¹³ Nati apispis u iətəm nəmoteruh, Uhgın rəha Epraham, mine Aisək, mine Jekəp, mine tipitah mın rəfin, in təməfəri nərgi rəhan ioluək lan, Iesu. Inu iətəmi kətiəh əmə Iesu u nəmotəfən məmə otuvən o nətəmi asoli rəha kəpmən məmə ilah okotuhamu, kəni nati əpnapın Pailət təməni rəkis məmə okəsuhamuiən okəhlman lan, mətəu itəmah nəmotəni=pən kəm Pailət məmə kəpə, kəni motəpəh in.

¹⁴ Itəmah nəmotəpəh Iesu u in iol əhruahru mine iətəm təuvir e nəhmti Uhgın, kəni nəmotətəpuəh o Pailət məmə otəhlman e suah kəha iohamu itəmi.

¹⁵ Kəni e noliən əha, itəmah nəmotuhamu Iesu, iətəm nəmiəgəhiən rəfin tatsipən ohni. Mətəu Uhgın təmol təmiəgəh mın e nımisiən. Kəni itimah iəmoteruh e nəhmtitimah məmə nıpəhriən.

¹⁶ “Suah u iətəmi itəmah nauteruh motəhrun, in təməsanən əmə mətəu-inu itimah iəutəhatətə e Iesu mine nəsanəniən rəhan. In nəsanəniən rəha Iesu mine nəhatətəiən iətəm təməfa kəm timah təmol vi suah u, kəni itəmah rəfin nəmoteruh.

¹⁷ “Piak mın. İəu iəkəhrun məmə nati u nəmotol e Iesu itəmah rəhatəmah nətəmi asoli mın, itəmah

* **3:11** Fərantə rəha Kig Solomən – ikin kəti imə e Nimə Rəha Uhgın. İkin əha inəha, nian rəfin nətəmi asoli rəha Isrel kəutəghati e Lou rəha Uhgın **3:13** Eks 3:6,15; Luk 23:13-25; Uək 2:23

rəfin nəmotol mətəu-inu nəsotəhruniən məmə İesu in pəh.

¹⁸ Mətəu suaru u inu rəha Uhgın o noliən rəhan nəghatiən u in təməni aupən, tinuva minol nıpəhriəniən lan. E nəghatiən rəha iəni min rəhan, in təməni rəkis məmə rəhan Krısto iətəm təməni rəkis aupən məmə otahli=pa, in otəkeikei mətəu nahməiən e nıpətin.

¹⁹ “İntəh, rəueiu əha, onəkotəkeikei motəuhlin itəmah e rəhatəmah noliən tərəh min, kəni motohtəlig=pa o Uhgın məmə in otafəl rəhatəmah noliən tərəh min, kəni məmə İərmənig Uhgın otəfinə nəmeigian mine nəsanəniən vi e nəmiəgəhiən rəhatəmah,

²⁰ kəni məmə in otahli=pa Krısto titəlig=pa min, iətəmi iətəm Uhgın təməni rəkis aupən. Krısto u iətəghati lan, in İesu.

²¹ Mətəu İesu otatig pıpım e Negəu e Neai mətəuarus Uhgın otol vi min natimnati rəfin təhmen=pən e itəmi Uhgın təməni əskasik kəm təmah, iətəm rəhan min iəni min aupən ağin kəmotəni pətigəm.

²² “Kəni iəni asoli Mosis təməni pətigəm məmə, ‘İərmənig Uhgın otəfəri iəni kəti min e təmah təhmen lak. Onakotəkeikei məutətəlig e natimnati min rəfin in otəni kəm təmah mautil nəuiən.

²³ Nətəmi min u okotəhti nəuia iəni əha, Uhgın otos rəkis ilah o rəhan min nətəmimi kəni ilah okohmis.’

²⁴ Kəni iəni min rəfin kəmotəni əmə nəghatiən kətiəh, təmətuəuin e iəni u Samuel, muva

mətəuarus=pa u rəueiu, kəutəni əhanəh nian əha u rəueiu.

²⁵ “Nəniəskasikiən u iətəm Uhg̃in təməni=pən kəm rəhan iəni m̃in aupən, in rəhatəmāh. Kəni nəniəskasikiən rəha nasiruiən iətəm Uhg̃in təməni kəm tipitəmāh m̃in aupən, in rəhatəmāh m̃in, mətəu-inu Uhg̃in təməni=pən kəm Epraham məmə, ‘Oiakol təuvir kəm nətəmimi rəfin e niftəni, kəni nati kəti iətəm mip̃im Iosmiəgəh otol, otəfən nəuviriən əha kəm nətəmimi ərəfin.’

²⁶ Nian Uhg̃in təməfəri rəhan ioluək u Iesu Iosmiəgəh, təmaupən mahli=pinə kəm təmāh məmə in otəuhlin itəmāh e rəhatəmāh noliən tərəh m̃in, kəni e noliən əha, in otol təuvir kəm təmāh.”

4

¹ Nian Pitə m̃ine Jon kəmətuəghati əhanəh kəm nətəmimi, kəni pris m̃in, m̃ine iətəmi tətarmənig e soldia m̃in u kəutəsal o Nimə Rəha Uhg̃in, m̃ine Satusi m̃in,* kəmohietigəm=pa.

² Nīkilah təmāhmə pik mətəu-inu ilau kətuəgətun nətəmimi məmə Iesu təmim̃is kəni məmiəgəh m̃in. Kəni inu təmōl suaru məmə nətəmi m̃in u kəmohm̃is, Uhg̃in otosmiəgəh m̃in ilah.

³ Kəni kəmotaskəlim ilau, motləfən əmə ilau e kaləpus mətəu tinapinəpu rəkis, məmə ilau okuəməhli ik̃in lap̃in, kəni olauig lan kəmanuəhtul e kot.†

3:25 Jen 22:18 **3:26** Uək 13:46 * **4:1** Eruh nəghatiən m̃in əha e tiksınəri: pris m̃in, m̃ine soldia m̃in u kəutəsal o Nimə Rəha Uhg̃in, m̃ine Satusi. † **4:3** Okuəməhli ik̃in muətəuarus=pən olauig mətəu inu Lou təməni məmə suah kəti təsuvəniən e kot lap̃in.

4 Mətəu nətəmimi mın tepət nian kəmotətəu nəghatien kəmuəni kəmotəni nıpəhriəniən lan. Kəni nətəmimi rəfin u kəmotəni nıpəhriəniən e Iesu, nəman əmə ilah iuəkir təhmen e faif-tausin.

Pitə mine Jon kəmuəhtul e nəhmti kaunsil

5 Kəməni lauig lan, pris mın nəuvein, mine nətəmi asoli rəha Isrel mın, mine nəgətun mın rəha Lou rəha Mosis,‡ kəmotuhapumın ilah mın əpəha Jerusiləm.

6 Kəmotəharəg ilah Anəs u pris asoli aɡin, mine Kaiəfəs, mine Jon, mine Aleksantə, mine nətəmimi mın nəuvein e nəhlin rəha suah u pris asoli aɡin, kəmotəharəg e kaunsil.

7 Motəni Pitə mine Jon kian muəhtul aupən e lah, kəni kotətapuəh o lau məmə, “?Pəh təməfinə nepətien kəm təlau megəhan e təlau məmə natuol nati u, uə nəmuol e nərgi pəh?”

8 Kəni Narmın Rəha Uhgın təməriəuəh e niki Pitə, kəni Pitə təni=pən kəm lah məmə, “Itəmah u nətəmi nəutarmənig e nətəm Isrel, mine nətəmi asoli mın.

9 Itəmah nəutəsəl lan=pa o tımlau məmə suah u iətəm nəhlkin təmərəh təmos iə nəuviriən, uə itımlau iəmuəhro lanu muol vivi nəhlkin.

10 Itəmah rəfin u ikinu mine nətəm Isrel mın rəfin, onəkotəkeikei motəhrun məmə suah u iətəm nəhlkin tinəuvir rəkis tətəhtul aupən e təmah e nəsanəniən əmə e nərgi Iesu Kristo, iətəm Nasərit. Suah kəha inəha, itəmah nəmotətu-pəri e nigı kəməluəu, in təmimis. Mətəu Uhgın təmol təmiəgəh mın.

4:4 Uək 2:41 ‡ 4:5 “Lou rəha Mosis” – lou mın iətəm Uhgın təməfen kəm Mosis əpəha e nitəuət Sainai 4:10 Uək 3:6,13-16

11 Suah kəha inəha, iətəm Nauəuə Rəha Uhgın təməni lan məmə,

‘Kəpiel u iətəm itəmah nətəmimi rəha noliən nimə, nəkotəni məmə tərah kəni motəraki lan, mətəu rəueiu in tinuva kəpiel təuvir agin iətəm nimə təhtul-pəri lan.’

12 Suah kətəh əmə təhrun nosmiəgəhiən nətəmimi, Iesu pişin əmə, kəni iətəmimi kəti min tikə agin e niftəni təhrun nosmiəgəhiən nətəmimi.”

13 Nətəmi asoli rəha kaunsil kəmotauit pik nian kəmoteruh məmə kəsueginiən e lah, nati əpnəpın kəsuliən skul, ilau iətəmimi mil əmə. Kəmotəhrun əhruahru məmə suah mil əha ilah pəhriən Iesu kəmətaliuək məutan.

14 Kəni kınotəruru nuhalpiniən nəghatiən rəhalau mətəu-inu suah u nəhlkin tinəuvir rəkis ilahal min ilau.

15 Kəni kəmotəni=pən kəm lahal məmə okihliet mihluvən ihluə pəh ilah əmə kotəghati pişim.

16 Kəni ilah kəmotətapuəh o lah min məmə, “?Okotəhro e suah mil əha? Nətəmimi rəfin u Jerusiləm kınotəhrun rəkis məmə nati apışpis u kəmuol e suah u, in iahgin pik, ko kəsəniapiniən lan.

17 Mətəu pəh kotəniəhu əskasik ilau məmə okəsüəni pətəgəm minian nərgi Iesu kəm nətəmimi, kəni nəghatiən e nati apışpis əha otəsiet minian nətəmimi kotətəu.”

*Kaunsil təmegəhan e lau
məmə okiaiet*

18 Kəni kəmotauin e lahal kihluva imə, kəni motəni=pən kəm Pitə mine Jon məmə okəsüəni

pətigəm minian nərgi İesu, kəni məsuəgəturn minian nətəmimi lan.

¹⁹ Mətəu ilau kəmuəni=pən kəm lah məmə, “İtəmah əmə otakil məmə təhruahru e nəhmti Uhgın məmə iəkuol nəuiatəmah uə nəuia Uhgın.

²⁰ Mətəu itımlau ko iəsuakimiən nohlitimalau. Oiəkuəkeikei muəni pətigəm nati itımlau iəmuəruh e nəhmtitımlau kəni muətəu e nıpəgtəlgitımlau.”

²¹ Kəni kaunsil təməni=pən mın kəm Pitə mine Jon məmə ilah okotol nalpiniən kəti kəm lau nəmə ilau okətuəkeikei mətuəni pətigəm İesu kəm nətəmimi, kəni motahli pətigəm ilau. Kəmotahli pətigəm ilau mətəu-inu kinotəruru məmə okotoh əhro ilau. Kəmotəhrun məmə nətəmimi nikilah otahmə nəmə ilah okotol nalpiniən kəm lau, mətəu-inu nətəmimi rəfin kinəutəni-vivi Uhgın o nati apıspis u Uhgın təmol e iətəm u.

²² Kəni suah u, nəhlkin təməpaiu nian təmair mətuərus=pa əha rəueiu, kəni rəhan nu tapirəkis fote.

Nəfakiən rəha nətəm kəmotəhatətə e İesu

²³ Nian nətəmi asoli rəha kaunsil kəmotegəhan e Pitə mine Jon məmə okətian, kəmiaiet uəhai əmə mian əpəha nətəm kəutəhatətə e İesu kəutatig ikin, kəni muəni pətigəm rəfin nəghatiən iətəm pris asoli mın mine nətəmi asoli rəha kaunsil kəmotəni=pən kəm lau.

²⁴ Nian kəmotətəu nəghatiən əha, ilah rəfin kəməhuva kətiəh motəfaki=pən kəm Uhgın, məutəni məmə, “İərməniğ Uhgın Asoli, ik nəmol

neai, mine niŧtəni, mine niŧəhi, mine natimnati ərəfin e lah.

²⁵ Ik nəməghati e nəsanəniən rəha Narmin rəham kəm tiŧitimah u aupən Kig Tefit, u in rəham ioluək, kəni in təməni pətiğəm rəham nəghatiən məmə,

‘?Təhro nətəmimi e niŧəni piŧin piŧin mən nikilah tətahmə pik lanəha?

Təhro ilah nikilah tətəhti məmə okotol nərahien mən əha. Ko kotol pau ko kəsotoliən nati kəti.

²⁶ Nətəm kəutarməniğ e niŧəni mən, kəmotol əpenəpenə o nəluaginiən,

kəni nətəmi asoli mən kəutəhuvə pəti-pəti, məmə kotəluagin ilah İərməniğ Uhgın mine İosmiəğəh iətəm in təməni rəkis.’

²⁷ “İərməniğ Uhgın, in niŧəhrieniən nəghatiən iətəm Kig Tefit təməni, tinuva miniet=pa, mətəuinu Kig Herot Antipas, mine Pontias Pailət, mine nətəm Isrel, mine Nanihluə mən, ilah rəfin kəməhuvə kətiəh u ikinu lahuənu Jerusiləm, məutətəi nəghatiən ekəu-ekəu məmə okotuhamu İesu, u in rəham ioluək əhruahru u ik nəmiŧəpin.

²⁸ Mətəu natimnati rəfin iətəm kəmautol təmiŧəu=pən əmə rəham nəghatiən iətəm ik nəməni rəkis e nəsanəniən mine nəhruniən rəham aupən.

²⁹ Tol lanəha, İərməniğ, nikim tətəhti nəghatiən iətəm ilah kəmotəni məmə okotoh itimah, ol itimah rəham noluek mən məmə iəsotəginien məmə iəkotəni pətiğəm rəham nəghatiən.

³⁰ Uahru=pa e nəhlməm əsanən məmə otol vi nətəmi kəutohmis, kəni mol nati aŧiŧpiŧ mən mine

4:24 Eks 20:11; Neh 9:6; Sam 146:6 **4:26** Sam 2:1-2 **4:27** Mat 27:1-2; Luk 23:7-11; Uək 3:13 **4:28** Uək 2:23 **4:29** Efəs 6:19

nəmtətiən pišın pišın mīn e nərgi İesu, rəham ioluək əhruahru.”

³¹ Nian kəmotəfaki rəkis, kəni nimə təmarigrig, kəni Narmīn Rəha Uhgīn təmuva məriauəh mətatig e lah rəfin, kəni kīnautəni pətigəm nəghatiən rəha Uhgīn məsotəginīən.

Nətəm kəməutəni nīpəhriənīən e İesu kəutəuri nautə rəhalah kəm lah mīn

³² Nətəmi kəutəni nīpəhriənīən e İesu rəhalah nətəligiən təmuva kətiəh. Kəti təməsəhluaigiən e rəhan nautə, mətəu kəməutəuri nautə rəhalah kəm lah mīn.

³³ Kəni aposil mīn kəmos nəsənīən e Narmīn Rəha Uhgīn kəni məutəni pətigəm məmə İərməniğ İesu təməmiəgəh mīn e nīmisiən. Kəni e nəuviriən rəha Uhgīn, in tətəsiru e lah rəfin nətəm kəutəfaki.

³⁴ Kəni ilah kəti, rəhan kəti nati kəti təməsikəiən, mətəu-inu nətəmi nəuvein nətəm rəhalah niftəni uə nimə tatig, kəmotol səlim lan, kəni motəfən məni kəm aposil mīn,

³⁵ kəni ilah kəməutəuri kəm nətəmi mīn u rəhalah nati kəti tikə.

³⁶ Tol lanəha, suah kəti əha ikīn nərgin u Josip, in nəuaniləuis rəha Lifai, iətəm Saiprəs, aposil mīn kəmotəfən nərgin vi kəti kəm in, nərgin u Panəpəs, u nīpətin təni məmə, “iətəm tətəsiru mətəfəri nətəligiən.”

³⁷ In təmol səlim e rəhan kəti niftəni, kəni mos məni lan muvən məfən kəm aposil mīn məmə ilah okotəuri kəm lah mīn.

5

Anənaiəs mine Səfairə

¹ Mətəu suah kəti mīn əha ikin, nərgin u Anənaiəs, mine rəhan pətan nərgin u Səfairə. İlau mīn kəmos məni e niftəni kəti rəhalau.

² In təmaskəlim oneuən məni nəuветin, kəni rəhan pətan əmə təhrun. Kəni mos əmə nīpılgan muvən məfən kəm aposil mīn məmə məni rəfin rəha niftəni.

³ Mətəu Pitə təməni=pən kəm in məmə, “Anənaiəs. ?Təhro nətegəhan e iərmis u Setən tətuvə e nīkim? Nəteiuə e Narmīn Rəha Uhgīn kəni mətaskəlim nīpılga məni nəuветin rəha niftəni məmə rəham.

⁴ Uərisig nəmol səlim e niftəni u, in rəham pisin əmə. Kəni nian nəmol səlim rəkis lan, rəham pisin əmə məni. ?Təhro natol lanəha? !Ik nəseiuəiən e iətəmimi mətəu nəteiuə e Uhgīn!”

⁵ Nian Anənaiəs təmətəu nəghatiən əha, əmeiko misipəri morin rəhan nehagiən tiet. Kəni nətəmimi mīn əha kəmotətəu nati əha, kəmotəgin motərəmrumin.

⁶ Kəni nətəm aluə mīn kəməhuva motəuveg nīpətīn motələs mohiet məhuvən mohtənim.

⁷ İuəkīr auə kisil təmuva muvən rəkis, kəni rəhan pətan Səfairə təmiet=pa məruru məmə rəhan iərman tinimis rəkis.

⁸ Kəni Pitə təmətapuəh ohni məmə, “?Əni-to kəm iəu məmə məni rəfin əha e niftəni rəhatəlau iətəm kəmos nəhmtin?”

Kəni in təməni məmə, “Əuəh. Nəhmtin rəfin u.”

⁹ Kəni Pitə təməni=pən kəm in məmə, “?Təhro nəmuol oneuən nətəligiən kəti məmə nəkueiuə e

Narmin Rəha İərmənig məmə ko təsəhruniən nati u nəmuol? !Ətəu-to! Nətəm kəmohtənim rəham iərman, ilah u e namtiəluə kəutəhuva məmə okotələs min ik.”

¹⁰ Kəni əmeiko tisipəri min morin=pən əpəha e nəhki Pitə ikin, nehagiən rəhan tiet kəni timis. Nian nətəm aluə min kəməhuva imə, moteruh nimis rəkis, kəni kotələs mohiet məhuvən mohtənim e nikali rəhan iərman.

¹¹ Nian nətəmimi rəha nəfakiən mine nətəmi əpnəpin kəmotətəu nati əha, kəmotəgin pik.

*Aposil min kəmotasiru e nətəmimi tepət
motol vi rəhalah nimisiən*

¹² Kəni aposil min kəmotol nəmtətiən tepət mine nati apispis min e nəhmti nətəmimi. Kəni nətəmimi min u kəutəni nipəhriənən e İesu kəməhuva kətiəh əmə e Fərantə rəha Kig Solomən e Nimə Rəha Uəgin.

¹³ Nati əpnəpin nətəmimi min u kəsotəniən nipəhriənən e İesu kəmotisiai ilah, mətəu kəmotəgin e nuvəniən əha meruh ilah.

¹⁴ Mətəu nian rəfin nətəmimi tepət kəutəhuva məutəni nipəhriənən e İərmənig İesu, nəman mine nipətan, kəni ilah tatepət.

¹⁵ Mətəu-inu e nati apispis min iətəm aposil min kəmautol, nətəmimi min kautos rəhalah min nimisiən məutəhuva, kəni məutəlin ilah kəutapili e rəhalah pet mine nimahan e suaru məmə nian Pitə otaliuək mapikalın e lah, in otek nəuvein, uə nəmə nənipisiən rəhan əmə tos nəuvein məmə okotəmiəgəh.

16 Kəni nətəmimi tepət tepət kəmotspən lahuənu mīn iuəkīr o Jerusiləm məhuva. Motos rəhalah mīn nətəm kautohmīs mīne nətəmi mīn u narmin tərāh tətātīg e lah məhuva, kəni aposil mīn kəmotəfakī e lah kəni ilah rəfin kotəuvīr.

Nətəmi asoli mīn kəmotəmkipən aposil mīn e kaləpus

17 Kəni suah u pris asoli aḡin mīne rəhan mīn nətəmimi Satusi mīn u, ilah e pati kətiəh, niəməha təmol pīk ilah mətəu-inu nətəmimi tepət kīnəutəpəh ilah mīnautəhuvən o aposil mīn.

18 Kəni kəmotauit motaskəlīm aposil mīn motəmki=pən ilah e kaləpus.

19 Mətəu lapin lan, agelo kəti rəha Iərməniḡ təmuva merəh e doə e kaləpus mit ilah mohiet.

20 Kəni mənī=pən kəm lah məmə, “Əhuvən e Nimə Rəha Uḡin motəni pətiḡəm nəḡhatian pəhriən rəha nəmiəḡhiən vi u kəm nətəmimi.”

21 Kəni kəmənī lauḡ lan, kəmotol nəuia agelo kəni mautəhuvən e Nimə Rəha Uḡin mīnautəni pətiḡəm nəḡḡi Iesu kəm nətəmimi.

Kəmləfən aposil mīn e kot

Kəni pris asoli aḡin mīne rəhan mīn, kəsotəhrun əhanəhiən məmə ilau kəmiaiet rəkīs e kaləpus, kəni kəmotauin e nətəmi asoli mīn rəha nətəm Isrel, kəni ilah kəməhuva kətiəh məmə ilah okotəharəḡ e kaunsil* asoli rəha Isrel. Kəni motahli=pən nəḡhatian kəm nətəm kəutarməniḡ e kaləpus məmə

5:19 Uək 12:7-10 * 5:21 “kaunsil” — nətəmi asoli rəha Isrel kəutiuvi pətiḡəm nətəmimi ikin məmə okotəhtul e nəhmtilah e kot.

okotahli=pa aposil mīn kəhuva e kot əpəha e kaunsil.

²² Mətəu nian soldiə mīn kəməhuvən e kaləpus, mətəu aposil mīn kohkə. Kəni kohtəlig=pa e kaunsil motəni məmə,

²³ “Nian iəməhuvən e kaləpus, motafu doə tahtipəsīg, lok tətəhkul=pən vi əmə lan, kəni soldiə rəha kaləpus kəutəhtul maüteruh vivi əmə namtihlua e kaləpus, mətəu nian iəmoterəh e doə məhuvən imə, mətəu kikə-kikə əmə imə.”

²⁴ Iətəm tətarmənīg e soldiə mīn iətəm kəutəsəl o Nimə Rəha Uhgīn, mīne pris asoli mīn kəmotətəu nəghatīən əha, kəni motauit pīk, narmī lah təmiuvīg, mīnotəruru əpnarīn əmə məmə nati nak otuva mīn.

²⁵ Kəni əmeiko iətəmimi kəti tietīgəm=pa məmə, “! Ei, nəman! ! Nətəmi mīn əpələ əpə nəmotəmki=pən ilah e kaləpus, ilah əpəha e Nimə Rəha Uhgīn kəutəgətun nətəmimi!”

²⁶ Kəni iətəm tətarmənīg e soldiə mīn təmit mīn soldiə mīn rəhan məhuvən motəmki aposil mīn məhuva. Mətəu kəməsoteikəpaniən ilah mətəu-inu kinotəgīn məmə nətəmi əpnarīn okotəhti ilah e kəpiel arīn nəmə koteikəpan ilah.

²⁷ Nian kəmotit ilah məhuva imə, kəni motəni məmə ilah okotəhtul aupən e nətəmi asoli rəha kaunsil. Kəni pris asoli agīn təməni=pən kəm lah məmə,

²⁸ “Iəmotəniəhu əskasik agīn itəmah məmə onəsotəgətuniən nətəmimi e nərgi suah kəha Iesu. Mətəu nəgətuniən rəhatəmah tīnaiu ərəfin əpəha Jerusiləm. Kəni mautol məmə nətəmimi okotəni

məmә itimah iəmotoh suah kəha Iesu.”

²⁹ Mətəu Pitə təməghati rəhalah aposil mīn lan məmә, “Itimah iəkotəkeikei mautil nəuia Uhgīn, mətəu səniəmә nəuia nətəmimi əmə.

³⁰ Itəmah nəmotuhamu rəkis Iesu motətu-pəri e nigī kəməluau, mətəu Uhgīn u rəha tīpītah mīn aupən təmol təmiəgəh mīn e nīmisiən.

³¹ Uhgīn u inu təməfəri rəkis Iesu məmә otuvən məharəg e nīkalīn maru, u ima nīsiaiən mīne nəsanəniən, məmә in İərməniğ mīne İosmiəgəh. Uhgīn təmol nati əha məmә in otol suaru məmә nətəm İsrəl mīn kotəhrun nəuhliniən ilah e rəhalah noliən tərah mīn, kəni in otafəl rəkis noliən tərah mīn rəhalah.

³² Kəni itimah Narmin Rəha Uhgīn iəutəni pətīgəm natimnati mīn u, kəni Uhgīn tətəfən Narmin rəhan kəm nətəmimi kautol nəuian.”

³³ Nian nətəmimi rəha kaunsil kəmotətəu nəghatiən əha, təmiuvi pik rəhalah niəməha, kəni kotolkeikei məmә okotuhamu əmə ilah.

³⁴ Mətəu suah kəti təməhtul, nərgīn u Kəmaliel, in Farəsi kəti mīne iəgətun kəti rəha Lou, u nətəmimi rəfin kəutisiai. Kəni təmətapuəh o soldiə mīn məmә okotit aposil mīn məhuvən ihluə pīpīm.

³⁵ Kəni in təməni kəm kaunsil məmә, “Nətəmimak mīn, nətəm İsrəl. Otətətəlig vivi məmә onəkotəhro e nətəmi mīn u.

³⁶ Vi ağın uəha suah kəti nərgīn u Teutas, təmietīgəm=pa mətəni məmә in iətəmi asoli kəti, kəni iuəkīr nətəmimi fo-hanrit kəmotuərisig lan. Mətəu kəmohamu in, kəni rəhan nətəmimi

kəmotan kətiəh kətiəh, kəni rəhan nətəligiən təmuvən mikə.

³⁷ Uərisig lan, nian kəpmən təmatafin nətəmimi, suah kəti min u nərgin u Jutəs, iətəm Kaləli, in min təmiuvi nətəmimi kəhuərisig lan. Mətəu nətəmimi nəuvein kəmotohamu min, kəni rəhan nətəmimi kəmotan kətiəh kətiəh.

³⁸ Kəni inu rəhak nətəligiən e nəniən u. !Iəkəni kəm təmah, pəh nəkotəpəh əmə ilah motegəhan e lah kohiet! Mətəu nəmə nati kautol, in rəha iətəmimi əmə, otəpanikə.

³⁹ Mətəu nəmə tatsipən o Uhgın, ko nəsotosiən nəsanəniən məmə onəkotəniəhu ilah. Məta onəkoteruh məmə itəmah Uhgın onəkotərgəhu.”

⁴⁰ Kəni ilah rəfin kəmotegəhan e rəhan nəghatiən.

Kəni kəmotauin e aposil min məmə okəhuva imə, kəni motəni məmə soldia min okotalis ilah. Kəni motəniəhu əskasik min ilah məmə okəsotəghati minian kəm nətəmimi e nərgi İesu kəni motəhlman e lah kohiet.

⁴¹ Kəni aposil min kəmoihiet e kaunsil, nikilah təmagiən, mətəu-inu Uhgın nikin təmepət o lah kəni megəhan e lah məmə nətəmimi okotoh ilah mətəu inko kautəhuərisig e İesu.†

⁴² Kəni nian rəfin e Nimə Rəha Uhgın mine nimə min, ilah kəməsotəpəhiən məutəkeikei məutəni pətigəm kəni məutəgətun nəghatiən təuvir məmə İesu in Kristo iətəm Uhgın təməni məmə otahli=pa.

5:36 Uək 21:38 **5:40** Uək 4:18 **5:41** Mat 5:10-12; 1Pitə 4:13 † **5:41** Nian kautos nahməian nikilah tagiən, mətəu rəhalah İərməniğ təmos nahməian. Rəueiu əha nian kəutətəu tərəh, təgətun məmə ilah kətiəh əmə e İərməniğ.

6

Kəməfəri dikon mīn səpīn

¹ Nian nəuvein tinuva rəkis muvən, kəni nətəmi rəha İesu tinətəri minatepət. Nəuvein ilah nəuaniləuis rəha İsel kəmotəpən ikin pişin pişin mīn, kəni məutəni əmə nəghatiən Kris, məsotəniən nəghatiən rəha İsel. Kəni tepət, ilah nətəm İsel əmə. Mətəu nəfaki mīn iətəm kəutəni əmə nəghatiən Kris kīnəutəni nīkali nəfaki mīn u nətəm İsel, məutəni məmə nian kəutəuəri məni mīne nauəniən kəm pətəlimis mīn, mətəu kəsoteh vivien pətəlimis mīn rəha nətəmi mīn u kəutəni nəghatiən Kris.

² Kəni tueləf aposil mīn kəmotəuīn e nətəmi mīn rəha İesu məmə okəhuva-to. Kəni kəmotəni=pən kəm lah məmə, “Piatimah mīn. Təsəuviriən məmə itimah iəkotəpəh nəni pətigəmiən mīne nəgətuniən nəghatiən rəha Uhgīn məmə itimah iəkəhuvnə motəuəri məni mīne nauəniən kəm pətəlimis mīn. Inu uək rəha dikon mīn.

³ Mətəu rəueiu, otəfətigəm-to itəmah səpīn, nətəmi mīn u itəmah nəutisiai ilah, kəni motəhrun nati, mīne Narmīn Rəha Uhgīn tərīauəh e nəmiəgəhiən rəhalah. Kəni itimah iəkotəfən nati u kəm lah məmə ilah okotol.

⁴ Kəni pəh itimah oiəkəuteruh əmə nəfakiən kəm Uhgīn mīne nəni pətigəmiən mīne nəgətuniən nəghatiən rəha Uhgīn.”

⁵ Kəni ilah rəfin nīkilah təmagiən, kəni məutegəhan e nəghatiən əha. Kəni kəmotəfətigəm Stipin u rəhan nəhatətəiən təskasik e Uhgīn, kəni Narmīn Rəha Uhgīn təməriauəh mətətig

lan. Motəfətigəm mın Filip, mine Prokorəs, mine Nikano, mine Timon, mine Pamenəs, mine Nikoləs iətəm Antiok u aupən təməpəh nəfakiən rəha nətəm iman ikin muva mətəitəu=pən nəfakiən rəha nətəm Isrel.

⁶ Kəmotit ilah məhuvən kəm aposil mın, kəni aposil mın kəmotələhu=pən nəhlmilah e lah motəfaki e lah.

⁷ Kəni nətəmi rəha Iesu kəutəni pətigəm nəghatiən rəha Uhgın kəm nətəmimi, kəni nətəmi rəha Iesu u Jerusiləm kinautepət pik. E nətəmi mın əha, pris mın tepət kəmotəhatətə e Iesu.

Kəmotaskəlim Stipin

⁸ Kəni Stipin u iətəm təməriauəh e nəuviriən mine nəsanəniən rəha Uhgın, təmol nəmtətiən tepət mine nati apispis mın e nəhmti nətəmimi.

⁹ Mətəu nətəmimi nəuvein e nimə rəha nuhapuminiən rəha Nətəm Kəmitis İlah,* kəmotəghati ilah Stipin. Nətəmi mın u nətəm Isrel u kəmotəpən Saerin mine Aleksantriə. Kəni nətəmimi nəuvein mın u nətəm Isrel u kəmotəpən Silisiə mine Esiə, ilah kəməhuva kətiəh, mīnautorgəhu ilah Stipin. Kotəni məmə nəghatiən rəha Stipin təsəhruahruian, mətəu rəhalah təhruahru.

¹⁰ Mətəu Narmın rəha Uhgın təmol Stipin teinatig pik, kəni nian in təghati, rəhan nəghatiən tapirəkis rəhalah.

¹¹ Kəni ilah kəmotəou oneuən nətəmimi nəuvein məmə okotasiru e lah motəni pətigəm məmə,

6:7 Uək 2:41; 16:5 * **6:9** “nimə rəha nuhapuminiən rəha Nətəm Kəmitis İlah” – Nətəmi mın əha, aupən ilah slef rəha suah kəti, mətəu rəueiu əha kəmitis ilah. **6:10** Luk 21:15

“Itimah iəmotətəu məmə Stipin təməni rah Mosis mine Uhgın.”

¹² Kəni rəhalah nəghatiən təmol niki nətəmimi, mine nətəmi asoli rəha Isrel, mine nəgətun min rəha Lou, kəmotəməki e Stipin. Kəni kəməhuvən motaskəlīm motələs məhuvən məmə otəhtul e nəhmti kaunsil.

¹³ Kəni kəmotəmki nətəmimi nəuvein məhuva məmə okoteiuə e Stipin. Nətəmi min u kəmotəni məmə, “Nian rəfin tətəni nəghatiən tərəh e Nimə Rəha Uhgın, kəni mətəni rah Lou rəha Mosis.

¹⁴ Itimah iəmotətəu in təməni məmə Iesu u iətəm Nasərit, in otələs iahu Nimə Rəha Uhgın, kəni məuhlin nolian min u Mosis təməfa kəm tah aupən ikin.”

¹⁵ Kəni nətəmimi rəfin u kəmutəharəg e kaunsil kəmotəsəl=pən əhruahru o Stipin, motafu məmə nəhmtin tinagəhag pəhriən təhmen e rəha agelo.

7

Stipin təməghati e Epraham

¹ Kəni pris asoli agin təmətapuəh o Stipin məmə, “? Təhro? ? Nipəhriənien e nəghatiən min əha kətətu=pən lam?”

² Kəni Stipin təməni məmə, “Piak min mine tatə min. Otətəlig-to lak. Uhgın u iətəm in ilis ilis pik, təmietigəm=pa o tipitah Epraham nian in təmətətig əpəha Mesopotemiə, məsuvən əhanəhien əpəha Haran.

³ Uhgın təməni=pən kəm in məmə, ‘Əpəh rəham min, mine ikin nətətig ikin muvən e ikin kəti iətəm iəu o iəkəgətun lam.’

4 “Kēni Epraham tēmiet əha Kaltiə muvən mətətig əpəha Haran. Nian tēmətətig ikinu kēni rəhan tatə timis, kēni Uhgīn təmos muva u e niftəni u itəmah nəutatig lan rəueiu.

5 Mətəu təməsəfən əhanəhiən niftəni əkəku aɡin nəuветin kəm in məmə rəhan əhruahru. Mətəu Uhgīn təməni əskasik kəm in məmə otəpanəfən rəfin nitəni əha kəm in mine namipin min. Kēni nitəni u otuva imalah aɡin ikin, nati əpnapin e nian əha Epraham təməsələsiən nətīn kəti.

6 Nəghatīən u Uhgīn təməni kəm in tol lanəha, in təməni məmə, ‘O nian kəti, nəuaniləuis min rəham okəhuvən motətig e niftəni pišin kəti rəha nətəmimi pišin, kēni ilah okəhuva iapispi min, kēni nətəm ikin okotol ilah okotəhuva slef min, kēni mautil mirə kəm lah kətəuarus nu fo-hanrit.

7 Mətəu iəkol nalpinīən kəm nətəmimi min əha kəutarməniɡ e lah. Kēni uərisig, rəham min nətəmimi okohiet e nitəni əha məhuva motəfaki kəm iəu e nitəni u.’

8 “Kēni Uhgīn təməni əskasik məmə in oteh vivi Epraham mine nəuaniləuis min rəhan. Kēni mənī=pən kəm in məmə in otəhgi=pən nəsualkələh məmə in nəmtətīən kəti məmə ilah nətəmimi min rəha Uhgīn. Kēni nian Epraham təmələs Aisək, kēni matig məhgi=pən nian təmos nian eit.* Kēni nian Aisək təmələs Jekəp, kēni matig məhgi=pən min. Kēni nian Jekəp təməmki nenətīn min ilah tueləf, kēni məhgi=pən min ilah. Ilah tueləf əha, nəukəti nīratah.”

7:4 Jen 11:31–12:5 7:5 Jen 12:7; 15:18; 17:8 7:7 Jen 15:13-14;
Eks 12:40 7:7 Eks 3:12 * 7:8 Noliən rəha nətəm Isrel tol
lanu, nian suakəku iərman tair, e nian eit, kətəhgi=pən. 7:8 Jen
17:9-14; 21:4

Tiþilah min kəmotəpəh Josip

⁹ Kəni Stipin təməni=pən min kəm lah məmə, “Kəni nəukəti nərə min u rəhatah kəmautetet notəhalah u Josip, kəni motətuati=pən lan kəm nətəm Ijip, məmə otuva slef rəhalah. Mətəu ilau Uhgın e nian rəfin,

¹⁰ kəni Uhgın tos rəkis in e nərahian rəfin rəhan. Nian təməhtul e nəhmti kig rəha nətəm Ijip, kəni Uhgın təməfən nəhruniən kəm in, kəni matig mol min məmə kig otolkeikei in, kəni mol in tarməniḡ e niṯəni Ijip mine nətəmimi mine natimnati rəfin rəhan.

¹¹ “Kəni əmeiko nəumis təman e niṯəni əpəha Ijip mine Kenan mol nauəniən tikə, kəni nəumis natus nətəmimi, kəni tiṯitah min niḡlah nauəniən təmikə.

¹² Nian Jekəp tinətəu məmə nauəniən əpəha Ijip, təmahli=pən nenətin min u tiṯitah min əha kəhuvən, kəni inu nətuəuiniən ilah kəməhuvən Ijip.

¹³ Kəni uərisig, ilah kəməhuvən min, kəni in təməni pətiḡəm in kəm lah, mətəu ilah kəsotəhruniən məmə in Josip pialah. Kəni kig rəha Ijip təmətəu nəniən o Josip mine pian min.

¹⁴ Kəni Josip təmahli=pən nəḡhatien kəm rəhan tatə Jekəp mine rəhan min, məmə okəhuva motatig ilah min. E nətəmimi min əha, ilah rəfin səpinte faif.

¹⁵ “Kəni Jekəp mine rəhan min kəməhuvən Ijip, kəni kəməutatig məutatig, kəni Jekəp mine tiṯitah min kəmohmis ikın.

7:9 Jen 37:11,28; 39:2,21-23 **7:10** Jen 41:37-44 **7:11** Jen 41:54; 42:1-2 **7:13** Jen 45:1-4,16 **7:14** Jen 45:9-11; 46:27 **7:15** Jen 46:1-7; 49:33

¹⁶ Kəni kəməmki ilah kan əpəha Sekəm e niṭəni u rəhatah, kəni kītənim ilah ikin e niṭəg kəpiel kəti Epraham təmos rəkis nəhmtin o nətəm Hamor.”

Stipin təməghati e Mosis

¹⁷ Kəni Stipin təmətəkeikei mətəni=pən kəm lah məmə, “Tinatuva iuəkir məmə Uhgın otosmiəgəh rəhan min nətəmimi u təməni rəkis kəm Epraham, kəni nəuaniləuis min rəhatah u kəmautatig Ijip, rəueiu əha tınepət.

¹⁸ Kəni kig kəti min rəha Ijip təməhtul, in təsisiai aginiən Josip.

¹⁹ In təmosiahu tiṭitah min e nətəligiən tərəh min rəhan, matol nahməiən kəm lah. Kəni in təmol lou kəti məmə okotəmki pətigəm nenətilah min iəpəou amrərə min ihluə məmə okohmis.

²⁰ “Kəni e nian əha, Mosis təməir, kəni in suakəku təuvir kəti e nəhmti Uhgın. Rəhan məmə mine tatə kəmuəhluaig oneuən lan əpəha imə muos məuig kisil.

²¹ Nian kəmləfətigəm ihluə, nəti kig pətan təmeruh, kəni tələs məmə oteh vivi rəhan.

²² Kəmotəgətun in e neinatigiən rəfin rəha nətəm Ijip, kəni nian in təmepət, in təsanən e nəghatiən mine noliən nati.

²³ “Nian tinos nu fote, nikin təhti məmə otuvən-to meruh-to nətəmiman min, nətəm Isrel,

²⁴ kəni mafu kəti iətəm Ijip kəti tatoh. Kəni in təmuvən məmə otasiru e in kəti əmeiko mohamu iətəm Ijip əpəha.

²⁵ Kəni Mosis nikin təməhti məmə mətə in min, nətəm Isrel, okotəhrun məmə Uhgın təmahli=pən

in məmə otuvən məmkirəkis ilah e nahməiən katol e lah. Mətəu ilah kotəruru.

²⁶ Kəni lauig lan tafu min iətəm Isrel mil keiu katuoh ilau min, kəni tuvən mə təghati kəm lau məmə otos rəkis ilau, kəni məmə otol ilau kuol vi ilau min. Kəni məni=pən kəm lau məmə, ‘Suah mil, itəlau əmə. ?Təhro natuoh itəlau min?’

²⁷ “Mətəu suah u təmaupən mol nəukəti norgəhuiən təmətgi=pən Mosis isəu, kəni məni=pən kəm in məmə, ‘?Pəh təməfəri ik məmə onəkarməniğ kəni mətakil itimah?’

²⁸ ! İətəhrun məmə nəkolkeikei məmə onəkohamu min iəu təhmen e iətəm İjip u nəmoh nəniuv!’

²⁹ Nian Mosis təmətəu nəghatiən əha, kəni təməgin kəni miet İjip məgin muvən əpəha isəu ikin Mitian mətatig ikin məhmen e iapispis kəti. Nian təmətatig mətatig mit pətan ikin kəti, kəni mələs nətin keiu iərman mil.

³⁰ “Nian təmətatig Mitian mos nu fote, kəni nian kəti tuvən mətan iuəkir o nitəuət əha Sainai əpəha təpiə-məpiə ikin. Kəni agelo kəti təmiet=pən ohni e niğəm iətəm tatuəu e niği əkəku kəti.

³¹ Nian təmeruh niğəm əha, narmin təmiuviğ pik ohni, kəni muvən iuəkir məmə oteruh vivi, kəni mətəu İərməniğ Uhgın təməghati kəm in məmə,

³² ‘İəu Uhgın rəha tipim min, Uhgın rəha Epraham, mine Aisək, mine Jekəp.’ Kəni Mosis təməgin minətərəmrumin minatəgin e nəsal-pəniən əha niğəm ikin.

³³ “Kəni İərməniğ Uhgın təməni=pən kəm in məmə, ‘Os rəkis rəham put e nəhlkəm mətəu-inu

niftəni ko ik nətəhtul ikin in tasim aġin, mətəu iəu əha ikin.

³⁴ Imeruh nərəhiən iətəm katol e rəhak nətəmimi əpəha Ijip, iəmətəu nasəkiən rəhalah, kəni mineiuaiu muva məmə iəkəmkirəkis ilah o nətəm Ijip. Va. Rəueiu əha iəkahli=pən ik nəkitəlig muvən mīn Ijip.’ ”

Nətəmimi mīn rəha Isrel kəmotəpəh Mosis

³⁵ Kəni Stipin təmətəkeikei mətəni məmə, “Inu iətəm kətiəh əmə Mosis iətəm ilah kəmotəpəh nəuian nian ilah kəmotəni=pən məmə, ‘? Pəh təmləfəri ik məmə onəkarmənig kəni makil itimah?’ Mətəu Uhgīn pīsīn əmə təmahli=pən suah kəha Mosis məmə otarmənig kəni mosmiəgəh ilah. Təmahli=pən nian agelo təmiet=pən ohni e niġəm iətəm tatuəu e niġi əkəku kəti.

³⁶ Kəni Mosis təmit ilah mohiet Ijip, kəni in təmol nati apīspīs mīne nəmtətīən tēpət, təmol əpəha Ijip, mīne nian kəməutaliuək mautəhuvən=pən e nītəhi u kətəni məmə Nītəhi Ərarəuv, mīne nu fote e ikin təpiə-məpiə ikin.

³⁷ “Inu iətəm kətiəh əmə Mosis u təməni=pən kəm nətəm Isrel məmə, ‘Uhgīn otləfəri iəni kəti mīn e təmah təhmen lak.’

³⁸ “Inu Mosis iətəm təmauīn e tipitah mīn məmə okotuhapumīn ilah mīn əpəha təpiə-məpiə ikin, kəni agelo təməġhati kəm in e Nītəuət Sainai, kəni Mosis u təməfən nəġhatīən mīn u kəm tipitah mīn. Kəni nəġhatīən mīn u, ilah nəġhatīən keikei mīn iətəm kəutəfən nəmiəġhiən kəm nətəmimi, kəni Mosis təməhlman tuva kəm tah.

39 “Mətəu nian in təmətətig əhanəh əpəha e Nıtəuət Sainai, tıpıtah mın kəmotəhti nəuian, motəpəh nətəligiən, mətəu nıkilah təmitəlig=pən o nati İjip.

40 Kəni kəmotəni=pən kəm Eron məmə, ‘Ol narmi nati nəuvein məmə okəhuva uhgın mın rəhatah mə okotit itah. Mətəu Mosis əha inəha, iətəm təməmki itah kohiet İjip, kinotəruru məmə in tınəhruvən.’

41 Kəni e nian əha, ilah kəmotol narmi nati məmə in otuva uhgın rəhalah, kəni kəmautol sakrifais e nati miəgəh mın məmə okotəfaki kəm in. Kəni kəmautol lafet rəha narmi nəti kau iətəm ilah əmə kəmotol.

42 Mətəu Uhgın təməuhlin=pən nəmtahn kəm lah, kəni megəhan=pən e lah məmə okotəfaki kəm mitigar mine məuig mine məhau mın e nəpuə. Kəni nati əha tətəgətun əsas əmə nəghatiən rəha Uhgın iətəm kəmətəi e nauəuə rəha iəni mın rəha Uhgın. Tətəni məmə,

‘!Nətəm İsrel! ?Nian rəfin e nu fote əpəha ikin təpiə-məpiə ikin, itəmah nəmautoh nati miəgəh mın mautil sakrifais lan. ?Mətəu nikitəmah təhti məmə nəmautil kəm iəu? !Kəpə!

43 Mətəu e nikitəmah, itəmah nəmautələs Nima Tapolin rəha uhgın eiuə u Molek, mine narmi məhau rəha uhgın eiuə u Refan. Nati mil u nəmautil məmə onəkotəfaki kəm lau. O nati əha, iəkahlı pətigəm itəmah nəkəhuvən isəu mo-təpirəkis Pəpilon.’ ”

*Stipin təməghati
e Nımə Rəha Uhgın*

44 Stipin tәмәtәkeikei mәtәni mәмә, “Nian tipitah min kәмәutatig ikin tәpiә-mәpiә ikin aupән, ilah kәmotos rәhalah nati kәti, Nima Tapolin rәha Uhgın iәtәm tәtәgәtun mәмә Uhgın tәtatig ilah min. Kәni Mosis tәmol Nima Tapolin әha tәtitәu=pән әmә nәtәligiәn rәha Uhgın u tәмәni=pән rәkis kәm in.

45 Kәni nu tepәt uәrisig, Josuә tәmit ilah mәhuva mәмә okotos rәkis nitәni әha o nәtәm Kenan, nәtәni u Uhgın tәмәhgirәkis nәtәmimi ikin. Kәni ilah kәmotәlәs Nima Tapolin u mәhuvән motatig ilah min motәtәuarus=pa e nian rәha Tefit tәmol kig lan.

46 Uhgın tәmol tәuvir kәm Tefit, kәni Tefit tәмәtapuәh ohni mәмә Uhgın otegәhan lan pәh tol nimә kәti iәtәm Uhgın otatig ikin.

47 Mәtәu nimә әha, Kig Tefit tәмәsoliәn, mәtәu nәtin Kig Solomән tәmol.

48 “Mәtәu Uhgın iәtәm ilis agın, tәsatigiәn e nimә iәtәm iәtәmimi әmә tәmol. Tәhmen e nәghatiәn rәha Uhgın iәtәm iәni rәhan tәмәni mәмә,

49 ‘Ikin min rәfin e neai tәhmen әmә lak mәмә iәkәharәg ikin marmәniг,

kәni nitәni min rәfin tәhmen әmә mәмә iәkәfu=pән nәhlkәk ikin.

?Mәtәu nimә nak iәtәm nәkotәhrun nolian mәмә otәhmen lak?

?Kәni ikin pәhruvән nәkotәhrun nolian mәмә iәkuvән mәmeig ikin?

50 Otәni-to. ?Pәh tәmol rәfin natimnati min әha? Iәu pisin әmә, iәu Uhgın iәmol rәfin ilah.’ ”

*Nətəm Isrel kəmotəpəh iəni mīn rəfin rəha Uhgīn,
mīne Krīsto*

51 Kəni Stipīn tətətəkeikei mətəni məmə, “! Itəmāh u! Rəhn-kapə tətāh təkāsīk. Nīkitəmāh tapīnəpu təhmen e rəha Nānihluə mīn. Matəlgitəmāh talu o nətəuiən nəuia Uhgīn. !Itəmāh nəkotəhmen əmə e tīpītəmāh mīn nətəm kəmətətəhti nəuia Narmīn Rəha Uhgīn!

52 ?Iəni mīn rəha Uhgīn aupən, pəh tīpītəmāh mīn kəməsotoliən nərahīən kəm in? !Tīkə! Kəmotol nərahīən kəm lah rəfin. Kəmotohamu mīn nətəmi mīn u kəmətətəni pətīgəm nuvaiən rəha Iətəmi Əhruahru. Kəni itəmāh nəmotegəhan=pən e Itəmi Əhruahru u e nəhlmī rəhan mīn tīkīmīr mīn kəni kotuhamu.

53 Itəmāh nəmotos rəkis Lou rəha Uhgīn u aupən nagelo mīn kəmotos məhuva, mətəu itəmāh nəməsotohtəu=pən aɡīniən Lou əha.”

Kəmotəhtīmu Stipīn

54 Nīan kəmətətətəu nəghatīən mīn rəha Stipīn, nəhmtīlah tətəpīnəpu, nīkīlah tətəhmə pīk, kəni məutīgət=pən nəhluvlah kəm in mətəu-inu nīkīlah nəhmə aɡīn.

55 Mətəu Narmīn Rəha Uhgīn tətəriəuəh e Stipīn, kəni tətəl pəri e Nəgəu e Neai mafu nəhəgəhəgiən iətəm tətənən pīk tətīet ima Uhgīn ikin, kəni meruh İesu tətəhtul e nīkali Uhgīn maru, ikin ima nərmənīgiən mīne nəsanəniən.

56 Kəni Stipīn tətəni=pən kəm lah məmə, “!Ei, nəman! Iətəfu Nəgəu e Neai rəha Uhgīn tətərəh,

kəni Nəti İətəmimi tətəhtul e nıkalı Uhgın maru, ikin ima narmənıgıən mıne nəsanənıən.”

⁵⁷ Nıan nətəmi asoli rəha kaunsıl kəmotətəu nəghatıən əha, kəmotəmkəsgın matəlgılah mın e nəuanəhlmlah, kəni motearəg e Stıpın e nəuialah rəfın motauıt motaiu məhuvən moteapən əhmen-əhmen əmə ohni,

⁵⁸ moteikəpən kəni motəraki pətıgəm lan e taun. Kəni nətəmimi u kəmotətəu nəghatıən rəha Stıpın, ilah kəmotəpeg rəhalah sot asoli mın, motəlin=pən iuəkır e nəhlki iətəm aluə kəti, nərgın u Sol. Kəni mınəutəhti Stıpın e kəpiel apın.

⁵⁹ Nıan kəmautəhti, kəni Stıpın təməfaki məmə, “İərmənıg İesu, os narmək.”

⁶⁰ Kəni təmeıuıu mısın nəulın kəni məsək əfəməh məmə, “İərmənıg, afəl nolıən tərəh iətəm ilah kautol lak.” Nıan təmol naunun e rəhan nəfakıən, kəni rəhan nehagıən tıet.

8

¹ Kəni Sol in təmatəhtul əmə nıkin tətəgıən məmə ilah kəmotəhtımu Stıpın.

Sol təmoh nətəm kəutəfaki

Mətuəvın e nıan əha, nərahıən asoli kınotol e nıməfaki əpəha Jerusıləm. Kəni ilah kəmohtıet Jerusıləm motagım=pən Jutiə mıne Səmerıə motəpəh pısın əmə aposıl mın kəutatıg Jerusıləm.

² Nətəmimi nəuveın nətəm kəutəfaki əskasık kəməhuva motələs Stıpın məhuvən mohtənım, kəni ilah kəmotasək pik ohni.

³ Mətəu Sol təmätüəuin minətərəkın-ərəkın niməfaki, matuvən e nimə mın mətiuvi pətigəm nəman mine nıpətan iətəm kəutəfaki, kəni matəmki=pən ilah e kaləpus.

Filip təməni pətigəm nanusiən təuvir əpəha Səmeriə

⁴ Kəni nətəm kəutəfaki iətəm kəməhiet Jerusiləm motagım, kəməutəni pətigəm nəghatiən rəha Uhgın ikın mın rəfin iətəm ilah kəutəhuvən=pən ikın.

⁵ Filip təmuvən e taun kəti rəha Səmeriə, kəni mətəni pətigəm nanusiən rəha Krısto iətəm Uhgın təməni məmə otahli=pa. ⁶ Nian nımənin nətəmimi kəmotətəu Filip, kəni motafu nati apıspis mın iətəm in tatol, ilah rəfin kəməütətəlig vivi lan e nak in tətəni.

⁷ Nətəmimi tepət narmin tərəh mın kəməhiet e lah. Nian narmin tərəh mın kəməhiet, kəmotasək əfəməh. Kəni nətəmimi tepət iətəm nıpətilah təmimis, uə nətəm kəsotaliuəkian, kəmotəuvir mın.

⁸ Kəni nətəmimi rəfin e taun əha, ilah rəfin kəmotagiən.

Saimon u təmol natimnati e nəsanəniən rəha iərmis mın

⁹ Kəni e taun əha, suah kəti nərgın u Saimon, in təmatol nati apıspis tepət e nəsanəniən rəha iərmis mın, kəni nətəmimi rəfin e Səmeriə, narmilah təmiuvig. Təmol nuvəh nəvetin. In mətəfəri aru əmə in məmə in iətəmi asoli kəti.

¹⁰ Kəni nətəmimi rəfin, nətəmi asoli mətəuarus=pa noluək mın əmə, kəməütəsəl=pən

pik ohni kəni mətəni məmə, “Suah u in iətəmi kəti u in tatol uək e Nəsanəniən Asoli Rəha Uhgīn.”

¹¹ Kəməutohtəu=pən in nuvəh nəuветin mətəu-inu narmilah tatiuvig o natimnati mīn iətəm in tatol.

¹² Mətəu nian nətəmimi kəmotətəu nəghatiən iətəm Filip tətəni pətigəm e nanusiən təuvir rəha Narməniğiən Rəha Uhgīn mīne nəghatiən rəha Iesu Kristo, kəmotəni nīpəhriəniən lan, kəni kəmol bəptais e lah, nəman mīne nīpətan.

¹³ E nian əha, suah mīn u Saimon, təməni nīpəhriəniən e Iesu, kəni kol bəptais mīn lan. Kəni in tətītəu=pən Filip ikīn mīn rəfin. Narmīn təmiuvig o nati apispis mīn mīne nəmtətīən mīn iətəm in tateruh Filip tatol.

¹⁴ Nian aposil mīn əpəha Jerusiləm kəmotətəu məmə nətəm Səmeriə kinotəhatətə e nəghatiən rəha Uhgīn, kəni kəmotahli=pən Pitə mīne Jon məmə okian o lah.

¹⁵ Nian ilau kəmian miaiet=pən o lah, muəfaki o lah məmə Narmīn Rəha Uhgīn otəriəuəh mətətig e lah,

¹⁶ mətəu-inu kəmol bəptais əmə e lah e nərgi İərməniği Iesu, mətəu Narmīn Rəha Uhgīn təsəriəuəh əhanəhiən e nəmiəgəhiən rəhalah.

¹⁷ Kəni Pitə mīne Jon kəmuələhu=pən nəhlmilau e lah muəfaki e lah, kəni Narmīn Rəha Uhgīn təməriəuəh e lah.

¹⁸ Nian Saimon təmafə məmə Narmīn Rəha Uhgīn tatuvən e nəmiəgəhiən rəha nətəmimi nian aposil mil kəmuələhu=pən nəhlmilau e lah

muəfaki e lah, kəni in təfətiğəm məni məmə otəfən kəm lau,

¹⁹ kəni məni=pən kəm lau məmə, “Uəfa mīn nəsanəniən u kəm iəu məmə nian iəkələhu=pən nəhlmək e nətəmimi, kəni ilah kotəhrun nosiən Narmīn Rəha Uhgīn.”

²⁰ Mətəu Pitə təməni=pən kəm in məmə, “! Ik mīne rəham məni onəkian e niğəm asoli! Mətəu-inu nīkim təhti məmə nəkəhrun nos nəhmti nati u iətəm Uhgīn tətəfən kəm nətəmimi e məni.

²¹ Ko ik nəsolian uək u nəuветin mīne, mətəu-inu rəham nətəliğin təsəhruahruian e nəhmti Uhgīn.

²² Əuhlin ik e rəham nolian tərəh mīn kəni məfaki=pən kəm İərməniğ, mətə tafəl rəkis rəham nolian tərəh mīn iətəm nīkim tətəhti ilah.

²³ İateruh məmə nian rəfin netetian təməriauəh e rəham nətəliğin, kəni nolian tərəh mīn kəmotəlis ik tiəkis.”

²⁴ Kəni Saimon təməni=pən məmə, “! Əui! Uəfaki=pən kəm İərməniğ ohniəu məmə natimnati iətəm itəlau nəmuəni, kəti otəsuvaiən ohniəu.”

²⁵ Kəni nian ilau kəmuəni pətiğəm rəkis nəghatian rəha İərməniğ mīne natimnati iətəm in təmol, kəni kəmətian Jerusiləm matuəhtul əğmagim e lahuənu mīn rəha Səmeriə matuəni pətiğəm mīn nanusiən təuvir rəha İərməniğ.

Filip təməghati kəm iətəm İtiopiə kəti

²⁶ Kəni agelo kəti rəha İərməniğ təməni=pən kəm Filip məmə, “Əsəu-pəsi muvən e suaru tisipən Jerusiləm matuvən Kasa.” (Suaru əha tətəməhli əpəha ikin təpiə-məpiə ikin.)

²⁷ Kəni in təmatuvən əmeiko mafu iətəm İtiopiə kəti e suaru. Suah əha in iətəmi asoli kəti rəha

kwin rəha nətəm Itiopiä.* Kəni in təmətarməniġ e mənī rəha kwin. Suah u təmuvən Jerusiləm məmə otəfaki,

²⁸ kəni minatitəliġ matuvən iman ikin. Kəni in təmətəharəġ-pəri e nati kəti kətəni məmə, “kat” iətəm hos tatiuvi. Kəni mətəfin nauəuə iətəm iəni kəti rəha Uhgīn təmətēi, nərgīn u Aiseə.

²⁹ Kəni Narmin Rəha Uhgīn təməni=pən kəm Filip məmə, “Uvən maliuək=pən iuəkīr o kat əha.”

³⁰ Kəni Filip təmāiu muvən iuəkīr ohni, mətəu suah u tətəfin nauəuə iətəm iəni Aiseə təmətēi. Kəni təmətəpuəh ohni məmə, “?Nəkəhrun nīpətī nati u nətəfin, uə kəpə?”

³¹ Kəni suah u təməni=pən kəm Filip məmə, “? Iəkəhra məhrun? Mətəu-inu iətəmi kəti tikə mə otuhamtēi=pa nīpətī nəghatīən u kəm iəu.” Kəni in mətəpuəh məmə Filip otəri muvən ilau min muəharəġ.

³² In təmətəfin nəghatīən u e Nauəuə Rəha Uhgīn, tətəni məmə,
“Kəmit təhmen e sipsip kan məmə okuhamu.
Kəni təhmen e nətī sipsip, təsagətīən nian kətətēi
nimeimein,

Kəni in təməpnəpīn əmə, məsəghatīən.

³³ Kəmol aulis in, kəni nian kəmakil e kot, kəsakil əhruahruīən.

Nian kəmotuhamu, in nəlugī iətəmimi əmə kəti,
nətīn tikə.”

³⁴ Kəni suah u təmətəpuəh o Filip məmə, “?Kərmə Aiseə təmətəghati aru lan, uə iətəpīsīn kəti?”

* **8:27** Nəghatīən Kris əhruahru tətəni məmə in suah kəti iətəm kəmītēi. E nian əha, nəmə suah kəti tatol uək nian rəfin iuəkīr o kwin kəti, kəni okītēi məmə otəsītīən kwin. **8:33** Aes 53:7-8

35 Kəni Filip təmätuəuin e nəghatıən kətiəh əmə iətəm təmafin, mətəni=pən nəniən təuvır rəha Iesu.

36 Nian kəmətian e suaru miəuva ikin kəti nəhu əha ikin, kəni suah u təməni=pən kəm Filip məmə, “!Afu-to! Nəhu kəti əpəha. ?Təhro? ?Pəh nəkol bəptais lak lan?” Kəni Filip təmegəhan lan.†

38 Kəni təməniəhu kat məmə otəhtul, kəni ilau pəti kəmueiuaiu mian e nəhu, kəni Filip tol bəptais lan.

39 Nian kəmuəri e nəhu miəuva ilis, Narmın Rəha İərməniğ tələs rəkis Filip. Kəni suah u təməseruh minian, mətəu təmatitəlig matuvən iman ikin e nəgiəniən asoli e nikin.

40 Mətəu Filip təmafı məmə tətəhtul əpəha e nıtəni pahav ikin əpəha Astot. Kəni in təmatuvən, mətəni pətigəm nanusiən təuvır rəha Iesu əpəha e taun min rəfin mətəuarus in təmiet=pən əpəha Sisəriə.

9

Sol təmafı Iesu e suaru rəha Təmaskis (Uək 22:6-16; 26:12-18)

1 Kəni e nian əha, Sol təmətəghati əskasik mətəni əskasik məmə otohamu nətəmimi rəha Iesu. In təmuvən meruh pris asoli ağın

† **8:36** E kopi uas min nəuvein rəha Niutestimın iətəm kəmətəi e nəghatıən Kris aupən, nəghatıən pişin kəti min əha ikin iətəm tatilpin nəghatıən u mətəni məmə, “³⁷ Kəni Filip təməni=pən kəm in məmə, ‘Nəmə nəkəni nıpəhrıənıən e Iesu e nıkim rəfin, iəkəhrun nolıən bəptais lam.’ Kəni təni məmə, ‘İəu iatəni nıpəhrıənıən e Iesu Kristo, məmə in Nəti Uhgın pəhrıən.’ ” **8:36** Uək 10:47 **8:40** Uək 21:8 **9:1** Uək 8:3

² mætapuəh ohni mēmə otətei nauəuə mīn kəm nimə mīn rəha nuhapuminiən rəha nətəm Isrel əpəha Təmaskis, mēmə nēmə oteruh kəti tətəu=pən Suaru Rəha Iesu, nati əpnəpīn iərman uə pətan, otaskəlīm ilah məlīs ilah məmki ilah muvən e kaləpus əpəha Jerusiləm. Kəni təməfən nauəuə mīn kəm in.

³ Nian Sol təmuva iuəkīr o Təmaskis, əmeiko nəhagəhagiən kəti təmsipəri e neai tatuəu təhmen e noraipiən muva masiəgəpīn in mīne ikin mīn tītəlau lan.

⁴ Kəni in təmsipəri morin e niftəni, kəni mətəu nəuia suah kəti tətəni=pən kəm in mēmə, “!Sol! !Sol! ?Təhro natol nərəhiən kəm iəu?”

⁵ Kəni Sol tətəpuəh mēmə, “?Ik pəh, Iərməniɡ?” Kəni nəuia iətəmi u təməni=pən kəm in mēmə, “Iəu Iesu iətəm ik natol tərah lak.

⁶ Mətəu rəueiu əhtul muvən əpəha e taun. Ikin əha, suah kəti əha ikin otəpanəni=pīnə əmə mēmə nati nak onəkol.”

⁷ Kəni nətəmimi nətəm kautəhuərisiɡ e Sol, kəmotəuif kəni motəhtul məsotəgətiən. Kəmotətəu əmə nəuia iətəmi u, mətəu kəməsoteruhiən iətəmi kəti.

⁸ Kəni Sol təhtul, mətəu nəhmtīn tinəuau, tinəruru neruhiən nati. Kəni kəmos əmə nəhlmīn motit məhuvən Təmaskis.

⁹ Təmos nian kisil təməsehiən nati, kəni məsauəniən kəni məsəmnimiən nəhu mīne.

¹⁰ Əpəha e Təmaskis, iətəmi kəti rəha Iesu əha ikin, nərgīn u Anənaiəs. Iərməniɡ təmauīn lan e nati kəti təhmen e nəməhlairiən, kəni məni=pən kəm in mēmə, “!Anənaiəs!” Kəni in təmətəm mēmə, “Iərməniɡ, iəu əpə.”

11 Kəni İərmənig təni=pən kəm in məmə, “O nəkuvən əha e nimə rəha Jutəs e suaru asoli iətəm kətəni məmə Təhruahru, kəni mətapuəh o iətəmi kəti, iətəm Tasəs, nərgin u Sol. In tətəghati rəueiu kəm Uhgın e nəfakiən,

12 kəni Uhgın təməfən nəməhlairiən kəti, kəni təmeruh ik, Anənaiəs, nəmuva mələhu=pən nəhlməm lan məmə nəhmtin otair mın.”

13 Mətəu Anənaiəs təni məmə, “İərmənig, iətətəu nəghatiən tərət e suah kəha e rəhan noliən tərək mın iətəm tatol e nətəm kəutəhatətə lam əpəha Jerusiləm.

14 Kəni in təmuva u ikinu e nərgi pris asoli mın məmə otaskəlim, mələs nətəm kəutəhatətə lam.”

15 Mətəu İərmənig təməni kəm Anənaiəs məmə, “! Uvən! Mətəu-inu suah u in rəhak iətəmimi iətəm inauin rəkis lan məmə otəni pətigəm nərgək kəm Nanihluə u səniə məmə nətəm Isrel, mine rəhalah kig mın, mine nətəm Isrel mın.

16 Kəni iəu iəpanəgətun in məmə otos nahməiən o nərgək.”

17 Kəni Anənaiəs təmuvən lahuənu muvən imə, kəni mələhu=pən nəhlmın e Sol, məni=pən kəm in məmə, “Piak Sol. İərmənig İesu iətəm təmietetigəm ohnik e suaru nian nəmətuva u ikinu, in təmahli=pa iəu məmə ik onəkeh mın nati, kəni Narmin Rəha Uhgın otəriəuəh matig lam.”

18 Əmeiko, nati kəti təhmen e niviligi nəmu təmietet rəkis e nəhmti Sol, kəni tair mın minateruh nati. Kəni minəhtul mətəliuək, kəni kol bəptais lan məmə in nəmtətən rəha nəhatətəiən.

19 Kəni nian təmun nauəniən, kəni niṗətīn tuva məsanən mīn.

Sol tīnətuəuin mətəni pətigəm nərgi İesu əpəha Təmaskis

Kəni Sol təmatig mos nian nəuvein mīn ilah nətəmimi rəha İesu əpəha Təmaskis.

20 Təmətuəuin mīn əmə e nian əha, mətəni pətigəm İesu əpəha e nimə mīn rəha nuhapuminiən rəha nətəm Isrel məmə İesu in Nəti Uhgīn pəhrīən.

21 Kəni nətəmi rəfin nətəm kəmotətəu in, kəmotəuit pīk ohni, kəni məutəni məmə, “! Ei! ?Suah u inu təmatol nərahīən kəm nətəm kəutəhatətə e İesu əpəha Jerusiləm aupən, uə kəpə? Kəni in təmuva ikīnu məmə otaskəlīm ilah məmki ilah muvən kəm pris asoli mīn. ?Mə inəha, uə kəpə?”

22 Kəni nəghatiən iətəm Sol tətəni pətigəm, in təsanən pīk mapirəkis nəghatiən rəha nətəm Isrel iətəm kəutatig Təmaskis, kəni mətəgətun vivi məmə İesu in Kristo iətəm Uhgīn təməni məmə otahli=pa. Kəni ilah kəmotəruru məmə okotəhrəni.

23 Nian tepət təmuva muvən rəkis, kəni nətəmi asoli rəha nətəm Isrel kəmotətəi oneuən nəua kəti məmə okotohamu Sol,

24 mətəu Sol təmətəu nəua oneuən rəhalah. Kəni rəueiu e nərauiə mine lapīn mīn, nətəm Isrel kəutəhtul pəsīg əpəha e namtihlua e niṗai kəmol e kəpiel məmə okotohamu Sol.*

25 Mətəu in mīn nəuvein kəmotələs lapīn mo-taipei e kətim asoli kəti iətəm kəmətu=pən təulə lan,

9:21 Uək 8:3 9:22 Uək 18:28 * 9:24 E taun əha Təmaskis, təhmen e taun tepət, aupən aupən kəmol nīkalīn asoli e kəpiel titəlau e taun.

motiləfatigəm motəhlman-əhlman lan e nəmtah nıpai ihluə ikın. Kəni in təmagım muvən Jerusiləm.

Sol əpəha Jerusiləm

²⁶ Nian Sol təmietigəm=pa Jerusiləm, təmalkut məmə otuvən meruh nətəmi rəha Iesu mitəu=pən ilah, mətəu ilah kəutəgin, nıkilah təhti məmə tətəiuə əmə e lah məmə in iətəmi rəha Iesu.

²⁷ Mətəu Panəpəs təmit muvən miti=pən kəm aposil mın, məni=pən kəm lah məmə təməhrol lanu Sol təmeruh İərmənig Iesu e suaru nian təmatuvən e Təmaskis. Kəni təməni=pən mın kəm lah məmə İərmənig təməghati kəm Sol, kəni təhro lan in tinətəni pətigəm nərgi Iesu əpəha Təmaskis, məsəginian.

²⁸ Kəni ilah Sol kəmotatig kəni in tatuvən ikın mın əpəha Jerusiləm mətəni pətigəm nərgi İərmənig Iesu məsəginian.

²⁹ Təməghati ilah nətəm İsrel nətəm kəutəni nəghatiən Kris, kəmotoh ilah mın e nəghatiən. Kəni kinautol məmə okotohamu Sol.

³⁰ Nian in mın nəuvein nətəm kəutəfaki kəmotətəu, kəməhuvən motit Sol məhuvən motəsəu-pah əpəha ləuahtəni iuəkır o nitəhi e taun əha Sisəriə, kəni motahli=pən məmə otagım muvən əpəha isəu e taun əha Tasəs.

³¹ Kəni nətəm kəutəhatətə e Iesu əpəha Jutiə, mine Kaləli, mine Səmeriə kəmotatig e nəməlinuian, iətəmi tikə məmə otol nəginian kəm lah. Kəni Narmin Rəha Uhgın təmətasıru e lah mol ilah kəutəhtul əskasık, kəni ilah rəfin kəutatig mautisiai İərmənig. Kəni ilah tinatəpət.

*Pitə təmol nəhlki Aeneas
təuvir min*

³² Pitə təmalieuək muvən ikin min məmə otəsal e nətəm kəutəhatətə e Iesu. E naliuəkiən rəhan, təmuvən materuh nətəmimi rəha İərmənig əpəha e taun əha Lita əpəha Jutiə.

³³ Təmuvən ikin əha meruh suah kəti nərgin u Aeneas, nıpətin təmimis tinos nu eit, təməsaliuəkiən mətapili əmə e rəhan pet.

³⁴ Kəni Pitə təməni=pən kəm in məmə, “Aeneas. Iesu Krısto təmosmiəgəh ik əha rəueiu e rəham nımisiən. Əhtul, maiu-aiu rəham nımahan.” Kəni rəueiu agin min, Aeneas təməuvir min məhtul.

³⁵ Kəni nətəmimi rəfin əha Lita mine ikin min rəfin əpəha Saron kəmoteruh suah u təmalieuək mətan, kəni ilah rəfin kəmotəuhlin rəhalah nətəligiən kəni minəutəfaki kəm İərmənig.

Pitə təmol Tokəs təmiəgəh min

³⁶ E taun kəti əha Jopə, pətan kəti əha ikin iətəm in tətəhatətə e Iesu, nərgin u Tapitə.† E nəghatiən rəha nətəm Kris, kətəni məmə Tokəs. Pətan u, nian rəfin tatol təuvir kəm nətəmimi kəni mətasiru min e nanrah min.

³⁷ Mətəu e nian əha, nımisiən kəti təmol in kəni timis. Kəni ilah kəmotəueiu kəni kəməhuvən=pən e rəhan napən, kəni motələhu e nəuan nımə əpəha ilis agin.

³⁸ İkin əha Lita in iuəkir əmə o taun əha Jopə. Kəni nian nətəmi rəha Iesu kəmotətəu məmə Pitə əpəha Lita, kəmotahli=pən suah mil keiu məmə okian muəsəu-pah muəni=pən kəm in məmə, “! Otuva uəhai əmə-to!”

† **9:36** Nıpətin rəha nərgin u Tapitə təni məmə, “tia,” u in nati miəgəh kəti.

39 Kəni Pitə təmītəu=pən ilau. Nian kəmhlietigəm=pən lahuənu, kəmotit məhuvən əpəha ilis aġin. Mətəu pətəlimis mīn tərīauəh əpəha ikin kəutasək ohni, kəni kəmotəgətun kəm Pitə rəhalah natimnati iətəm pətan əha təməhli nian in təmatəmiəgəh.

40 Kəni Pitə təmāhli pətigəm ilah, kəni meiuaiu misin nəulin kəni məfaki. Kəni məsal=pən o pətan əha təmimis məmə, “Tapitə, əhtul.” Kəni pətan əha təmair meruh Pitə, kəni məhtul məharəg.

41 Kəni Pitə teapən ohni maskəlim nəhlmin miuvi-pəri məmə otəhtul e nəhlkin mil. Kəni mauin=pən e nətəm kəutəhatətə e Iesu mine pətəlimis mīn məmə okəhuva imə, kəni miti=pən pətan əha iətəm tinəməmiəgəh kəm lah.

42 Kəni nəghatiən e nati əha təmāiu mītəlau e taun əha Jopə. Kəni tepət kəmotəni nīpəhriənīən e Iərməniġ Iesu.

43 Kəni Pitə təmatig əha Jopə nəuветin ilau suah kəti nərgin u Saimon iətəm tətol əpenə-penə e nilosi kau.

10

Uhgīn təməghati kəm Koniliās

1 E taun Sisəriə, suah kəti əha ikin nərgin u Koniliās. In iətəm Rom, kəni in iətəmi asoli rəha soldīə mīn u ilah rəfin uan-hanrit. Kəni ilah kəutsipən e “Soldīə rəha Itali.”

2 In iətəmi kəti in tətisiāi Uhgīn rəha nətəm Isrel, mətītəu=pən nolīən rəha nəfakiən rəhalah, in mine rəhan mīn, mine noluək mīn rəhan. In tətəfən rəhan məni tepət kəm ianrah mīn, kəni mətəfaki kəm Uhgīn rəha nətəm Isrel nian rəfin.

³ Nian kəti əmeiko e tri klok ləhnaiuy e nian tətəfaki lan, təmeruh nati kəti təhmen e nəməhlairiən. In təmafu vivi əmə agelo kəti rəha Uhgın tətüva ohni, kəni mauin lan məmə, “!Koniliəs!”

⁴ Nian nəhmti Koniliəs təməhtul lan, in təməgin kəni məni məmə, “?İərməniğ, təhro?”

Kəni agelo təməni=pən kəm in məmə, “Uhgın tinətəu rəkis rəham nəfakiən mīneruh nəuviriən iətəm ik natol kəm nanrah mīn, kəni nīkin tinagiən ohni.

⁵ Ahli=pən nətəmimi nəuvein kəhuvən əpəha Jopə, motos suah kəti məhuva, nərgin u Saimon Pitə.

⁶ In tətətig ilau suah kəti nərgin u Saimon u tatol əpenə-penə e nilosi kau. Rəhan nimə tətəhtul iuəkir o nitəhi.”

⁷ Nian agelo təməghati rəkis kəm in təmətəlig, kəni Koniliəs təmauin e rəhan ioluək keiu mine soldiə kəti iətəm tatol uək kəm in, kəni in mīn iətəmi rəha nəfakiən.

⁸ In təməni=pən rəfin natimnati iətəm in təmeruh kəm lahal, kəni mahli=pən ilahal məmə okihluvən Jopə.

Uhgın təməghati kəm Pitə e nəməhlairiən

⁹ Kəni kəməni lauig lan, nian mītiğar tinalelin, kəni suah milahal əha kəm luva e suaru iuəkir o taun əha Jopə. E nian əha, Pitə in təmuvən əpəha ilis e nəhue nimə iətəm tepin-epin ikin məmə otəfaki kəm Uhgın.

¹⁰ Mətəu nəumis tinus, kəni nian kəmatol əhanəh niğın nauəniən, in təməir mətəu təmeruh nəməhlairiən kəti iətəm Uhgın təməfən.

11 E nəməhlairiən əha, təmeruh neai təmerəh, kəni nati təhmen e tapolin asoli kətaskəlim nififin min, kəni kəhlman-əhlman teiuaiu=pa e niftəni.

12 E nıpəg nati əha, təmeruh nati miəgəh pişin pişin min əha ikin iətəm kəutaliuək mine mautəlkəu, mine mənig pişin pişin min.

13 Kəni nəuia iətəmi kəti təməni=pən kəm in məmə, “Pitə, əhtul. Ohamu nəuvein mun.”

14 Mətəu Pitə təni məmə, “!İərmənig, kəpə! E rəhak nəmiəgəhiən iətan məsun əhanəhiən nati kəti tol lanu iətəm Lou rəham təməniahu məmə kəsuniən tamikmik e nəhmtəm.”

15 Kəni nəuia iətəmi təməghati min kəm in məmə, “Səniən məmə nati kəti tamikmik iətəm iəu Uhgın iətəni məmə təuvir əmə, təsamikmikien.”

16 Kəmuəghati o natimnati min əha mau kisil, kəni rəueiu agin min, tapolin əha təməri muvən əpəha e neai.

*Pitə təmos
nıpəti nəməhlairiən*

17 Kəni Pitə nikin təməhti pik məmə otəhrun nıpəti nati əha təmeh e nəməhlairiən u təmeruh. Mətəu suah milahal u iətəm Koniliəs təmahli=pən ilahal, kəmlətapuəh o nimə rəha Saimon, kəni minluva minleruh. Kəni minluvən məhləhtul əpəha e namtiəluə.

18 Kəni məhlauin əfəməh məmə, “!Ei! ?Suah kəti u ikinu nərgin u Saimon Pitə uə?”

19 Kəni nian Pitə tətalkut əhanəh məmə otəhrun nıpəti nati əha təmeh e nəməhlairiən, kəni Narmin Rəha Uhgın təməni=pən kəm in məmə, “!Ei, ətəu-to! Suah milahal kisil əpəha kələsal lam.

20 Əhtul uəhai meiuaiu muvən meruh ilahal. Nıkim təsəhtıen məmə ko nəsuvenıen mıtəu=pən ilahal mətəu-inu iəu iəmahli=pa ilahal məmə okıluva.”

21 Kəni Pitə təmeiuaiu muvən məni=pən kəm lahal məmə, “Mə iəu u iətəm itəmahal nələsal lan. ?Nəklolkeikei iəu o nah?”

22 Kəni kıləni=pən kəm in məmə, “Əuəh. Iətəm tətarmənıg e soldıə mın, u Koniliəs, təmahli=pa itəmahal məmə iəkluva. In suah kəti iətəm tatisıai Uhgın kəni in məhruahru e nəhmtın, kəni nətəm Isrel kəutısıai pık in. Agelo kəti rəha İərmənıg təməni=pən kəm in məmə in otahli=pa itəmahal iəhkluva mıhlit ik kəhuvən iman ikın, məmə ik nəkanus nəghatıen kəm in pəh tətəu.”

23 Kəni Pitə təmit ilahal məhuvən imə məmə ilah okotapılı əha ikın.

Pitə təmuvən e nımə rəha Koniliəs

Kəni nıan kəməni lauıg lan, Pitə təmıtəu=pən ilahal, kəni nəfaki mın nəuvein əha Jopə, kəmohtəu=pən ilah.

24 Kəməni lauıg mın lan, kəmohtıe=pən əpəha Sisəriə. İkin əha Koniliəs təmətapuəh o rəhan mın mıne nətəmimi mın nəuvein məmə okəhuva məutəhtahnın Pitə.

25 Nıan Pitə təmətuəuin məmə tuva imə, kəni Koniliəs təmeiuaiu mısın nəulın e nəhlki Pitə məmə otəfaki kəm in.

26 Mətəu Pitə təmeapən kəni miuvi-pəri mın kəni məni=pən kəm in məmə, “Əhtul, iəu iətəmimi əmə təhmen lam.”

27 Kēni Pitā tāmētāghati ilau Koniliās kēni mian imā. Pitā tameruh mēmā nētāmimi tepət kinəhuva rəkis mētəharəg.

28 Kēni Pitā tāmēni=pən kəm lah mēmā, “Itamah rəfin nəkotəhrun vivi mēmā tasim e Lou rəha nētəm Isrel mēmā okəhuva motan kətiəh ilah nētəm sənīə mēmā nētəm Isrel, uə okəhuvən motatig pəti. Mətəu Uhgīn tāmēni kəm iəu e nāməhlairiən mēmā iəsəniən mēmā suah kəti in tamikmik e nəhmtin.

29 Tol=pən lanəha, nian nəmotahli=pinə nəghatiən ohniəu, iəməsəniən nati kəti, nikik təmagiən əmə mēmā iəkuva. ?Mətəu iəkolkeikei mēmā iəkətapuah mēmā nəmotahli=pinə nəghatiən ohniəu mēmā iəkuva o nak?”

30 Kēni Koniliās tēni mēmā, “Nian kisil tinuvən rəkis təhmen əha rəueiu e tri klok ləhnauiy, iəmətəfaki əpəha e rəhak nimə. Kēni rəueiu agin suah kəti iətəm rəhan napən tagəhag tətəhtul aupən lak,

31 Kēni mēni mēmā, ‘Koniliās. Uhgīn tāmətəu rəkis rəham nəfakiən, kēni məsəluviən e nati təuvir min iətəm ik natol kəm ianrah min.

32 Ahli=pən nētāmimi nəuvein kəhuvən əpəha Jopə o suah kəti əha ikin, nərgin u Saimon Pitā mēmā otuva. In tətatig e nimə rəha suah kəti, nərgin u Saimon, u tol əpenə-penə e nilosi kau. Rəhan nimə tətəhtul e nikali nitəhi.’

33 Kēni iəkahli=pinə uəhai əmə nəghatiən ohnik. Kēni təuvir pik mēmā ik nəkuva. Itimah rəfin u ikinu e nəhmti Uhgīn o iəkotətəlig lam mēmā onəkəni=pa rəfin natimnati iətəm Iərməniɡ təməfinə mēmā onəkəni=pa kəm timah.”

Pitā tāməghati

³⁴ Kəni Pitə təməghati məni məmə, “Rəueiu inəhrun məmə səniəmə nətəm Isrel əmə iətəm Uhgın nıkin tətəgiən matol təuvır kəm lah,

³⁵ mətəu nıkin tagiən o nətəmimi e ikin mın rəfin u kəutisiai in mine mautil nati iətəm təhruahru.

³⁶ “Itəmah nəkotəhrun rəkis nəghatiən iətəm Uhgın təməfən kəm nətəm Isrel. Tətəni nanusiən təuvır rəha nəməlinuian ilah Uhgın e Iesu Kristo iətəm in İərməniğ rəha nətəmimi ərəfin.

³⁷ Itəmah nəkotəhrun natimnati mın iətəm Iesu iətəm Nasərit təmol əpəha ikin e Jutiə təmətuəuin e Kaləli. In təmol natimnati mın əha uərisiğ e uək rəha Jon Bəptais iətəm tətəni pətiğəm kəm nətəmimi məmə okəkeikei kol bəptais e lah.

³⁸ Iesu əha, Uhgın təmitəpın məfən Narmın Rəha Uhgın mine nəsanəniən kəm in, kəni mətəu-inu Uhgın tətətiğ ilau mın, in təmuvən e ikin mın matol nati təuvır mın, kəni matol vivi nətəmimi rəfin iətəm Setən təmələs ilah.

³⁹ “Itiməh iəmoteruh natimnati iətəm in təmol əpəha Jerusiləm mine ikin mın əpəha Jutiə. Kəni itiməh iəmoteruh nian nətəmimi kəmotoh motətu-pəri e niği kəməluau kəni timis.

⁴⁰ Mətəu Uhgın təmol təmiəğəh mın e nian iətəm tatol kışil lan, kəni matol əpu in kəm nətəmimi nəuvein məmə okoteruh məmə in təməmiəğəh mın.

⁴¹ Səniəmə nətəmimi rəfin kəmoteruh in, mətəu nətəmi mın əmə u iətəm Uhgın təmitəpın ilah məmə okoteruh, itiməh əha iəmotəuən kətiəh itiməh mın nian təməmiəğəh mın e nımisiən.

42 “Kəni in təməni=pa kəm tımah məmə iəkotəni Iesu kəm nətəmimi, kəni motəni pətigəm məmə Uhgın təməfəri rəkis in məmə in otakil noliən rəha nətəmimi rəfin iətəm kautəmiəgəh mine iətəm kinohmis rəkis.

43 İəni min rəfin rəha Uhgın aupən kəmautəni pətigəm in məmə, nətəmimi rəfin iətəm kotəni niyəhriənən lan, Uhgın otafəl rəkis rəhalah min noliən tərəh min e nərgi Iesu.”

Narmin Rəha Uhgın təmuva e Nanihluə min u səniəmə nətəm Isrel

44 Nian Pitə təmətəghati əhanəh, Narmin Rəha Uhgın təmuva məriəuəh mətətig e lah rəfin u nətəm kəutətəu nəghatiən əha.

45 Kəni nətəm Isrel min u kəutəni niyəhriənən e Iesu iətəm kəmohtəu=pən Pitə əpəha Jopə məhuva, kəmotəuıt pik nian kəmoteruh nati əha məmə Uhgın tətətuati min e Narmin Rəhan kəm nətəmi min u səniəmə nətəm Isrel.

46 Kinotəhrun məmə təməfən Narmin Rəhan kəm lah mətəu-inu kəmotətəu nətəmimi kəutəghati e nəghatiən iki pişin min məutəni-vivi nərgi Uhgın.

Kəni Pitə təni məmə,

47 “?Pəh təhrun nəniəhuiən nətəmi min u məmə ko kəsoliən bəptais e lah? Mətəu ilah kinotos rəkis Narmin Rəha Uhgın təhmen e təh.”

48 Kəni in təməni=pən məmə okol bəptais e lah e nərgi Iesu Kristo. Kəni ilah kəmotətəpuəh o Pitə məmə otətig nəuətəin ilah min.

11

*Pitə təmanus kəm nətəm kəutəfaki əpəha
Jerusiləm*

¹ Kəni aposil min mine nətəm kəutəfaki əpəha ikin min e nitəni Jutiə kəmotətəu məmə Nanihluə min, ilah min kinəutəni nipəhriənian e nəghatiən rəha Uhgın.

² Kəni nian Pitə təməri muvən Jerusiləm, mətəu nətəmi rəha iəfaki min iətəm kəutəni məmə okəkeikei kəhgi=pən nətəmimi, ilah kinəutəni nıkalın,

³ məutəni məmə, “?Təhro ik nəmuvən mətatig e nimə rəha nətəmi kəsəhgi-pəniən ilah, mətauən itəmäh min ilah?”

⁴ Kəni Pitə tinətuəuin mətəni-vivi kəm lah nanusiən rəha natimnati rəfin əpəha Sisəriə,

⁵ təmətəni kəm lah məmə, “Nian iəmətətig əpəha Jopə mətəfaki meruh nati kəti təhmen e nəməhlairiən. E nati əha, iəmeruh nati kəti təhmen e tapolin asoli kəti təmeiuaiu e neai kətaskəlim nififin min kətəhlman-əhlman tətəiuaiu mətuva ohniəu.

⁶ İəməsəl=pən vivi e nıpəgnəua nati əha meruh nati miəgəh pisin pisin min əha ikin iətəm kəutəliuək, mine məutəlkəu, mine nati arpın min, mine mənig pisin pisin min.

⁷ Kəni iəmətəu nəuia iətəmi kəti tətəni=pa kəm iəu məmə, ‘Pitə, əhtul muhamu nəuvein mun.’

⁸ “Mətəu iəkəni=pən kəm in məmə, ‘!İərmənig, kəpə! E rəhak nəmiəgəhiən iəsuniən nati kəti tol lanko iətəm Lou rəham tətəniəhu məmə iəsuniən tamikmik e nəhmtəm.’

⁹ “Iəmətəu mīn nəuia iətəmi u təmsipən e neai mətəni=pa kəm iəu məmə, ‘Səniən məmə nati kəti tamikmik iətəm iəu Uhgīn iətəni məmə təuvir əmə təsamikmikiən.’

¹⁰ Iəmuəghati o natimnati mīn əha muau kisil, kəni tapolin əha təməri muvən əpəha e neai.

¹¹ “Kəni rəueiu aɡin e nian əha, suah milahal kisil kəmlietigəm=pa e nimə iətəm iəutatig ikin. Iətəm Sisəriə kəti təmahlī=pa ilahal məmə okiluva ohniəu, mihlit iəu mihluva.

¹² Kəni Narmin Rəha Uhgīn təni=pa kəm iəu məmə iəkītəu=pən ilahal, nikik otəsəhtiən məmə ilahal Nanihluə mīn. Piatah mīn sikis u ilah kəmotətəu=pa iəu, iəməhuvən mohiet=pən əpəha e nimə rəha suah əha Koniliəs məhuvən imə.

¹³ Kəni in təməni=pa kəm timah məmə təməhro lanu in təmeruh agelo kəti rəha Uhgīn təmuva miet=pən ohni məmə, ‘Ahli=pən nətəmimi nəuvein kəhuvən əpəha Jopə o suah kəti nərgin u Saimon Pitə.

¹⁴ In otəni=pinə nəghatiən kəti kəm təmah, kəni nian nəkotətəu nəghatiən əha, kəni Uhgīn otosmiəgəh itəmah rəfin, ik mine rəham mīn, mine rəham mīn noluək mīn.

¹⁵ “Kəni nian iəmətuəuin mətəghati, Narmin Rəha Uhgīn təmeiuaiu məriauəh matig e lah, Nanihluə mīn, təhmen əmə e inu təmuva e tah, nətəm Isrel, aupən mine.

¹⁶ Kəni nikik tətəhti nəghatiən iətəm Iərməniɡ təməni məmə, ‘Jon təmol bəptais e nətəmimi e nəhu, mətəu otəsuvəhiən Uhgīn tol bəptais e təmah e Narmin Rəhan.’

17 Kəni nəmə Uhgın tətəfən kəm Nanihluə mīn Narmin kətiəh əmə iətəm təməfa kəm tah nətəm Isrel nian kitah kəmotəni nīpəhriənian e Iesu Krīsto, iəu iətəmimi əmə u, ko iəsəniəhuiən Uhgın o nati nak iətəm in tolkeikei məmə otol kəm lah.”

18 Nian kəmotətəu nəghatiən rəha Pitə, ilah kəməsotagət mīniən, mətəu kəmotəni-vivi Uhgın motəni məmə, “Nati əha tol lanəha məmə Uhgın tinol rəkis suaru rəha Nanihluə mīn məmə ilah mīn okotəuhlin ilah e rəhalah noliən tərāh mīn məmə Uhgın otosmiəgəh ilah.”

Niməfaki əpəha Antiok

19 Nian Sol mīne rəhan mīn kəmotuhamu Stipin, kəmotol tərāh e nətəm kəutəni nīpəhriənian e Iesu. Kəni nətəm nəfaki mīn əha kəmotagim məhuvən isəu əpəha ikin mīn əpəha Fonisə mīne Saiprəs mīne Antiok, məutəni pətigəm nərgi Iesu kəm nətəm Isrel mīn əmə u kəutatig əha ikin mīn əha.

20 Mətəu nəfaki mīn nəuvein, nətəm Saiprəs mīne Saerin, kəməhuvən Antiok məutəni pətigəm mīn nanusiən təuvir rəha İərməniğ Iesu kəm nətəmimi əpnəpīn mīn əmə u Nanihluə mīn, səniəmə nətəm Isrel əmə.

21 Kəni İərməniğ təmol natimnati tepət e rəhan nəsanəniən kəni mətasiru pik e lah, kəni nətəmimi tepət tepət kəmotəuhlin ilah məutəni nīpəhriənian e İərməniğ Iesu.

22 Nətəm kəutəfaki əpəha Jerusiləm kəmotətəu nanusiən u, kəni ilah kəmotahli=pən Panəpəs məmə otuvən əpəha Antiok.

23 Nian tәмiet=pән, meruh mәмә Uhgın tәмolkeikei pik ilah matol tәuvır kәм lah, kәni nәtәmimi tepәt kәmotәni nıpәhrıәniәn e Iesu, kәni Panәpәs nıkin tәmagiәn masıru e lah mәмә ilah okotәhtul әskasık e Iәrmәniğ e nıkilah rәfin.

24 Panәpәs in iәtәmi tәuvır kәti iәtәm Narmın Rәha Uhgın tәriauәh mәtatıg lan, kәni rәhan nәhatәtәiәn in tәskasık e Uhgın. Kәni in tәmasıru e nәtәmimi tepәt ikın әha mәмә ilah okotәni nıpәhrıәniәn e Iәrmәniğ Iesu.

25 Kәni Panәpәs tәмiet muvән Tasәs mәtәsal e Sol.

26 Nian tәmeruh Sol, tit mian әpәha Antiok, kәni muatıg ikın o nu apiәpiә kәtiәh mәtuәfaki ilah nәtәmi rәha nımәfaki әha mәtuәgәtun nәtәmimi tepәt. Ikın әha Antiok kәmәtuәuin kauın e nәtәmi rәha Iesu Kristo mәмә “Kristin.”*

27 E nian әha, iәni mın nәuvein rәha Uhgın kәmohiet Jerusilәм mәhuvән әpәha Antiok.

28 Kәti nәrgin u Akapus tәmәhtul mәghati e nәsanәniәn e Narmın Rәha Uhgın mәмә nәumis otan e nıtәni mın rәfin iәtәm Rom tәtarmәniğ e lah. (Kәni tәmuva mol nıpәhrıәniәn lan. Nәumis tәman nian Klotiәs tәmәtarmәniğ e nәtәm Rom.)

29 Kәni nәtәmi rәha Iesu әpәha Antiok kәmotolkeikei mәмә okotasıru e nәtәmi rәha Iesu әpәha Jutiә. Iәtәmi kәti tәhrun nәfәniәn mәni nak in tәhrun nәfәniәn.

30 Kәni kәmotol mәni mın әha, motәfән kәм Panәpәs mine Sol mәмә okuos mian kәм eldә mın

11:25 Uәk 9:30 * **11:26** E nәghatiәn Kris, nıpәti nәghatiәn u “Kristin” tәtәni mәмә “rәha Kristo.” **11:28** Uәk 21:10

rəha niməfaki əpəha Jerusiləm.

12

Kig Herot Akripə Uan təmol nərahian kəm niməfaki

¹ E nian əha, nian Panəpəs mine Sol kəmətuəgətun əpəha Antiok, Kig Herot Akripə Uan* təmahli=pən rəhan min soldia min məmə okotaskəlim nətəmimi nəuvein rəha niməfaki əpəha Jerusiləm məmə otol ilah kotətəu nahməian e nipətilah.

² Təmahli=pən rəhan min nətəmimi kəməhuvən motaskəlim Jemis pia Jon kəni motohamu e rəhalah nau asoli.

³ Nian təmohamu Jemis, meruh məmə nətəm Isrel nıkilah təmagian pik. Kəni in təmatig maskəlim min Pitə. Təmatol nati u e nian kəmatol lafet mil lan Rəha Pasova mine Piret U Is Tikə Lan.

⁴ Nian təmaskəlim rəkis Pitə, kəni miləfən əpəha e kaləpus. Kəni Herot təni məmə soldia sİKİstin okotəhtul pəsİg lan, kuvət kuvət e auə min rəfin e nərauiə mine lapin. Kəni Herot tolkeikei məmə otiuvi pətİgəm təhtul e nəhmti nətəmimi nian lafet tol naunun.

⁵ Mətəu nian Pitə təmətatİg e kaləpus, kəni nətəmi rəha niməfaki kəməutəfaki=pən əskasİK ohni kəm Uhgin.

Uhgin təməfətİgəm Pitə e kaləpus

⁶ Lapin u mə olauig lan, kəni Herot tiuvi pətİgəm, Pitə təmətapİli e nəlugin e soldia keiu, kəməlis

11:30 Uək 12:25 * **12:1** İətəmi keiu e nauəuə u Uək MİN nərgilau u Kig Herot Akripə. In aupən, kətauin lan məmə Kig Herot Akripə Uan, kəni nətin, kətauin lan məmə Kig Herot Akripə Tu. Afın-to “Herot” e tiksınari.

nəhlmin mil e sen keiu, kətu=pən kəti e soldia kəti, kəni kətu=pən kəti e soldia kəti min. Kəni soldia keiu kətuəhtul matueruh namtiuluə e kaləpus.

⁷ Rəueiu agin, agelo kəti rəha İərməniġ tiet=pa, kəni təmasia məġəhag e niṗəġnəua kaləpus. Təmek-ek nikalı Pitə kəni məġi ṗəri. Kəni məni məmə, “!Əhtul uəhai!” Kəni sen mil kuəmtəh aru e nəhlmi Pitə mil.

⁸ Kəni agelo təni=pən kəm in məmə, “Uvən e rəham put mine natimnati.” Kəni Pitə tuvən e lah. Kəni təni=pən kəm in məmə, “Uvən e rəham kot, kəni miṗəu=pa iəu.”

⁹ Kəni Pitə təmiṗəu=pən miaiet e niṗəġnəua kaləpus, məṗəu in təsəhruniən məmə natimnati min u agelo tatol lan ilah niṗəhriniən. Nikin təhti məmə təhmen e nati kəti təhmen e nəməhlairiən.

¹⁰ Kəmuəliuək muəṗirəkis soldia kəti iətəm tateh kaləpus, kəni muəliuək muəṗirəkis min soldia kəti min, kəni kəmiəuva e naunun doə iətəm kəmol e aiən. Təuə u təṗəuəġ=pən e taun asoli. Nian kəmiəuva iuəkir ohni kəni terəh aru kəni kəmiaiet=pən ikin. Nian kəmuəliuək nəuəvetin mian e suaru, kəni əmeiko agelo tikə aru əmə.

¹¹ Kəni Pitə tinəhrun əha rəueiu məmə səniəmə nəməhlairiən, kəni təni məmə, “Rəueiu inəhrun əhruahru məmə İərməniġ təməhli=pa rəhan kəti agelo təmuva mələs rəkis iəu e nəṗəliġiən u iətəm Herot tolkeikei məmə otol lak iətəm nətəm Isrel kəmotolkeikei məmə okoteruh.”

¹² Nian Pitə tinəhrun məmə Uġin təmələs rəkis in, kəni təmuvən əṗəha e nimə rəha Meri, məmə rəha Jon Mak. Nətəm kəutəhatətə e Uġin tepət

kəməhuva pəti məutəfaki=pən kəm Uhgın məmə otasiru lan.

¹³ Kəni Pitə təməhti-əhti doə e iat rəha nimə əha, kəni pətan ioluək kəti, nərgin u Rotə, təmaiu muvən məmə kərmə pəh əha tətəhti-əhti doə.

¹⁴ Nian təmətəu nəuia Pitə, kəni təhrun məmə Pitə pəhriən. Kəni nikin təmagiən pik agın kəni talu e nerəhiən e doə kəni maiu mitəlig muva meruh nətəmi mın u kəutəfaki, kəni məni məmə, “!Ei, nətəmi, Pitə əpəha ihluə e doə tətəhtul!”

¹⁵ Mətəu kotəni məmə, “Ik ialməli.” Mətəu in təmətəkeikei mətəni məmə, “!Kəpə! İatəni pəhriən.” Kəni ilah kotəni, “Nəmə təhro rəhan agelo teh.”

¹⁶ Mətəu Pitə tətəkeikei mətəhti-əhti doə. Kəni kəməhuvən moterəh e doə, kəni nian kəmoteruh in, nikiilah təmauit pik ohni.

¹⁷ Mətəu Pitə təməfəri nəhlmin mətəniəhu ilah məmə okəsotagətian. Kəni mətəni məmə təməhro lanu İərməniğ təmos rəkis in e kaləpus. Kəni məni=pən kəm lah məmə, “Otəni=pən nəghatiən u kəm Jemis notəha İesu† mine piatah mın e niməfaki.” Kəni matig mitəlig mın magim muvən iki pisin kəti mın.

¹⁸ Kəni kəməni lauig lan, soldia mın nətəm kəmauteruh Pitə e kaləpus, kəmotətapuəh o lah mın, mətəu kinotəruru əfəməh məmə Pitə təməhruvən.

¹⁹ Kəni nian Herot təmətəu məmə Pitə təmagim, kəni təmahli=pən soldia mın məmə okotəsal lan. Mətəu nian soldia mın kəməsoteruhiən, kəni Herot təmauin e soldia mın u kəmauteruh kaləpus mətapuəh o lah məmə Pitə təməhra magim. Mətəu

† **12:17** Jemis notəha İesu, in təmuva iətəmi asoli rəha niməfaki əpəha Jerusiləm. **12:18** Uək 5:22-24

ilah kotəruru, kəni in təməni məmə okəmki soldia min u kan kəhuamu ilah. Kəni Herot təmiet Jutiə muvən e taun kəti Sisəriə matig ikin o nian nəuvein.

*Kig Herot Akripə Uan
təmimis*

²⁰ E nian əha, Kig Herot Akripə Uan niəməha təməu pik kəni tətəməki e nətəm kəutatig e taun mil əha, Taea mine Saedon. Kəni nətəmi asoli min e taun mil əha kəməhuva pəti kəni məhuvən məmə okoteruh Kig məmə kotol vivi ilah min, mətəu-inu nətəm imalah ikin kautəhuvən məutos nəhmti nauəniən ima Kig ikin. Mətəu aupən ilah kəməutəhuvən məuteruh Kig, kəmotəghati ilah suah kəti nərgin u Plastus, u in iətəmi asoli kəti rəha Kig Herot, motiuvi=pən məmə otasiru e lah.

²¹ E nian Kig Herot təmos məmə otuvən meruh ilah, kəni təmuvən e rəhan napən təuvir u tətəgətun məmə in tətərmənig. Kəni təmuva məharəg e tron rəhan,‡ kəni mətəghati kəm nətəmimi.

²² Kəni nətəmimi kəmotəgət əfəməh məmə, “! Suah u tətəghati sənə məmə iətəmimi mətəu uhgin kəti!”

²³ Kəni nian nətəmimi kəmotəfən nəni-viviən kəm Herot, mətəu in təsəfəniən nəni-viviən kəm Uhgin, kəni rəueiu agin min agelo kəti rəha İərmənig təmoh e nīmisiən əskasik kəti, kəni wom min kəmotun nisigan kəni in timis.

²⁴ Kəni e nian əha, nətəm kəutəni nipəhriənən e İesu kəməutəkeikei məutəni pətigəm nəghatiən

‡ **12:21** “tron” – İkin kig tətəharəg ikin mətərmənig e nətəmimi.

12:23 Dan 5:20

rəha Uhg'in e ikin min tepət, kəni nətəmimi tepət kəməhuva məutəni nıpəhriənian e Iesu.

²⁵ Nian Panəpəs mine Sol kəmuol naunun e rəhalau uək əpəha Jerusiləm, kəni miatəlig mian Antiok ilahal Jon Mak.

13

Uhg'in təmitəpin Panəpəs mine Sol məmə okuol rəhan uək

¹ E niməfaki əpəha Antiok, iəni min əha ikin mine nəgətun min. İlah u Panəpəs mine Simion u kətəni məmə iətəmi apin, mine Lusias iətəm Saerin, mine Manaen u təmepət ilau Herot Antipas u təmətərmənig e Kaləli aupən, mine Sol.

² E nian kəti ilah kəmotəpəh nauəniən kəni məutəfaki=pən kəm İərmənig, kəni Narmın Rəha Uhg'in təməni=pən kəm lah məmə, “İəkolkeikei məmə rəueiu əha onəkotəfəri Panəpəs mine Sol məmə ilau okuol uək u iətəm iəmauin e lau ohni.”

³ Kəni nian kəmotəpəh rəkis nauəniən məutəfaki, kəni motələhu=pən nəhlmilah e rəhn-kapə lau məmə okotəfəri ilau, kəni motahli=pən ilau məmə okian muol uək.

Panəpəs mine Sol kəmuəni pətigəm nəghatian rəha Uhg'in əpəha Saiprəs

(Eruh map rəha naliuəkian rəha Pol e naunun nauəuə u.)

⁴ Kəni Narmın Rəha Uhg'in təmahli=pən ilau məmə okuol uək u, kəni ilau kəmian əpəha e taun Selusia, kəni ikin əha kəmian e negəu kəti mian əpəha e nitəni kəti Saiprəs.

⁵ Nian kəmiaiet=pən e taun Saləmis, kəmian e nimə mīn rəha nuhapuminiən rəha nətəm Isrel mətəuəni pətīgəm nəghatiən rəha Uhgīn. Kəni Jon Mak tatitəu=pən ilau mətəsiru e lau.

⁶ Kəni kəmlaliuək əmə mihlitaləu aɡin e nitəni u mətəuərus mīlietīgəm=pən e taun Pafos. İkin əha kəmleruh nəuaniləuis kəti rəha Isrel iətəm tatol nati apispis e nəsanəniən rəha iərmis mīn, kəni in iəni eiə, nərgin u Elimas u nərgin kəti mīn Patisas.

⁷ Suah u tətaliuək nian tepət ilau Setias Polas u kəpmən asoli rəha nətəm Saiprəs. Setias Polas in teinatig, rəhan nətəligiən təuvir. Kəni in təmahlı=pən nəghatiən məmə Panəpəs mine Sol okiəuva mueruh in, mətəu-inu tolkeikei məmə otətəu nəghatiən rəha Uhgīn.

⁸ Mətəu suah u Elimas təmətəni rah ilau. (Nipəti nərgin təni məmə iətəmi tatol nati apispis e nəsanəniən rəha iərmis mīn). Kəni mətəlkut məmə otəuhlin nətəligiən rəha Setias Polas məmə otəsəniən nipəhriəniən e İesu.

⁹ Kəni Sol u kətəuin lan mīn məmə Pol, * Narmin Rəha Uhgīn təməriəuəh e nikin, kəni təməsəl=pən əhruahru o Elimas kəni məni məmə,

¹⁰ “!Ei! İk nəti Setən. İk tikimir rəha natimnati ərəfin iətəm kotəhruahru. İk nəkəriəuəh əmə e neiuəniən mine nərahien. ? Onəhgīn nəmanəpəh

13:5 Uək 12:12; 15:39 * **13:9** Nərgin u Sol, in nəghatiən rəha nətəm Isrel u kətəni mə Hipru. Nərgin u Pol, in nəghatiən rəha nətəm Rom u kətəni mə Latin. Aupən e nauəuə rəha Uək Mīn, Luk in təmətəuin e nərgin u Pol məmə Sol. Mətəu rəueiə əha təməuin ərəg-rəg lan mətəni məmə Pol. Inu nətuəuinien e uək rəha Pol tatol mətəni pətīgəm nanusiən təuvir kəm Nanihlə mīn, kəni Luk tətəuin lan məmə Pol u nərgin rəha Nanihlə mīn.

nəni rahian suaru pəhriən rəha İərmənig iətəm nətəuhlin?

¹¹ Rəueiu əha İərmənig otol nalpiniən kəti kəm ik məmə nəhmtəm otəpis, onəseruhiən nəhagəhagian kəti mine o nian nəuvein.”

Kəni rəueiu aɡin min təmafı norəuiən mine napinəpuian kəmiəuva muəuveɡ nəhmtin, kəni nəhmtin təməpis aɡin. Kəni təməhtul mateapən əpnəpin əmə məmə suah kəti otasiru lan mit.

¹² Nian kəpmən Setias Polas təmeruh nati əha, təni niəpəhriənian e İesu mətəu-inu təmauit magian o nəgətuniən rəha suah mil e İərmənig.

Panəpəs mine Pol kəmian Antiok əpəha ikin Pisitiə

¹³ Kəni Pol mine rəhan min nətəmimi kəməhiet Pafos məhuvən e negəu kəti məhuvən əpəha taun Perka e ikin Pamfiliə. İkin əha Jon Mak təməpəh ilah mitəlig=pən Jerusiləm.

¹⁴ Kəni ilah kəməhiet Perka məhuvən əpəha taun Antiok əha ikin Pisitiə. Kəni e nian rəha Sapət, kəməhuvən imə e nimə rəha nuhapuminiən rəha nətəm İsrəl məutəharəɡ.

¹⁵ Nian kəmətətəu nafiniən rəha Lou mine İəni Min, kəni nətəmi asoli rəha nimə əha kəmətahli=pən nəghatiən kəm Pol mine Panəpəs mətəni məmə, “Piak min. Okəmə itəmah kəti tatos nəghatiən təuvir məmə otəni tasiru e nətəmimi, təhtul məni pətigəm.”

¹⁶ Kəni Pol təməhtul məfəri nəhlmin məmə okəsotagətiən kəni məni məmə, “Nətəm İsrəl mine itəmah Nanihluə min nətəm nəutəfaki=pən kəm Uhgın, otətəlig-to lak.

17 Uhgīn rəha nətəm Isrel u tāmītəpīn tīpītah mīn aupən kəni mol ilah kotepət kəni motəskasik nian ilah kəməutatig əpəha Ijīp. Kəni e nəsanəniən asoli rəhan, tāmīti pətīgəm ilah e nītəni əha.

18 Kəni mateh vivi ilah nati əpnapīn kəmautol nolīən tərah mīn o nu fote nian kəmautan əpəha ikīn təpiə-məpiə ikīn.

19 In təmol nəuanīləuis mīn rəha nətəm Isrel kəmotoh kəpmən mīn rəha nītəni səpīn iətəm kəutatig e nītəni Kenan, kəni məfən nītəni əha rəhalah kəm tīpītah mīn məmə rəhalah.

20 Natimnati mīn əha kəmol nu fo-hanrīt-fifti tīnuva mīnuvən rəkis.

“Uərisig e natimnati mīn əha, Uhgīn təməfən kəm nətəm Isrel nətəmi asoli mīn məmə ilah okotarmənīg e lah mətəuarus=pa e nian rəha iəni rəha Uhgīn Samuel.

21 Kəni nətəmimi kəmotətapuəh kəm Samuel o kig, kəni Uhgīn təməfən Sol kəm lah u nəti Kis, təmsipən e nəuanīləuis rəha Benjəmin. Kəni in təarmənīg e lah o nu fote.

22 Kəni nian Uhgīn təmos rəkis Sol, kəni in təmol Tefit tuva kig. In təməni pətīgəm nati kəti təuvīr lan məmə, ‘Iəmeruh suah kəti Tefit nəti Jese, in iətəmi əhruahru iətəm nīkin tatitəu=pən rəhak nətəligiən. Kəni in otol natimnati rəfin iətəm iəu iəkolkeikei məmə otol.’

23 “Kəni Uhgīn təmol məmə Iosmiəgəh kəti, inu Iesu, otsipən e nəuanīləuis rəha suah u Kig Tefit,

13:17 Eks 1:7; 6:6; 12:51 **13:18** Nam 14:34; Dut 1:31-32 **13:19**
 Dut 7:1; Jos 14:1 **13:20** Jaj 2:16; 1Saml 3:20 **13:21** 1Saml
 8:5,19; 10:20-24 **13:22** 1Saml 13:14; 16:12; Sam 89:20

məmə otosmiəgəh nətəm Isrel təhmen=pən əmə məmə in təməni rəkis.

²⁴ Mətəu uərisig Iesu tətəuvin rəhan uək, Jon təmaupən məni pətigəm kəm nətəm Isrel məmə okotəkeikei motəlali e rəhalah nolian tərəh mīn kəni kol bəptais e lah.

²⁵ Nian Jon təmətuva iuəkir o nolian naunun e rəhan uək, in təməni məmə, ‘?Nikitəmah təhti məmə iəu pəh? İəu səniəmə iəu u Uhgīn təməni rəkis. !Kəpə! In tətəuərisig lak iətəm iəu iəsəhmenian məmə iəkəpeg rəkis rəhan put.’†

²⁶ “Piak mīn iətəm nəmotsipən e nəuaniləuis rəha Epraham, mine itəmah Nanihləuə mīn iətəm nəutəfaki kəm Uhgīn, otətəlig vivi, Uhgīn təmahli=pa kəm tah nəghatīən u e Iesu məmə in otosmiəgəh itah.

²⁷ Kəni nətəm kəutatig Jerusiləm, mine rəhalah nətəmi asoli mīn kəməsotəhrunian məmə iətəmi əha inəha Iesu, Uhgīn təmahli=pa məmə otosmiəgəh ilah. Kəni nati əpnəpīn kəmətəfin pətigəm kəm lah e Sapət mīn rəfin nəghatīən rəha iəni mīn rəha Uhgīn iətəm kəməutəni e Iesu, mətəu ilah kəməsotəhrunian. Kəni motol nəghatīən rəha iəni mīn tuva mol nīpəhrīənian lan, mətəu-inu ilah kəmotəni məmə okotuhəmu Iesu.

²⁸ Nati əpnəpīn kəməsoteruhian nati kəti məmə otimis ohni, mətəu kəmotətapuəh məmə Pailət otuhəmu.

²⁹ “Nian kəmol rəfin natimnati iətəm Nəghatīən rəha Uhgīn təməni məmə okol lan, kəni rəhan mīn

13:23 2Saml 7:12-16 **13:24** Mat 3:1-2 † **13:25** Ioluək rəha iətəmi asoli in tatəpeg rəkis put rəha iətəmi asoli rəhan. Uək u in ləhtəni agin. **13:25** Jon 1:20,27 **13:28** Mat 27:22-23

nətəmimi kəmotələs iahu e niği kəməluau motos məhuvən mohtənim e niyəg kəpiel.

³⁰ Mətəu Uhgın təmol in təmiəgəh mın e nimisiən.

³¹ Kəni e nian tepət tatiet=pən o rəhan mın nətəmimi. Nətəmi mın əha, ilah Iesu kəməutan aupən əpəha Kaləli mətəuarus=pa Jerusiləm. Kəni rəueiu əha nətəmi əha kəutəni pətigəm kəm pi-atah mın u nəuaniləuis mın rəha Isrel, məmə ilah kəmotəh pəhriən Iesu, kəni in təməmiəgəh pəhriən.

³² “Kəni rəueiu əha, itimah iəutəni=pinə kəm təmah nanusiən təuvir əha, məmə nəniəskasikiən iətəm Uhgın təmol kəm tipitah mın aupən,

³³ rəueiu əha, tinol rəfin nəghatiən rəhan kəm tah nəuaniləuis mın rəhalah nian təmosmiəgəh Iesu e nimisiən. Təhmen=pən əmə e Nauəuə Rəha Uhgın e Nauəuə Rəha Nəpuən Mın keiu tətəni məmə,

‘Ik nətik. Rəueiu inuva rəham tatə əhruahru.’

³⁴ “Uhgın təməni əskasik rəkis e rəhan Nauəuə məmə otəpanosmiəgəh Iesu e nimisiən, kəni ko təsimisiən, kəni niyətin otəsəmnəmitiən. Tətəni məmə,

‘Niyəhriənən, oiəkəfinə nati təuvir ağin mın kəm ik iətəm iəməni əskasik rəkis kəm Kig Tefit aupən.’

³⁵ “Kəni e iki pişin mın kəti mın e Nauəuə Rəha Uhgın, Kig Tefit təməni kəm Uhgın e Iosmiəgəh məmə,

‘Kəni onəsegəhaniən məmə niyəti Ioluək Əhruahru rəham otəmnəmit məpien.’

36 “Nian Tefit təmatəmiəgəh, təmol natimnati mīn iətəm Uhgīn tolkeikei. Uərisig lan tīmīs, kəni kəmitənim ilah tīpīn mīn, kəni nīpətīn təməmnəmit.

37 Kəni nəghatiən əha, təməsəghatiən e Tefit, mətəu təməghati e Iesu məmə in mīn təmīmīs, mətəu Uhgīn təmol təmiəgəh mīn, kəni nīpətīn təməsəmnəmitiən.

38 “Tol lanəha piak mīn, iəkolkeikei məmə onəkotəhrun məmə rəueiu iətəni=pīnə kəm təmah məmə e Iesu, Uhgīn otos rəkīs noliən tərəh mīn rəhatəmah.

39 Kəni itəmah onəkotəkeikei motəhrun məmə e Iesu pīsīn əmə, Uhgīn təhrun nos rəkīsīən noliən tərəh rəha nətəm kəutəhatətə lan. In otītīs ilah e noliən tərəh mīn rəhalah. Mətəu suaru rəha nītəu-pəniən Lou rəha Mosis təsəhmenīən o nosmiəgəhiən iətəmimi.

40 Kəni itəmah onəkotəkeikei məutətəu itəmah məmə nəghatiən rəha iəni mīn rəha Uhgīn otəsuva mīniən e təmah.

41 Kəni in tətəni məmə,

‘Ei, otətəlig-to, itəmah nətəm nəutagət əvsan məutəni rah natimnati rəfin. Onəkotauit kəni mohmīs, mətəu-inu e nian nəutəmiəgəh, oiəkol nati kəti tərəh pik o təmah iətəm ko nəsotəniən nīpəhriənīən lan, nati əpnəpīn nəmə iətəmi kəti otəni əhruahru kəm təmah.’ ”

Nətəmimi kəmotagiən o nəniən təuvir

42 Nian Pol mīne Panəpəs kīnatiəiet e nimə rəha nuhapumīniən, nətəmimi kəmotətapuəh o lau məmə, “Əui, onəkīəuva mīn e Sapət u tətəva,

muāni pētīgām min nēghatiēn əha nəuvein kəm tīmah.”

⁴³ Kəni nian nətəmimi kəmoĥiet e nimə, ilah tepət kəmoĥtəu=pən Pol mine Panəpəs. Nətəmi min əha, nəuvein nəuaniləuis min rəha Isrel, kəni nəuvein Naniĥluə min kəmotəpəĥ rəhalah nəhatətəiēn kəni mətoĥtəu=pən nolīēn min rəha nəfakiēn rəha nətəm Isrel.‡

Kəni ilau kəmuəghati kəm lah mətuāni=pən əskasik kəm lah məmə, “Onəkotəkəikei motaskəlim nəhatətəiēn rəhatəmāh e Uĥgin, məmə in otolkeikei pik itəmāh mol təuvir kəm təmāh.”

⁴⁴ Kəni e Sapət iətəm tətuvā, iuəkir nətəmimi rəfin e taun asoli əha kəməĥuva məmə okotətəu nēghatiēn rəha Uĥgin.

⁴⁵ Kəni nian nətəmi asoli rəha nətəm Isrel u kəsotolkeikeiēn Pol kəmoteruh nimənin nətəmimi kəməĥuva o nēghatiēn rəhan, kəni kīnətoĥtgərah in o lah, kəni minotətəuvin məutəni rah Pol mine nati nak in tətəni.

⁴⁶ Kəni Pol mine Panəpəs kəməsuəginīēn kəmuāni məmə, “Itīmlau oiəkuəkəikei muāni pētīgām nēghatiēn u rəha Uĥgin kəm təmāh muəupən, nətəm Isrel min. Kəni itəmāh nəmotəpəĥ nēghatiēn rəha Uĥgin, kəni nēghatiēn aru əmə rəhatəmāh tətəgətun məmə itəmāh nəsothəmenīēn o nosiēn nəmiəgəĥiēn itulīn. Kəni rəueiu itīmlau inətian məmə iəkuāni pētīgām nəniēn təuvir u kəm Naniĥluə min mətəu səniəmə nətəm Isrel,

⁴⁷ kəni inu, inu nēghatiēn iətəm Iərməniĥ təməfa rəkis kəm tīmlau məmə iəkuol, in tətəni e Nauəuə

‡ **13:43** Naniĥluə min əha u kətoĥtəu=pən nəfakiēn rəha nətəm Isrel, kəməĥgi=pən ilah. **13:46** Uək 3:26; 18:6

Rəha Uhgın məmə,

‘İəu iəmol ik məmə onəkuva ik nəhagəhagiən kəti rəha Nanihluə mın, məmə nətəni pətigəm kəm nətəmimi e ikin mın rəfin məmə iəkolkeikei məmə iəkosmiəgəh ilah.’ ”

⁴⁸ Nian Nanihluə mın kəmotətəu nəghatiən əha, nıkilah təmagiən ohni, kəni mınəutəni-əni kəm lah mın məmə nəghatiən rəha İərmənig İesu in təuvır pik. Kəni nətəmi mın Uhgın təmitəpin rəkis e lah məmə okotos nəmiəgəhiən iətəm ko təsikəiən, ilah kəmotəni nıpəhriənien lan.

⁴⁹ Kəni nəghatiən rəha İərmənig təmaiu mıtəlau e nıtəni rəfin əha iuəkır e taun əha.

Nətəm Isrel kəmotəhgi pətigəm Pol mine Panəpəs

⁵⁰ Mətəu nətəmi asoli rəha nətəm Isrel kəməhuvən moteruh Nanihluə mın rəha taun əha, inu nətəmi asoli, mine nıpətan asoli mın nətəm kəutəfaki məutohtəu=pən nolien rəha nətəm Isrel. Kəni motiuvi=pa məmə okotol niəməha kəm Pol mine Panəpəs. Kəni ilah rəfin kəmotəhgi pətigəm ilau əha imalah ikin.

⁵¹ Mətəu ilau kəmuohrapispis nıftəni e nəhlkilau təhmen e nəmtətiən kəti məmə Uhgın təməuhlin nəmtahn kəm lah kəni ilau kəmiaiet mian e taun əha İkoniam.

⁵² Mətəu nətəmi rəha İesu əpəha Antiok, Narmin Rəha Uhgın təməriauəh e lah, kəni ilah nıkilah təmagiən pik.

14

Pol mine Panəpəs kəmian İkoniam

¹ E İkoniam kəmian mın əpəha e nimə rəha nuhapuminiən rəha nətəm İsrəl, kəni mətuəni pətigəm nəghatiən rəha Uhgın, kəni nəghatiən rəhalau təuvir pık, kəni təmiuvi=pa nətəmimi tepət məmə ilah kəmotəni nıpəhriəniən e İesu, inu nətəm İsrəl tepət mine İanihlua tepət mın nətəm kəutohtəu=pən noliən rəha nəfakiən rəha nətəm İsrəl.

² Mətəu nətəm İsrəl mın u kəməsotəniən nıpəhriəniən e rəhalau nəghatiən, kəməhuvən o Nanihlua mın, motol ilah kotəməki pık e nətəmi mın u kəutəni nıpəhriəniən e İesu, məutol niəməha kəm lah.

³ Mətəu Pol mine Panəpəs kəmuatig təfəməh ikin, məsuəginiən e lah, mətuəkeikei matuəni pətigəm nəghatiən rəha nəuviriən rəha Uhgın kəm nətəmimi rəfin. Kəni İərməniğ təmol ilau kuol nati apıspis mine nəmtətiən tepət məmə nətəmimi okotəhrun məmə rəhalau nəghatiən in nəghatiən pəhriən.

⁴ Kəni nətəm ikin əha, kəmotəhapu ilah mın, nəuvein kəutohtəu=pən nətəm İsrəl u kəsotəniən nıpəhriəniən e İesu, kəni nəuvein kəutohtəu=pən aposil mil əha, Pol mine Panəpəs.

⁵ Kəni nətəm İsrəl mine Nanihlua mın, mine nətəmi asoli mın rəhalah mın, kinautol nəghatiən oneuən kəti məmə okotərəkin ilau, kəni kotahtihmu ilau e kəpiel.

⁶ Mətəu nian kəmuətəu nəghatiən oneuən rəhalah, ilau kəmuagım mian əpəha e profens rəha Likaoniə, kəni mian əpəha e taun mil əha, Litra mine Terpe. Kəni e taun mil əha mine ikin

mīn titəlau e taun mil əha,

⁷ ilau kətuəni pətigəm nanusiən təuvir rəha Iesu Iosmiəgəh.

Pol mīne Panəpəs əpəha Listra

⁸ Kəni əha Listra, suah kəti əha ikīn. Nian təmair mətəu nəhlikīn mil kəmuəpaiu təruru naliuəkiən, təmətəharəg əmə, kəni in təmətəharəg əha ikīn

⁹ matətəlig e nəghatiən rəha Pol. Pol təməsəl=pən əhruahru o suah kəha, mīnəhrun məmə in tinəhatətə rəkis məmə nəhlikīn təhrun nəuviriən,

¹⁰ kəni magət əfəməh lan məmə, “! Ei piak, əhtul!” Kəni əmeiko, suah u təməhtul əhruahru kəni mīnətaliuək.

¹¹ Nian nīmənin nətəmimi kəmoteruh nati əha iətəm Pol təmōl, kəmotəni əfəməh e nəghatiən Likaoniə məmə, “!Ei! Otafu-to. Uhgīn mīn rəhatah kīnotol nətəmimi e lah, kəni mīnəhuva imatah ikīn.”

¹² Kəni kəmotauin ərəg-rəg e nərgi Panəpəs məmə Sus u nīpətīn təni məmə in iərmənig rəha uhgīn mīn rəhalah. Kəni motauin ərəg-rəg mīn e nərgi Pol məmə Heremes, nīpətīn u təni məmə in iətəm tətəghati rəha uhgīn mīn rəhalah. Kəmotauin lan lanəha mətəu-inko Pol tətəghati pik, mapirəkis Panəpəs.

¹³ Nīmə rəha narmī nati rəha uhgīn əha Sus, in tətəhtul ihluə e taun əha. Kəni pris rəha uhgīn əha Sus təmasig kau mīn nəuvein iətəm təmətu=pən rəkis nəuginigi e lah. Kəni məmki ilah muva e namtīhluə rəha lahuənu. Mətəu in mīne nīmənin nətəmimi kətolkeikei məmə kətol sakrifais kəm lau motol nəni-viviən lan kəm Pol mīne Panəpəs.

14 Mətəu nian aposil mil kəmuətəu nəghatiən e nati əha kəni muəhrun, kəmuəhapu rəhalau napən.* Kəni kəmuaiu mian əpəha e nəlugin e lah. Kəni muagət əfəmäh məmə,

15 “!Ei, nəman! ?Nəkotəni məmə nautol nak u? Itimlau iətəmini əmə təhmen e təmah. İtuos nəniən təuvir mətiəuva kəm təmah, kəni iəkuolkeikei məmə iəkuəuhlin nətəligiən rəhatəmah məmə nəkotəpəh nəfakiən kəm uhgin min u iətəm rəhalah nəsanəniən tikə. Mətəu onəkotəfaki əmə kəm Uhgın iətəm tətəmiəgəh, mətatig itulin. In pişin əmə təmol neai, niftəni, nitəhi, mine natimnati rəfin iətəm kəutatig ikin min rəfin.

16 “Aupən in təmegəhan məmə nətəmini ikin min rəfin məmə ilah okotohtəu=pən aru əmə suaru min rəhalah.

17 Mətəu nian rəfin in tatol suaru kəm lah məmə ilah kotəhrun neruhiən rəhan nəuviriən iətəm in tatol. In tatol nuhuən tətəfuv, matol nauəniən min e nasumiən, kəni kautol nipətilah e nian əhruahru rəhalah. In tətəfən nauəniən kəm təmah mol itəmah nəutətəu təuvir.”

18 Mətəu kəmətəni pau nəghatiən əha kəm lah, iuəkir əmə kəni kuəruru nəniəhuiən ilah o noliən sakrifais o nəni-viviən ilau.

19 Kəni nətəmini nəuvein e nəuaniləuis rəha nətəm Isrel kəmotşipən Antiok əha Pişitiə mine İkoniam mohiet=pa Listra, kəni kəmotol nətəligiən rəha nətəmini tepət məmə okotəməki e Pol mine Panəpəs. Kəni kəmotələs Pol kəni motəhti e kəpiel, kəni moteikəpan məhuvən motəraki pətigəm e

* **14:14** “kəmuəhapu rəhalau napən” məmə in ko kəmuətəu tərəh pik e noliən əha. **14:15** Sam 146:6; Uək 10:26 **14:16** Uək 17:30 **14:17** Jer 5:24

taun motəpəh tətəmähli. Nıkilah təhti məmə təmimıs.

²⁰ Mətəu nıan nətəmi rəha İesu kəməhuva motəhtul təlau lan, kəni təhtul əmeiko muvən mın əpəha imə e taun. Kəni kəməni=pa lauig lan, in mıne Panəpəs kəmiaiet mian Terpe.

Pol mıne Panəpəs kəmiatəligpən Antiok əha Siriə

²¹ Kəni Pol mıne Panəpəs kəmuəni pətigəm nəniən təuvır e taun əha Terpe, kəni kəmiavi=pa nətəmimi tepət kəhuva o İesu. Kəni kəmiatəlig miəuva Listra, kəni uərisig miaiet mın miəuva İkoniam, kəni kiaiet mın miəuva Antiok əha Pısitia.

²² Kəni ikin əha, kəmətəfu əskasik e nətəmi rəha İesu. Kəni mətəfən nəghatıən məmə okotəhtul əskasik e nəhatətəiən e İesu. Kəni matəni məmə, “Kitah okotatig e nərahıən tepət nıan kəhuvən e suaru rəha nuvəniən matig ahgəl Narmənigiən Rəha Uhgın. Mətəu nati əpnarın əmə, kitah okotəkeiki mətəhtul əskasik.”

²³ Kəni e niməfaki mın ikin mın rəfin iətəm ilau kətian ikin, mətəfəri eldə mın rəhalah. Kəni mətəpəh nauəniən matuol əmə nəfakiən, kəni mətəələhu e nəhlmi İərmənig nətəmimi nətəm kınotəni rəkis nıpəhriəniən lan.

²⁴ Kəni ilau kəmian=pən Pısitia ikin muəsəu-pah mueiuaiu Pamfiliə ikin e taun əha Perka,

²⁵ ikin əha ilau kəmuəni pətigəm nəniən təuvır ikin. Kəni ilau muəsəu-pah mueiuaiu=pa mın e taun kəti mın Ataliə,

²⁶ kəni kəmuos negəu ikin miatəlig=pa Antiok əha Siriə. Nətəm Antiok əha inəha, aıpən ikin ilah kəmotahli=pən Pol mıne Panəpəs məmə

okian muəni pətiğəm nəghatiən rəha Uhgın, kəni motəfaki məmə Uhgın oteh vivi ilau e ikin mın iətəm ilau kətian ikin. Kəni rəueiu kinuol naunun uək rəhalau.

²⁷ Nian ilau kəmiatəliğ=pa mın, kəmuauin e nətəmimi rəha niməfaki məmə okəhuva kətiəh. Kəni ilau kəmuəni pətiğəm kəm lah natimnati rəfin iətəm Uhgın təmol ilau kuol e nəsanəniən rəhan, kəni muəni məmə təməhro lanu Nənihluə mın, ilah kəməhuva motəni nıpəhriəniən e İesu.

²⁸ Kəni ikin əha, ilau kəmuatig tuvəh nəuветin ilah nətəmi rəha İesu.

15

Nəfaki mın nəuvein kəmotəni məmə nətəmimi okotohtəupən lou rəha Mosis

¹ Kəni nətəmimi nəuvein kəmotəpən Jutiə mo-hiet=pa Antiok məutəgətun piatah mın məutəni məmə, “Okəmə kəsəhgi-pəniən itəmah, təhmen e inu iətəm Lou rəha Mosis tətəni, ko Uhgın təsosmiəgəhiən itəmah.”*

² Kəni Pol mıne Panəpəs ilah nətəmi əha kinəutahi ilah mın o nəghatiən əha, kəni mınəutagət əfəməh e nəniən əha. Kəni uərisig, nətəmimi rəha niməfaki əha Antiok kəmotitəpən Pol mıne Panəpəs mıne ilah mın nəuvein məmə okəhuvən Jerusiləm moteruh aposil mın mıne eldə mın rəha niməfaki o nəniən əha.

14:26 Uək 13:1-2 **14:27** Uək 15:4,12 * **15:1** Nəhgi-pəniən e Oltestimin in nəmtətiən məmə nətəmimi, ilah nətəmimi rəha Uhgın. Nənihluə mın tepət, kəsəhgi-pəniən ilah. Rəha nətəm Tanna, nəhgi-pəniən in nəmtətiən məmə kətəfən nepətiən rəha kəlkələh mın nəman. **15:1** Kəl 5:2 **15:2** Kəl 2:1

³ Nətəmimi rəha niməfaki kəmotahli=pən ilah kəhuvən, kəni nian ilah kəmohtiet=pən Fonisiə mine Səmeriə, kəmotəni pətigəm məmə təməhro lanu Uhgın tatiuvi=pa Nanihluə mın kəutəhuva rəhan nətəmimi. Kəni nəghatiən əha təmol piatah mın ikin əha nıkilah tətəgiən pik.

⁴ Nian kəməhuva Jerusiləm, nətəmimi rəha niməfaki mine aposil mın mine eldə mın rəha niməfaki, kəmotəgiən məmə okotos ilah məhuvən imalah mın ikin. Kəni Pol mine nətəmimi əha kəmotəni pətigəm natimnati iətəm Uhgın təməfən nəsanəniən kəm lah məmə okotol.

⁵ Mətəu Fərəsi nəuvein əha ikin iətəm kəutəni nıpəhriənien e Iesu, kəmotəhtul motəni məmə, “Nanihluə mın, okəkeikei kəhgi=pən ilah, kəni okotəkeikei motəgətun ilah məmə okotohtəu=pən Lou rəha Mosis.”

Aposil mın mine nətəmi asoli mın kəmotəghati əpəha Jerusiləm

⁶ Kəni aposil mın mine eldə mın rəha niməfaki kəmotəharəg məutəghati e nəniən əha.

⁷ Kəni nian kəmotəghati nəfəməh nəuветin, kəni Pitə təməhtul məni məmə, “Piak mın. Itəmah nəkotəhrun vivi məmə nuvəh rəkis Uhgın təmitəpın iəu e nikitəmah məmə iəkəni pətigəm nanusiən təuvır rəha Iesu kəm Nanihluə mın məmə okotəni nıpəhriənien lan.

⁸ Uhgın təhrun nətəligiən rəha nətəmimi, kəni in tinəgətun rəkis məmə nıkin tagiən məmə oto-smiəgəh nətəmi mın u kəsəniəmə nətəm Isrel əmə,

mətəu-inu təməfa Narmīn Rəha Uhgīn kəm lah təhmen əmə mə inu təməfa kəm tah.

⁹ In təməsol pīsiniən əmə kəm lah. !Kəpə! In təmafəl rəkis rəhalah noliən tərəh mīn mətəu-inu kəutəni nīpəhriənīən lan təhmen=pən əmə mə inu tīnol rəkis kəm tah.

¹⁰ “? Mətəu təhro itəmah nəutəhuvən e suaru pīsīn məmə Uhgīn nīkin otahmə? ?Təhro itəmah nīnəutətu=pən Lou e nəhuvegīlah məmə in nati figəm kəti iətəm ilah kəutələs? !Kəpə! Itəmah, oteruh-to. Kitah mīne tīpītah mīn kitah rəfin kəsotəhmeniən məmə okotələs nati figəm əha.

¹¹ Mətəu kitah kəutəhatətə məmə Iesu in Iərmənīg rəhatah, kəni in tatosmiəgəh itah e rəhan nəuvīriən əmə, kəni in mətol əmə lanəha kəm lah.”

¹² Nəghatiən əha təmol ilah kotəruru nati okotəni, kəni məutətəlig e Pol mīne Panəpəs kīnətuanus pətīgəm nati apīspīs mīn mīne nəmtətiən pīsīn pīsīn mīn iətəm Uhgīn təmol ilau kuol e nəhmtī Nanīhluə mīn.

Jemis təmahtipəsīg e nəghatiən

¹³ Nian kəmuol naunun e nəni pətīgəmiən uək mīn rəhalau, kəni Jemis† təhtul mənī məmə, “Piak mīn. Otətəlig vivi-to e rəhak nəghatiən.

¹⁴ Pitə təməni-vivi agīn kəm tah məmə təməhro lanu Uhgīn təmaupən miet=pən o Nanīhluə mīn məmkirəkis ilah nəuvein məmə rəhan mīn.

¹⁵ Kəni nati əha təhmen=pən əmə e nəghatiən iətəm iəni rəha Uhgīn təməni iətəm kəmətei e Nauəuə Rəha Uhgīn. Uhgīn tətəni məmə,

15:8 Uək 10:44; 11:15 **15:10** Mat 11:30; Kəl 3:10 **15:11** Kəl 2:16; Efəs 2:5-8 † **15:13** Jemis u, in notəha Iesu, kəni in iətəmi asoli rəha nīməfaki əpəha Jerusiləm. **15:13** Kəl 2:9

16 ‘Uærisig e natimnati mĭn æha, oiækitalig=pa mĭn. Oiækol vi nimæ ræha narmænigiæn ræha Kig Tefit u tæmæmnæmit aupæn.

Nati æpnapĭn tæmæmnæmit, mætæu iæklæfæri mem mafæl mol tæskasik mĭn,

17 mæmæ nætæmi æpnapĭn e nitæni mĭn u Nanihluæ mĭn, iætæm iæmitæpĭn rækis ilah mæmæ ræhak nætæmimi mĭn, ilah okotæsal lak.

18 Iæu Iærmænig iætæni lanu, kæni iæmol nætæmimi kotæhrun rækis nati æha nuvæh aupæn.’ ”

19 Kæni Jemis tæmæni mæmæ, “Kæni tol lanæha, iæu iækæni mæmæ ræueiu Nanihluæ mĭn tepæt kĭnautæuhlin nætæligiæn ræhalah mĭnæutæhuva o Uhgĭn. Kæni tæsæuviriæn mæmæ ræueiu æha kitah okotol tiækis pik mĭn o lah.

20 Mætæu pæh okotætei nauæuæ kæti tuvæn kæm lah mæmæ okæstuniæn nauæniæn mĭn u kæmol rækis sakrifais lan kæm narmi nati mĭn u iærmis mĭn, kæni kotamĭkmĭk e næhmti Uhgĭn. Kæni mæstoliæn tæfagæ e pætan. Kæni mæstuniæn nati miægæh iætæm kæmarin nentæui mætæu-inu nĭran æha ikin e nĭpætĭn. Kæni okæstuniæn nĭræ.

21 Okotækeikei motæniæhu ilah lanæha o nælæhuiæn næmælinuiæn tætætig o iæfaki mĭn, nætæm Isrel mĭne Nanihluæ mĭn, mætæu-inu nætæmimi kæutisiai Mosis, kæni tæmætuæuin nuvæh rækis e Sapæt mĭn ræfin, nætæmimi kæutafin Lou ræha Mosis æpæha e nimæ ræha nuhapumĭniæn ræha nætæm Isrel. Kæni kæutæni pætigæm næghatiæn mĭn æha e taun mĭn ræfin.”

*Kæmætei nauæuæ kæm
næfaki mĭn u Nanihluæ mĭn*

²² Kəni aposil mın mine eldə mın mine nətəmimi rəha niməfaki kəmotegəhan məmə okotahli=pən ilah mın nəuvein kotohtəu=pən Pol mine Panəpəs məhuvən Antiok. Kəni kəmotətgi=pən Sailəs mine Jutəs u kətəni məmə Pasapəs. Suah mil əha nətəmimi kəutisiai ilau.

²³ Kəni kəmotəfən nauəuə kəm lah məmə okotos məhuvən. Nauəuə tətəni məmə,

“İtimah aposil mın mine eldə mın rəha niməfaki, itimah piatimah u itəmah. İəkotəni təuvir kəm təmah əpəha Antiok, mine Siriə, mine Silisiə u Nanihluə mın, mətəu rəueiu ninəhuva piatimah mın.

²⁴ İtimah iəmotətəu məmə nətəmimi nəuvein u e nikitimah kəmotol tiəkis pik kəm təmah, kəni itəmah nəmotətəu tərəh e nəghatiən rəhalah. Mətəu itimah iəməsotəfəniən nəghatiən məmə okəhuvən motəni lanəha.

²⁵ Tol lanəha kəni itimah iəmotauin e nəghatiən kəti, kəni motegəhan məmə itimah nəuvein okotos nəghatiən rəhatimah muitəu=pən Pol mine Panəpəs u itimah iəkotolkeikei pik ilau.

²⁶ İuəkir kiamis o uək u rəha İərməniğ rəhatah, İesu Krišto.

²⁷ Kəni itimah iəutahli=pinə Jutəs mine Sailəs məmə okiauvnə mueh itəmah. İlau okuəni əhruahru kəm təmah nəghatiən kətiəh əmə iətəm itimah iəmotətəi.

²⁸ Kəni Narmın Rəha Uhgın nikin tagiən mine nikitimah tagiən məmə iəsotəfinə minian lou kəti kəm təmah məmə otəfigəm pik o təmah, mətəu in əmə u nəkotəkeikei motol:

29 onəsotuniən nauəniən mīn u kīnol rəkis sakrifais lan kəm narmi nati mīn u iərmis mīn; kəni məsotuniən nīran; kəni məsotuniən nati miəgəh u kəmarin nentəui mətəu-inu nīran əha ikin e nīpətīn; kəni məsotoliən təfagə e pətan. Nəmə nəutohtəu=pən nəghatiən mīn əha, onəkəhuvən e suaru təuvīr.

Inu naunun nəghatiən rəhatimah.”

30 Kəni nətəmi asoli mīn əha kəmotahli=pən nətəmi əha ilah kuvət məmə okəhuvən əpəha Antiok. Nian kəmoħietigəm=pən Antiok, kəmotauin e nətəmi rəha niməfaki mīn əha ikin əha, kəni kəhuva kətīah, kəni kotəfən nauəuə u kəm lah.

31 Kəni nian kəmotafin nauəuə u, nīkilah təmagiən mətəu-inu nəghatiən əha təməfəri nīkilah.

32 Jutəs mine Sailəs ilau iəni mil rəha Uhgīn. Kəmuəghati təfəməh kəm piatah mīn əha mətəufəri nətəligiən rəhalah mətəuol ilah kəutəhtul əskasik.

33 Ilau kəmuatig təfəməh nəuветin ikin əha, kəni piatah mīn kəmotaiəhruin ilau kəni motətapuəh məmə Uhgīn otəfən rəhan nəməlinuiən kəm lau, kəni motahli=pən ilau kiatəlig=pən o nətəmi mīn u kəmotahli=pa ilau.

34-35 Kəni Pol mine Panəpəs kəmuatig təfəməh nəuветin əpəha Antiok, kəni ilah nətəmi tepət kəmətəni pətigəm nəghatiən rəha Iərməni kəm nətəmi mətəgətun ilah lan.

Pol mine Panəpəs kəmuəhapu ilau mīn

36 Nian nəuvein uərisig, Pol təməni=pən kəm Panəpəs məmə, “Təuvīr məmə kiatəlig mīn mian mueruh pialau mīn e taun mīn rəfin u kəmuəni

pətigəm nəghatıən ikın rəha İərmənig kəm lah, mueruh-to məmə kəutəhratig.”

³⁷ Kəni Panəpəs təmegəhan kəni molkeikei məmə otit mın Jon Mak.

³⁸ Mətəu Pol təməniəhu əskasik məsolkeikeiən, mətəu-inu Jon Mak təməpəh rəkis ilau əpəha Pamfilia mitəlig məsitəu-pəniən ilau mətəuarus kınuol naunun e uək.

³⁹ Kəni kəmuəni təskasik e nian əha, əmeiko muəuəri ilau mın. Kəni Panəpəs təmit Mak kəni muos negəu kəti mian əpəha Saiprəs.

⁴⁰ Mətəu Pol təmit Sailəs ilau mın. Kəni nətəm kəutəfaki kəmotəfaki məmə İərmənig oteh vivi ilau e rəhan nəuviriən, kəni motahli pətigəm ilau.

⁴¹ Kəni kəmuəliuək mian=pən Siriə mine Silisiə ikın kəni matuem əskasik niməfaki mın.

16

Timoti təmitəupən Pol mine Sailəs

¹ Kəni Pol təmalıuək mın muvən əpəha Terpe mine Listra. Kəni ikın əha, iətəmimi kəti əha ikın rəha İesu, nərgin u Timoti. Məmə rəhan in pətan Isrel in tatəhatətə e İesu, mətəu rəhan tatə in iətəm Kris.

² Piatah mın u kəutəhatətə e İesu əpəha Listra mine İkoniam kəmotəni məmə Timoti in iətəmi təuvir kəti.

³ Kəni Pol tolkeikei məmə otit ilau mın. Kəni təməhgi=pən in mətəu-inu təməsolkeikeiən məmə nətəm Isrel mın əha ikın mın əha, nikilah otəhti rah mətəu-inu ilah rəfin kotəhrun məmə tatə rəha Timoti in iətəm Kris.*

15:37 Uək 12:12,25 **15:38** Uək 13:13; Kol 4:10 **16:1** Uək 14:6;

2Tim 1:5 **16:2** Fil 2:19-22 * **16:3** Nətəm Kris ilah Nanihluə mın, kəsəhgi=pən ilah.

⁴ Kəni nian ilahal kəmhluvən e taun mın, məhləni pətigəm kəm nətəmimi rəha Uhgın nəghatən rəha aposil mın mine eldə mın iətəm kəmotələhu əpəha Jerusiləm. Kəni məhləgətun ilah məmə okotəkeikei məutohtəu=pən nəghatən mın əha.

⁵ Kəni e noliən əha, niməfaki mın kəmotəskasik e rəhalah nəhatətəiən, kəni nian rəfin nətəmimi tatepət kəmütəhatətə e Iesu məutəhuva e niməfaki.

Pol təmeruh nəməhlairiən kəti rəha Uhgın

⁶ Kəni ilahal kəmhluvən=pən əpəha Fritiə mine Kalesiə ikin, mətəu-inu Narmin Rəha Uhgın təməsegəhaniən e lahal məmə okihluvən=pən Esia məhləni pətigəm nəghatən əha ikin əha.

⁷ Nian kəmhluva iuəkir e ikin Misiə mine ikin Pitiniə, məhlolkeikei məmə okihluvən Pitiniə. Mətəu Narmin rəha Iesu təsegəhaniən məmə okihluvən.

⁸ Kəni kəmhliuək mihluvən=pən Misiə ikin, kəni mihleiuaiu=pa e taun əha Troas.

⁹ Kəni lapın lan, Pol təmeruh nati kəti təhmen e nəməhlairiən. Təmeruh məmə iətəm Masetoniə kəti tətəhtul mətətapuəh əskasik ohni məmə, “Pale, onəkuva Masetoniə masiru e timah.”

¹⁰ Nian Pol tineruh rəkis əmə nati əha, kəni inautol əpenə-penə məmə iəkəhuvən Masetoniə, mətəu-inu inotəhrun məmə Uhgın tətəuın e timah məmə oiəkotəni pətigəm nanusiən təuvir rəha Iesu kəm nətəmimi əha ikin.†

16:4 Uək 15:23-29 **16:6** Uək 18:23 † **16:10** Efes 10-17, koteruh nəghatən rəha Luk u nipətin tətəni mə “itimah.” Inu tətəni məmə Luk ilah Pol mine e naliuəkian rəhan. Koteruh mın nati kətiəh e japtə 20 fes 5 matuvən.

Litia əpəha Fīlipai təmāni nīpəhriānīān e Iesu

11 Kəni iəmosos negəu kəti mohiet əpəha Troas motaiu əhruahru əmə o nītəni Samotres. Kəni kəmāni lauig lan iəməhuvən məhuvəri e taun Neapolis.

12 Kəni iəmohiet ikinu motaliuək əmə məhuvən əpəha e taun əha Fīlipai, u tətəməhli aupən e nītəni asoli Masetoniə. Nətəmi ikin əha, nətəm Rom əhruahru. Kəni iəmotatig nəuветin əha ikin.

13 Kəni e Sapət, nian rəha nəfakiən, iəmohiet e taun əha kəni məhuvən əpəha ləuahtəni e nəhu kəti iətəm nikitimah təməhti məmə nətəmiimi okəhuva ikin məutəfaki. Kəni iəməhuvən motəharəg məutəghati itimah nīpətan u ilah kəmotaupən məhuva məutəharəg.‡

14 Kəni pətan Tuatirə kəti əha ikin tətətəlig e timah, nərgin u Litia. In pətan kəti tatol napən u nəugi naris, kəni nian rəfin napən əha nəhmtin tiəkis pik. Pətan əha in Ianihluə kəti mətəu in tatitəu=pən nəfakiən rəha nətəm Isrel, kəni Iərmənig təmol nikin timətmətig məmə otəni nīpəhriānīān e nəghatiən iətəm Pol tətəni.

15 Kəni kəmol bəptais lan mine rəhan min, mine rəhan min noluək min. Kəni in təmāni=pa kəm timah məmə, “Pale, onəkəhuva imak ikin kotatig nəuветin mətəu-inu itəmah ninotəhrun rəkis məmə iəu iətəni nīpəhriānīān e Iərmənig.” Kəni in təmətəkeikei kəm timah, kəni iəkəhuvən iman ikin.

Kəmləfən Pol mine Sailəs e kaləpus əpəha Fīlipai

‡ **16:13** Nian Pol tatuvən e taun kəti, nian rəfin tatuvən e nimə rəha nuhapuminian rəha nətəm Isrel. Mətəu nəmə təhro, kəni tikə e taun u. Kəni tol lanəha, təmuvən əpəha e nəhu asoli, ikin məutəfaki ikin.

16 Kēni nian kēti, nian iāmēhuvēn ikīn kēfaki ikīn, kēni pētākēku kēti tēmeruh itimah e suaru. In ioluāk rēha nētāmimi nēuvein nētām kēmotos nēhmtīn. Pētan ēha narmīn tērah kēti tatig lan iētām in tatol tētēni pētīgēm natimnati iētām otēpanuva. Kēni rēhan nētēmi asoli mīn kēmotos mēni tepēt e pētan ēha mētēu-inu nētāmimi kēutētēou ilah mēmē ilah okotētēu rēhan nēghatiēn.

17 Kēni in tēmatuērisig e timah Pol, kēni mētēni ēfēmēh mēmē, “Nētēmi mīn u, nētāmimi rēha Uhgīn u ilis, ilis pīk. Kēutēni=pīnē kēm tēmah suaru rēha Uhgīn mēmē in otosmiēgēh nētāmimi lan.”

18 Tēmatol lanēha e timah nian tepēt, mētēuarus nian kēti Pol tīnētēu tērah o nati ēha mīnēpēou lan. Kēni in tēmeirair magēt e narmīn tērah ēpēha mēmē, “! E nērgi Iesu Krīsto iētēni=pīnē kēm ik mēmē onēkiet rēkis e pētākēku u!” Kēni rēueiu agīn mīn, narmīn tērah ēpēha tēmiet e pētākēku ēha.

19 Kēni nian rēhan nētēmi asoli nētām kēutarmēnig lan kīnotēhrun mēmē narmīn tērah tīniet rēkis lan, kēni rēhalah nētēligiēn o nosiēn mēni lan, in tēmiet e lah, kēni kēmotētēu tērah. Kēni kēmotaskēlim Pol mīne Sailēs motēlēs ilau mēhuvēn ēpēha e taun ēha kautol makit ikīn,

20 mēmē okuēhtul e nēhmti nētām Rom, nētēmi rēha kot. Kēni ilah kēmotēni mēmē, “Suah mil u ilau iētām Isrel. Ilau katuol nati tērah tepēt, matuol nētāmimi kēutan mēhli pīk u imatah ikīn.

21 Ilau kētuēni mēmē kitah okotēkeikei mo-tohtēu=pēn suaru pīsīn mīn. Mētēu suaru mīn ēha kēsotohtēu-pēniēn lou rēhatah. Kitah nētām Rom. !Ko kitah kēsotoliēn lanēha!”

22 Kəni nətəm ikin əha kəməhuva moteruh ilau minəutəni rah ilau. Kəni suah mil u rəha kot kəmuəni=pən kəm soldia min məmə okotəpeg rəhalau napən motalis ilau e nəuanigi.

23 Kəni kəmotalis ilau motau tepət, kəni uərisig motləfən ilau e kaləpus. Kəni motəni=pən kəm iətəm tateh kaləpus məmə otateh vivi ilau məmə okəsiaietian muagim.

24 Nian iətəmi rəha neruhian kaləpus təmətəu nəghatian əha, təmələs ilau muvən e nəuan kəti əpəha imə agin, kəni mətu=pən niggi e nəhlikilau təhmen e hankap.

Iətəm tateh kaləpus təməni niəhrianian e Iesu

25 Kəni e nəlugi nian lapin, Pol mine Sailəs kətuəfaki, kəni ilau mətuəni nəpuən min rəha nəni-vivian Uhgın. Kəni nətəmi min e kaləpus kəməutətəlig e lau.

26 Kəni rəueiu agin min, nəmig asoli kəti təməlauəl e niftəni kəni mol nimə kaləpus təməlauəl pik, kəni doə min e kaləpus kəmoterəh, kəni sen u kəməlis nətəmi lan kəmohtis.

27 Kəni nian iətəmi rəha nehian kaləpus təmair, mafu məmə doə min rəha kaləpus kəmoterəh, nikin təməhti məmə nətəmi kəutəməhli e kaləpus kınotagim rəfin. Kəni təmləfəri rəhan nau məmə otagəmu aru in lan. §

28 Mətəu Pol təmagət əfəməh məmə, “! Ei! ! Sagəmuiən ik! Itimah rəfin əpə ikin.”

16:22 2Kor 11:25; 1Təs 2:2 § **16:27** E nian əha, nəmə soldia kəti tairarəpən e iətəm tatol kaləpus tagim, okəkeikei kohamu soldia əha.

16:27 Uək 12:18-19

29 Kəni suah kəha təmauın məmə okələs lait kan, kəni in təmaiu muvən imə. Kəni misin=pən nəulın əpəha e nəhlki Pol mine Sailəs ikın mətərəmrumın.

30 Kəni mit ilau mihluvən əpəha ihluə kəni mətapuəh o lau məmə, “!Suah mil! ?Oiakəhro lanu məmə Uhgın otosmiəgəh iəu?”

31 Kəni kəmuəni=pən kəm in məmə, “Onəkəkeikei məni nıpəhriənıən e İərməniğ İesu, ik mine rəham mın.”

32 Kəni kəmuəni=pən nəghatıən rəha İərməniğ kəm in mine nətəmimi u kəutatıg ilah mın.

33 Nati əpnapın lapın ağın, mətəu suah kəha təmit ilau muvən məueiu mafəl nıməgim mın e nıpəti lau iətəm kəmalis ilau ikın. Kəni e nian əmə əha kəmuol bəptais lan mine rəhan mın.

34 Kəni in təmit Pol mine Sailəs muvən iman ikın məfən nauəniən kəm lau. Kəni in mine rəhan mın ərəfin nıkilah təmagiən məriauəh mətəu-inu kəmotəni nıpəhriənıən e Uhgın.

35 Nian təmian, iətəmi rəha kot mil əha kuəni=pən kəm soldia mın məmə, “Onəkəhuvən moterəh e suah mil əha kətian.”

36 Kəni suah kəha iətəmi rəha kaləpus təməni=pən kəm Pol məmə, “İətəmi rəha kot mil kəmuəni məmə okəsuol mınıən nəhməiən kəti kəm təlau, kəni iəkoterəh e təlau nəkətian, kəni iaıet mətian kəni muatıg mətiğ.”

37 Mətəu Pol təməni=pən kəm soldia mın əha məmə, “?Ei, mətəu təhro əha? Mə itımlau

iətəm Rom mil.* Kəni iətəmi rəha kot mil əha kəməsueruhiən məmə iəmuol nati kəti tərəh, mətəu e nəhmti nətəmimi kəmotalis itımlau, kəni motləfən itımlau e kaləpus. ? Kəni rəueiu kuolkeikei məmə oiəkiaiet oneuən əmə? ! Kəpə! İlau əmə okuəkeikei miəuva u ikinu kəni muəfətigəm itımlau.”

³⁸ Kəni soldia mın əha kəməhuvən motəni=pən kəm iətəmi rəha kot mil əha. Kəni nian kəmuətəu məmə Pol mıne Sailəs ilau iətəm Rom mil, ilau kəmuəgin pık.

³⁹ Kəni kəmian muəni=pən kəm Pol mıne Sailəs məmə, “!Pale, kəsi! İəmuol tərəh e təlau.” Kəni ko miet ilau mohiet e kaləpus, kəni muəni=pən vivi kəm lau məmə okiaiet e taun əha.

⁴⁰ Kəni Pol mıne Sailəs, ilau kəmiaiet e kaləpus mian e nimə rəha Litia. Kəni mueruh piatah mın əha ikin əha mıne nəuvinitah mın rəha niməfaki, kəni muəghati nəuветin kəm lah mətuəfəri nikilah. Kəni uərisig lan, kiaiet mətian.

17

Pol mıne Sailəs kəmian əpəha Təsalonaike

¹ Kəni Pol mıne Sailəs kəmuəliuək mian=pən əha e taun mil əha Amfipolis mıne Apoloniə, miəuva miaiet=pa e taun əha Təsalonaike. İkin əha, nimə rəha nuhapuminian kəti əha ikin rəha nətəm Isrel.

² Kəni Pol təmol məmə inu tatol nian mın, təmuvən əpəha imə e nimə əha. Kəni e Sapət kisil ilah nətəm

* **16:37** Nəmə suah kəti in iətəm Rom, mətəu katətu=pən nəghatien kəti lan, kəni lou kəti əha ikin rəhalah məmə aupən kəpmən otol nalpinian kəm in, mətəu in otəkeikei məhtul e kot məni pətigəm nəuветi nəghatien katətu=pən lan. Afin e Uək 25:16.

Isrel əha ikin kəmotol nəghatiən tepət o Nauəuə Rəha Uhgın.

³ In tətəni kəm lah məmə, “Nauəuə Rəha Uhgın tətəni-vivi ağin məmə Kristo iətəm Uhgın təməni məmə otahli=pa, in otəkeikei mīmīs, kəni Uhgın otosmiəgəh mīn in e nīmisiən. Iesu u iətəm iətəni kəm təmah, in Kristo əha.”

⁴ İlah nəuvein kəmotəni nīpəhriənīən e nəghatiən əha, kəni kəmohtəu=pən Pol mīne Sailəs. Kəni Nanihluə mīn tepət nətəm kəutəfaki kəm Uhgın, mīne nīpətan asoli tepət nətəm kotepət e nīpətan mīn, kəmohtəu=pən ilau.

⁵ Mətəu nətəmi asoli mīn rəha nətəm Isrel əha ikin əha, kīnəutohtgərah ilau, kəni məhuvən motəmki=pa nətəm kotərah, əpəha e nīkali suaru mīn mīne ikin mīn nəuvein mīn, kəni mīnautol nərahīən tepət əpəha e taun əha. Kəni məhuvən e nīmə rəha Jeson, mīnautəhapu doə e nīmə, məutəsəl e Pol mīne Sailəs. Kəmotolkeikei məmə okotləfən ilau e nəhlmi kaunsil əha ikin əha.

⁶ Nian kəməsotehīən ilau, kəni kotaskəlīm Jeson mīne piatah mīn nəuvein motəmki=pən ilah məmə okotəhtul aupən e nətəmi asoli rəha kaunsil. Kəni kəmotagət əfəməh məutəni məmə, “Suah mil əha Pol mīne Sailəs kətiasuv nəməuiən e ikin mīn rəfin, kəni mīniəuva e taun rəhatah.

⁷ Kəni Jeson təmauīn e lau kian iman ikin, mətəu ilah kəutatgəhli lou rəha Sisə iətəm tətərməniğ e nītəni mīn. İlah kəutəni məmə İərməniğ kəti mīn əha ikin tətətiğ, nərgin u Iesu.”

⁸ Nian nətəm Isrel kəmotəni nəghatiən əha, mau-tol nətəmi mīne nətəmi asoli mīn əha nīkilah tīnəpiapei pik.

9 Kəni nətəmi asoli mın əha kəmotol Jeson mine piatah mın kəmotəfən məni kəti, məmə in nəniəskasikiən kəti məmə okəsotol miniən nati əha, kəni motahli=pən ilah kəutəhuvən.

Pol mine Sailəs kəmian əpəha Perea

10 Nian tinapinəpu, kəni piatah mın ikin əha kəmotahli=pən Pol mine Sailəs məmə okian e taun əha Perea. Nian kəmiaiet=pa ikin əha, kəmian e nimə rəha nuhapuminiən rəha nətəm Isrel.

11 Nətəm Isrel əha ikin əha nətəligiən rəhalah təuvir, mapirəkis nətəm Təsaloaikə, mətəu-inu kətolkeiki pik məmə okotətəlig e nəghatiən rəhalau. Kəni nian rəfin, kəutafin vivi e Nauəuə Rəha Uhgın, mətəsəl vivi məmə nəghatiən rəhalau təhruahru uə kəpə.

12 Mətəu-inu e noliən əha, kəni tepət kəmotəni nıpəhriəniən e İesu. Kəni nıpətan asoli mın Kris tepət, mine nətəm Kris tepət kəmotəni nıpəhriəniən e İesu.

13 Mətəu nian nətəm Isrel əpəha Təsaloaikə kəmotətəu məmə Pol tətəni pətigəm mın nəghatiən rəha Uhgın əpəha Perea, kəni ilah kəməhuva mın əpəha ikin minəutəhlili nətəm Perea, minautol ilah məmə kotəhrun nohiən ilau.

14 Kəni nian əmə əha, piatah mın kəmotahli=pən mın Pol tuvən əpəha itəhi muvən e negəu muvən Atens, məpəh əmə Sailəs mine Timoti kətuatig əpəha Perea.

15 Kəni nətəm kəmotit Pol məhuvən Atens, kəni Pol təməni=pən kəm lah məmə okotəni=pən kəm Sailəs mine Timoti məmə okuauit uəhai əmə mian mueruh mın in. Kəni kəmohtəlig=pa mın Perea.

Pol əpəha Atens

¹⁶ Nian Pol təmətəhtahnin Sailəs mine Timoti əpəha Atens, in təmətəu tərəh pik mətəu-inu nian tətaliuək mətən ikin əha, meruh məmə ikin əha tərīauəh e narmi nati tərəh əpnarīn mīn.

¹⁷ Mətəu-inu o nati əha, in təmuvən əpəha e nimə rəha nuhapuminiən rəha nətəm Isrel ilah nətəm Isrel, mine Nanihluə mīn nətəm ilah kəutəfaki kəm Uhgīn, mətəghati pik o nati əha mine nanusiən təuvir. Kəni nian rəfin in tatuvən ikin katol makit ikin mətəghati kəm nətəmi əpnarīn mīn əmə.

¹⁸ Kəni nəgətun mīn nəuvein nətəm Kris, kətəni ilah məmə Epikiuriən mine Sitoik,* ilah mīn kəutəghati. Ilah nəuvein kəutəni məmə, “?Suah əha təmələs əmə nəghatiən kəti e suaru mətəni, kəmə tətəni nak əpəha?”

Kəni nətəmiimi nəuvein kəmotəni məmə, “Itimah iəutətəu məmə tətəghati e uhgīn mīn rəha iki pişin pişin mīn.” Kəmotəni lanəha mətəu-inu Pol tətəghati e Iesu, mətəni məmə təmiimis mətəu Uhgīn təmosmiəgəh mīn.

¹⁹ Kəni kəutauin=pən e Pol məmə otuva məhtul e nəhmti kaunsil rəha nətəm kəutəharəg e nitəuət əha Areopakus. Kəni kaunsil əha təməni=pən kəm in məmə, “Iəkotolkeikei məmə iəkotəhrun niyəti nəghatiən vi u iətəm nətəni.

²⁰ Nəghatiən mīn əha nəuvein iəmotətəu məmə tol pişin agīn, kəni iəkotolkeikei məmə iəkotəhrun

17:17 Uək 18:19 * **17:18** Epikiuriən mine Sitoik — Nəgətun mīn nəuvein iətəm kəutəsal e niyəhriəniən. Ilah Epikiuriən kəutəni məmə natimnati iətəm tatol suah kəti niķin tətəgiən, inu nəukəti nəmiəgəhiən təuvir. Ilah Sitoik kəutəni məmə təuvir nəmə suah kəti təsətəuiən nəgiəniən mine nəhməiən e niķin.

nipətin.”

²¹ Kəmotəghati lanəha mətəu-inu nətəm Atens mine ikin pisin min iətəm kəməhuva Atens, kəmotolkeikei məmə okotəharəg əmə motətəlig e nəghatiən vi min əha, kəni motəuhlin vivi nənien lan.

²² Kəni Pol təhtul e nəhmti nətəmi rəha kaunsil əha məmə, “Nətəm Atens. İəu ineruh rəkis məmə nikitəmah tatuvən pik o uhgin min.

²³ Nian iəu iətaliuək u ikinu materuh ikin nəutəfaki min ikin mine narmi nati min, kəni meruh nəghatiən kəti iətəm nəmotətəi=pən rəkis e kəpiel kəti məmə,

INU IKIN KƏTƏFAKI=PƏN KƏM UHGİN KƏTI İƏTƏM
İTİMAH İƏKOTƏRURU.

Mətəu uhgin iətəm itəmah nəutəfaki=pən kəm in, iətəm nəkotəruru, Uhgin əha inəha iətəm iəu iatəni=pinə kəm təmah.

²⁴ “Uhgin əha inəha təmol niftəni u, mine natimnati rəfin u kəutatig lan, kəni in tətarmənig e neai mine niftəni, in təsatigien e niməfaki min iətəm kitah əmə nətəmimi kəmotol.

²⁵ Nati kəti təsikəien ohni u kitah nətəmimi kotəhrun noliən məmə kotəfən kəm in. Mətəu in pisin əmə tətəfa nəmiəgəhiən kəm tah kətiəh kətiəh, mətəfa natimnati min rəfin kəm tah.

²⁶ Aupən, aupən agin, in təmol əmə iətəmi kətiəh əmə, kəni nətəmimi rəfin kəmotəpən əmə e suah kəha, kəni in pisin əmə təmələhu ilah rəfin e ikin min, kəni in pisin əmə təməni nian iətəm ilah okotan lan, mine niftəni min rəhalah.

²⁷ Uhgin əmə təmol lanəha məmə kitah rəfin okotəkeikei motalkut motəsal məmə okoteh,

təhmen e suah kəti iətəm tətəpən mətəsal e nati kəti e napinəpuian, mətəu-inu nikin təhti məmə mətə tələs nati u in tolkeikei. Mətəu nīpəhriənian məmə Uhgīn əha, səniəmə in isəu o tah.

²⁸ Nīpəhriənian mətəu-inu təhmen e iətəmi kəti təməni aupən məmə, ‘In əmə tatol məmə kitah rəfin kəutəmiəgəh, məutaliuək, mautil natimnati rəfin.’ Kəni məhmen e suah kəti rəhatəmāh iətəm təmətēi rəkis nəpuən kəti məmə, ‘Kitah mīn, kitah nenətin mīn.’

²⁹ “Mətəu-inu kitah nenəti Uhgīn, ko kitah kəsotəniən məmə in təhmen e natimnati əpnəpīn əmə iətəm nətəmimi kautol ilah e aiən u kol tətoraip-oraip, mīne silfə, mīne kəpiel. In səniə məmə nati kəti iətəm suah kəti təhrun noliən e nəhlmin uə e rəhan nəhrunian. !Kəpə!

³⁰ “E nian əha aupən nətəmimi kotəruru Uhgīn, kəni təhmen e iətəm Uhgīn təmahtipəsīg e nəhmtin məmə otəsəruhian noliən tərəh mīn əha. Mətəu rəueiu tətəni kəm tah rəfin e ikin mīn rəfin məmə, ‘Itəmāh rəfin onəkotəuhlin itəmāh e rəhatəmāh mīn noliən tərəh mīn.’

³¹ In təməni lanəha, mətəu-inu in təmītəpīn rəkis nian in otakil noliən lan rəha nətəmimi rəfin, kəni in otol əmə e suaru iətəm təhruahru. Uhgīn tinitəpīn rəkis iətəmimi iətəm otakil noliən mīn rəha nətəmimi, kəni kinotəhrun rəkis məmə in pəh, mətəu-inu tinol rəkis suah kəha təmiəgəh e nīmisiən.”

³² Nian ilah kəmotətəu nəghatian məmə Uhgīn təmol suah kəti təmiəgəh mīn e nīmisiən, nəuvein kəmotələh-əmu, mətəu nəuvein kotəni məmə,

17:27 Sam 145:18; Jer 23:23
19:26

17:29 Aes 40:18-20; 44:10-17; Uək

17:31 Sam 96:13

“Itimah iəkotolkeikei məmə iəkotətəu min rəham nəghatiən.”

³³ Nəghatiən əha tınol naunun ikin əha, kəni Pol tietigəm e kaunsil.

³⁴ Mətəu nətəmimi nəuvein kəməhuvən motəhkul=pən lan, məutəni nıpəhriəniən e İesu. Nətəmi əha kəti ikin nərgin u Taionisiəs, in iətəmi kəti rəha kaunsil əha, mine pətan kəti min nərgin u Tamaris, mine nətəmimi nəuvein min.

18

Pol təmuvən Korən

¹ Uərisig e natimnati min əha, Pol təmiet əha Atens, muvən e taun pisin kəti min, nərgin u Korən. Taun mil əha kətuatig e nitəni Akaiə.

² İkin əha, təmeruh suah kəti, in iətəm İsrəl, nərgin u Akuilə. Təmair əpəha Pontəs, mətəu təmuvən mətatig əpəha Itali e taun asoli əha Rom. Uərisig, kəni iətəm Rom əha, Klotiəs iətəm tətarməniğ e ikin min rəfin rəha Rom, təmol lou kəti məmə nətəm İsrəl min əha ikin okotəkeikei məhiet Rom. Kəni Akuilə mine rəhan pətan Prisilə kəmiaiet miəuva muatig əpəha Korən. Kəməsuatigiən təfəməh kəni Pol tiet=pa, meruh Akuilə. Kəni Pol təmuvən imalau ikin.

³ Uək rəhan rəha nosiən məni təhmen əmə e uək rəhalau. İlahal nətəmi rəha nəhliən nima tapolin. Kəni təmatig ilahal min ilau, kəni mahlol pəti uək.

⁴ Kəni e nian rəfin e Sapət, nian rəha nəfakiən, Pol mine nətəm İsrəl mine nətəm Kris kautol nəghatiən tepət əpəha e nimə rəha nuhapuminiən rəha nətəm

Isrel, mətəu-inu Pol tolkeikei məmə otiuvi=pa ilah məmə okotəni nıpəhriənian e Iesu.

⁵ Kəni Sailəs mine Timoti kəmiaiet Masetoniə, kəni nian kəmiaiet=pa ikin əha, Pol təməpəh uək rəha nəhliən tapolin, kəni mətəni pətigəm əmə nian rəfin nanusiən təuvir kəm nətəm Isrel əha ikin məmə Iesu in Kristo iətəm Uhgın təməni məmə otahli=pa.

⁶ Mətəu ilah kəmotəməki, kəni mətəhi. Kəni Pol təmörin-orin rəhan sot asoli e nəhmtilah. In nəmtətian kəti məmə in otəpəh ilah. Kəni məni məmə, “Nəmə nəutatig e nərahian lan nian Uhgın otakil nətəmimi e Naunun Nian, mətəu rəhatəmāh aru, mətəu iəmətəni rəkis mətəu-inu itəmāh nətəpəh. Tətuəuin əha rəueiu, iəkuvən məni pətigəm nanusiən təuvir kəm Nanihluə mın.”

⁷ Kəni in təmiet e lah muvən mətətig e nimə rəha İanihluə kəti mətəu tatitəu=pən nəfakian rəha nətəm Isrel, nərgin u Titias Jastəs. Rəhan nimə in e nıkali nimə rəha nuhapuminiən rəha nətəm Isrel.

⁸ Kəni Krispəs u in tətarməniğ e nimə əha, in mine rəhan mın, ilah kəmotəhatətə e İərməniğ. Kəni nətəm Korən tepət mın kəmotətəu nəghatian rəha Pol, kəni kəmotəhatətə e Iesu, kəni kol bəptais e lah.

⁹ Kəni nian kəti lapın, Pol təmeruh nati kəti təhmen e nəməhlairiən. E nəməhlairiən əha, İərməniğ təməghati kəm in məmə, “Səğiniən. Uvən məni pətigəm rəhak nəghatian məsəmeigiən,

¹⁰ mətəu-inu kilau mın ik. Nətəmimi ko kəsotərəkiniən ik, mətəu-inu nətəmimi tepət e taun əha, ilah rəhak nətəmimi mın.”

11 Kēni Pol tēmatig ikīn əha o nu kētiəh kēni mēuig sikis, mētəgətun nētəmimi e nəghatiən rəha Uhgīn.

Nətəm Isrel kəmotləfən Pol e kot

12 Kēni nian Kalio in kəpmən rəha nētəm Akaiə, kēni nētəm Isrel kəməhuva pəti kēni motaskəlīm Pol motələs məhuvən e kot.

13 Kēni motəni məmə, “Suah u tətalkut məmə otiuvi=pən nētəmimi məmə okotəfaki kəm Uhgīn e nolian kēti iətəm təsəhmenian e Lou.”

14 Kēni Pol tēməhtul məmə otəghati, mətəu Kalio təməni=pən kəm lah məmə, “Nətəm Isrel. Otətəligto. Okəmə nati u in nati kēti təsəhruahruian, uə təsitəu-pənian lou, itəmāh ninotəhrun rəkis məmə iəkəkeikei mətəu nəghatiən rəhatəmāh.

15 Mətəu, nəghatiən u in nənikiliniən əmə kēti rəhatəmāh e nərgīn mīn mīne natimnati mīn rəha Lou rəhatəmāh, kēni tətətig əmə e tēmāh məmə onəkotəni motələhu vivi. Ko iəu iəsakilian nati tol lanəha e kot.”

16 Kēni in mahli pətīgəm ilah e kot.

17 Kēni nian kəməhuvən ihluə, əmeiko kēni motaskəlīm Sostənes u iətəmi asoli rəha nimə rəha nuhapuminiən rəha nētəm Isrel. Kēni motoh əpəha e namtīhluə e nimə rəha kot. Mətəu Kalio tēməsolkeikeian məmə otol nati kēti məmə otəniəhu ilah.

Pol təmītəlig Antiok əpəha Siriə

18 Pol tēmatig nian tepət əpəha Korən ilah piatah mīn. Kēni uərisig təpəh ilah muvən Kegkriə.* Aupən Pol tēmöl nəniasikasikian kēti kəm Uhgīn, kēni ikīn əha in tēmətēi nəuanun matol naunun

* **18:18** Kegkriə in pasis rəha Korən.

nəniəskasikiən lan rəhan. Kəni in təmos mīn negəu kəti ikin əha mītəlig=pa Sīriə. Kəni Prisilə mīne Akuilə kəmuītəu=pən in.

19-21 Nian kəməhuva e taun əha Efəsis, ilahal kihluvari. Kəni Pol təmuvən əpəha imə e nimə rəha nuhapuminiən rəha nətəm İsrəl, kəni məutəni nəghatiən tepət. İlah kəmotətapuəh ohni məmə otaṭig nəuветin ilah min ilah. Mətəu in təni məmə, “Ei kəsi, kəpə. Ko iəsatiḡiən.” Mətəu nian in təmiet məni=pən kəm lah məmə, “Nəmə Uhgīn tolkeikei məmə iəkuva mīn, kəni iəpanuva mīn meruh itəmah.” Kəni in təmos negəu kəti miet Efəsis, mətəu təməpəh Akuilə mīne Prisilə kətuatiḡ ikin əha.

22 Nian Pol təmuva e taun əha Sisəriə, kəni muvari. Kəni maliuək muvən məmə oteruh nətəmi rəha niməfaki əpəha Jerusiləm. Kəni uərisiḡ, titəlig=pa mīn əpəha Antiok.

23 Təmatiḡ nəuветin ikin əha, kəni miet mīn maliuək muvən=pən əpəha Kəlesiə mīne Fritiə ikin matem əskasik nətəmi rəha İesu.

Apolos təmuvən Efəsis mīne Korən

24 Kəni suah kəti təmuva əpəha Efəsis, in iətəm İsrəl kəti, nərgin u Apolos. In təmair əpəha Aleksantriə, kəni in iətəm təuvir kəti rəha nəghatiən, kəni məhrun vivi mīn nəghatiən mīn e Nauəuə Rəha Uhgīn.

25 Kəməḡətun rəkis in e suaru rəha İərməniḡ. Kəni nian rəfin niḡəm tatuəu e nikin o nəni pətiḡəmiən nəghatiən rəha Uhgīn. Kəni nəghatiən rəhan e İesu in təhruahru məuvir. Mətəu nati

kətiəh əmə, in təhrun əmə noliən bəptais u Jon təmatol aupən.

²⁶ Kəni in təmətəni əskasik nəghatiən rəha Uhgın əpəha e nimə rəha nuhapuminiən rəha nətəm Isrel. Nian Prisilə mine Akuilə kəmuətəu in, kəmiet mihluvən əpəha e rəhalau nimə, kəni muəni pətigəm vivi kəm in suaru rəha Uhgın, kəni təmətəlig vivi.

²⁷ Kəni nian Apolos tolkeikei məmə otuvən əpəha Akaiə, kəni piatah min əpəha Efəsis kəmotasiru lan motətei nauəuə kəti tuvən kəm nətəmi rəha Iesu əpəha Akaiə, məutətapuəh o lah məmə kotəhrun nosiən Apolos məhuvən əpəha imalah ikin. İlah min əha, kəmotaupən rəkis motəhatətə e Iesu e nəuviriən rəha Uhgın. Kəni Apolos təmiet=pən Korən ikin Akaiə masiru e lah lanəha mətəu-inu in iətəm təuvir kəti rəha nəghatiən.

²⁸ Kəni mətəni pətigəm vivi e Nauəuə Rəha Uhgın məmə Iesu in Kristo iətəm Uhgın təməni məmə otahli=pa. Kəni e nəhmti nətəmimi, təmoh rəkis nəghatiən rəha nətəm Isrel.

19

Pol təmuvən min Efəsis

¹ Nian Apolos təmətatig əhanəh əpəha Korən, taun kəti rəha Akaiə, Pol təmitəu suaru kəti əpəha ilis ikin e nitəuət min miet=pa əpəha Efəsis. İkin əha təmeruh nətəmimi nəuvein rəha Iesu.

² Kəni təmətapuəh o lah məmə, “?Təhro? ?Narmin Rəha Uhgın tinuva məriauəh mətatig e təmah nian nəmotəhatətə e Iesu, uə kəpə?”

Kəni kəmotəni=pən kəm in məmə, “Itimah iəməsotətəu aginiən məmə nati kəti min əha ikın Narmın Rəha Uhgın.”

³ Kəni Pol təmətapuəh o lah məmə, “? Mətəu kəmol bəptais əhro lanu e təmah?”

Kəni kəmotəni=pən kəm in məmə, “Kəmol bəptais e tımah e noliən bəptais iətəm Jon təmatol.”

⁴ Kəni Pol təni məmə, “Noliən bəptais iətəm Jon təmatol, katol e nətəmi min u kəutəuhlin ilah e rəhalah noliən tərəh min. Mətəu Jon təmətəni pətigəm məmə nətəmimi okotəkeikei motəhatətə e iətəmimi iətəm otəpanuərisig lan. Suah u in Iesu.”

⁵ Kəni nian nətəmimi kəmotətəu nəghatiən əha, kəni kəmol bəptais e lah e nərgi İərməniğ Iesu.

⁶ Kəni nian Pol təmələhu=pən nəhlmin e rəhn-kapə lah, Narmın Rəha Uhgın təmuva məriauəh mətatig e lah. Kəni kinəutəghati e nəghatiən iki pişin min, kəni məutəni pətigəm nəghatiən iətəm Uhgın tətəfən kəm lah.

⁷ Kəni nətəmimi min əha, nəman ilah rəfin iuəkir e tueləf.

⁸ Kəni Pol təmatuvən e nimə rəha nuhapuminiən rəha nətəm Isrel e məuig kisil mətəni pətigəm əskasik nəghatiən e nanusiən təuvir rəha Uhgın məsəğiniən. Kəni ilah min ilah, kəmotol nəghatiən tətət mətəu-inu in tolkeikei məmə otuvi=pa ilah e Narməniğiən Rəha Uhgın.

⁹ Mətəu nətəmimi nəuvein, rəhn-kapə lah tiəkis pik məmə okotəni niyəhriəniən e rəhan nəghatiən. Kəni kəmotəni rah suaru rəha İərməniğ rəhatah e nəhmti nətəmimi rəfin. Mətəu e noliən min əha,

kəni Pol təmiet e lah kəni mit nətəm kəutəhatətə e Iesu kəhuva məhuərisig lan. Kəni nian rəfin ilah nətəmimi kəutəghati əpəha e nimə sikul asoli kəti u suah kəti, nərgin u Tiranəs, təmətəgətun ikin aupən.

¹⁰ Kəni Pol təmatol uək əha o nu apiəpiə keiu. Mətəu-inu təmatol lanəha, kəni nətəmimi nətəm kəutatig ikin əha Esiə, nətəm Isrel mine Nanihluə min, ilah rəfin kəmotətəu nəghatiən rəha Iərməniğ.

Nenəti Skefa mīn

¹¹ Kəni Uhgīn təməfən nəsanəniən kəm Pol məmə otol nati apispis mīn iətəm tol pisin agin.

¹² Nətimnati rəha Pol təhmen e hagkisif mine napən iətəm təmatuvən lan, nətəmimi kautos məutəhuvən mautek nətəm kəutohmis lan. Kəni nīmisiən mīn kəmotəuvi; kəni narmin tərəh mīn kəməhiet e lah.

¹³ Kəni nətəm Isrel nəuvein kəutəhuvən ikin pisin pisin mīn nəuvein, məutəhgi pətigəm narmin tərəh mīn e nətəmimi, kəni nətəmimi mīn əha kəmotalkut məmə okotol nati əha e nərgi Iərməniğ Iesu. Kəni kəmotəni=pən kəm narmin tərəh mīn məmə, “E nərgi Iesu, iətəm kətiəh əmə iətəm Pol tətəni pətigəm, ohiet.”

¹⁴ Kəni nətəm kəmautol nati əha, səpīn əha ikin nenəti suah kəti, nərgin u Skefa, u in pris asoli kəti rəha Isrel.*

¹⁵ Mətəu narmin tərəh təməni=pən kəm lah məmə, “Iəkəhrun suah u Iesu, kəni məhrun mīn Pol. ?Mətəu itəmah nīpəh mīn u?”

19:11 Uək 14:3 **19:12** Uək 5:15 * **19:14** Nətəmi mīn u kotəhrun vi Baebol, kotəni məmə Skefa in səniəmə pris əhruahru, mətəu in aru əmə in tatol məmə in pris.

16 Kəni suah u narmin tərəh tətətiḡ lan, təməhtul məhti ilah mərəkin ilah, məhapu-əhapu rəhalah napən məpeg rəkis, kəni kotaiu piəpiə əmə mətagim e rəhan nimə motəmrə-kəmrə.

17 Nian nətəm Isrel əha ikin mine Nanihluə min kəmotətəu nati əha, kəmotəḡin pik. Kəni nətəmimi kəmotəfəri nəḡi İərməniḡ İesu təri pik.

18 Kəni nətəmimi tepət iətəm kəutəhatətə e İesu, kəmotəni pətiḡəm kəm nətəmimi nati tərəh min iətəm kəmotol.

19 Nəuvein nətəm kəmautol nərik, ilah min kəmotəmki nauəuə min rəhalah e nati əha məhuva, motuvan əhtuv e nəhmti nətəmimi. Nian nətəmimi kəmotafin nəhmti nauəuə min əha, təhmen e fifti-miliən vatu† ilah rəfin.

20 Kəni nəḡhatian rəha İərməniḡ təmai u iahḡin e nəsanəniən asoli rəha Uḡin.

Nəḡəhuiən asoli kəti əpəha nitəni Esia e taun Efəsis

21 Kəni uərisiḡ e nati əha, Pol tinəni e nikin məmə otitəliḡ=pən əpəha Jerusiləm, mətəu otuvən=pən Masetoniə mine Akaiə ikin. Kəni in təni məmə, “Nian iəkuvən rəkis Jerusiləm, iəkəkeikei muvən min Rom.”

22 Kəni in təmahli=pən Timoti mine Erastəs iətəm kətuasiru lan, məmə okuaupən mian əpəha Masetoniə. Mətəu in otətətiḡ piḡim nəuветin əpəha ikin Esia.

23 Kəni e nian əha, nəḡəhuiən asoli kəti təməri əpəha Efəsis o Suaru Rəha İərməniḡ.

19:17 Uək 5:11 † 19:19 E nəḡhatian əhruahru rəha Kris, tətəni “fifti-tausin koin məni kəmol e silfə.” Kəni koin məni kətiəh təhmen e 1,000 vatu. 19:21 Uək 23:11; Rom 1:13 19:23 2Kor 1:8

24 Suah kəti əha ikin iətəm tatol natimnati e aian kətəni məmə silfə, nərgin u Temetrius. İkinu nətəmimi tepət kəutəfaki kəm uhgin kəti pətan, nərgin u Artemis. Kəni Temetrius tatol narmi nimə əkəku min e silfə iətəm təhmen e nimə rəha narmi nati rəha Artemis. Kəni nətəmimi tepət kautos nəhmtin, kəni tatos məni asoli ilah rəhan min nətəmimi u kautol pəti uək.

25 Kəni təmauin e rəhan nətəmimi min mine nətəpisin iətəm kautol uək kətiəh əmə məmə okəhuva kətiəh. Kəni təni məmə, “İəu min, nəkotəhrun rəkis məmə kəutos məni asoli e uək u rəhatah.

26 Mətəu itəmah nəmoteruh mine motətəu məmə suah u Pol tətərəkin nətəmimi tepət kəni kinəutohtəu=pən, səniə Efəsis əmə, mətəu iuəkir ikin min rəfin e nitəni əha Esiə. In tətəni pətigəm məmə uhgin min iətəm nətəmimi əmə kəmotol e nəhlmi lah, səniəmə uhgin min pəhriən.

27 Kəni rəueiu əha, iuəkir tinətərəkin suaru rəhatah o nosiən məni, kəni iuəkir min in tatol məmə nətəmimi okoteruh rah nimə rəha Artemis, u iətəm in ilis pik. Kəni naunun, nəmə təhro nəghatiən rəhan otərəkin nərgin Artemis iətəm ilis pik tuva mol nati əpnəpin əmə lan. Mətəu ikinu Esiə mine ikin min rəfin, nətəmimi kəutəfaki kəm uhgin u rəhatah.”

28 Nian kəmotətəu nəghatiən əha, nikilah təmahmə pik, kəni əmeiko minautagət əfəməh məmə “!Ure e Artemis u Efəsis!”

29 Kəni nətəmimi rəfin e taun kinotəpis e nalməliən. Kəni nətəmimi tepət kəməhuva kətiəh məhuyən motaskəlim iətəm Masetoniə mil əha iətəm kətualiuek ilahal Pol, nərgilau u Kaeəs mine

Aristakəs. Kəni kəməhuvən pəti motiuvı=pən ilau əpəha ikin nian rəfin kəutuhapumın asoli ikin.

³⁰ Kəni Pol tolkeikei məmə otuvən məghati kəm nətəmimi əha, mətəu nətəmi rəha İesu kəsotegəhanian.

³¹ Mine nətəmi asoli nəuvein rəha kaunsil asoli əpəha Esiə nətəm kotalkeikei Pol, kəmotahli=pən nəghatiən kəm in motəniəhu əskasik məmə otəsuvəniən əha nətəmi əha ikin.

³² Kəni ikin əha, nətəmimi kautol vilig vilig tepət məutagət əfəməh. Nəuvein kəutəni nati pisin, kəni nəuvein kəutəni nati pisin. Mətəu tepət kotəruru ağin məmə kəməhuva o nati nak.

³³ Kəni nətəm İsrəl mın əha ikin kəmotətgi=pən suah kəti nərgin u Aleksantə məmə otuvən məhtul aupən e lah. Kəni təməfəri nəhlmin məmə kəsotagətiən pəh təni pətigəm neruhiən rəhan.

³⁴ Mətəu nian nətəmimi kəmotəhrun məmə in iətəm İsrəl kəti, kəmotagət pəti-pəti əfəməh mın məmə, “!Ure e Atemis əpəha Efəsis! !Ure e Atemis əpəha Efəsis!” Kəmotagət əfəməh motos auə keiu.

³⁵ Kəni iətəmi asoli kəti in kəpmən asoli rəha taun Efəsis, təməhtul məniəhu ilah məmə, “!Sotagətiən-to!” Kəni məni məmə, “Ei, nətəmimi! Atemis u in uhgin rəhatah. Kəni nərgin in ilis. Kəni nətəmi ikin mın rəfin kotəhrun məmə in uək rəhatah nətəm Efəsis məmə okoteruh vivi niməfaki rəhan, kəni moteh vivi kəpiel asim rəhan iətəm təmsipən e neai muva.

³⁶ Kəni suah kəti tikə iətəm otəni məmə iəteiuə. Kəni tol lanəha, təuvir məmə nətəligiən rəhatəmah teiuaiu. Təsəuviriən məmə nəkotalməli lanko.

37 “Nəmotos suah mil u məhuva ikinu, mətəu ilau kəsuaqləhiən e nati kəti kəni məsuan kəskəsian e nimə rəha narmi nati rəhatah, kəni məsuəghati rahian e nərgi pətan əha, uhgin rəhatah.

38 Nəmə Temetrius mine rəhan noluək min kauteruh=pən nəghatian tərəh e suah kəti, nian əha ikin rəha kot mine nətəm rəha kot əha ikin. Təuvir məmə okəhuvən motəni pətigəm nəghatian tərəh min əha iətəm kəmotətəu kəm lah.

39 Mətəu nəmə nati kəti min əha ikin iətəm nəkotolkeikei, nəkotos məhuvən e nəharəgian əhruahru rəhan. Mətəu nəharəgian u tətəhti lou.

40 Timətig əmə məmə okotəfən kitah e kot o nolian u, məmə kəmotərgəhu pik u rəueiu. İuəkir kotəməu təpiə əmə ikin. ?Kəni ko kəsotəniən nati kəti məmə kəməhuva ikinu e nəharəgian u rəueiu o nak? Mətəu-inu nəharəgian u, nipətin tikə, kəni təsitəu-pəniən lou.”

41 Nian təməni rəkis nəghatian əha, kəni məniəhu nəghatian mahli=pən ilah məmə okotəgim min.

20

Pol təmuvən əpəha Masetonia mine Akaiə

1 Nian nərahian əha təmöl naunun, Pol təmauin e nətəmi rəha İesu məmə okəhuva kətiəh. Kəni mətəghati kəm lah o nem əskasikiən ilah. Kəni uərisig lan, tauiehruin ilah miet maliuək muvən əpəha Masetonia.

2 Təmuvən əha ikin tepət ikin kəni mətəfən nəghatian tepət kəm nətəmimi rəha İesu matem əskasik ilah, kəni miet=pa Kris.

3 Matig mos məuig kisil ikin əha, kəni uərisig təni məmə otos negəu kəti mütəlig=pa Siriə. Mətəu təmətəu məmə nətəm İsrel min kinautol nəghatian

oneuān kēti mēmā okotohamu āpāha e negāu. Kēni tēmāuhlin rāhan nētāligiān, kēni mēpāh negāu mētaliuāk āmā mītālig=pān Masetoniā.

⁴ Nētāmimi nētām kāmāutohtāu=pān e nian āha, kēti u Sopata nēti Pirās iētām Perea, mīne Aristakās, mīne Sekantās, iētām Tāsālonaikā mil, mīne Kaeās iētām Terpe, mīne Timoti, mīne nētām Esia mil u Tikikās mīne Trofimās.

⁵ Kēni e Filipai, nētāmi āha kāmōtaupān mēhuvān mētāhtahnin itimah āpāha taun Troas Esia ikin.

⁶ Nian Lafet rāha Piret U Is Tikā Lan tēmōl nau-nun, itimah iāmotos negāu kēti mohiet Filipai mōtaiu nian faif mīnēhuvān āpāha Troas, mēhuvān moteruh ilah kēni motatig motos wik apiāpiā.

Iutikis tāmimis kēni māmīgāh mīn āpāha Troas

⁷ E Sarere lapin, iāmēhuva kētiāh mēmā iākotāfaki, kēni motauān, kēni mautun Nauāniān Rāha Nāmētātiān Rāha Iesu. Kēni Pol tēmāghati kām nētāmimi mētāu-inu tāhrun mēmā olauig tatuvān mēpāh ilah. Kēni tēmāghati mētāuarus nēlugi nian lapin.

⁸ Nipāgnāua nimā iētām iētāharāg ikin, in e nimā kāmōl kilpīn-ilpīn tēri. Kēni kāmāsiāpān e lait tepāt āha ikin.

⁹ Kēni iētām aluā kēti, nārgin u Iutikis, tētāharāg e wintā ikin. Nian Pol tētāni pētīgām nāghatiān rāha Uhgīn mētāni mētāni, kēni Iutikis, napīliān tāmōs, āmeiko māmēi pētīgām e wintā mīsipāri morin āpāha lāhtāni e nīftāni. Kēni nipāg nāua nimā iētām tēmāmei ikin, in tol kisil lan. Kēni nian kāmōteiuaiu mēhuvān, mētāu tinimis rākis.

¹⁰ Kēni Pol tēmuvān mīsin nēulin e nīkali iētām aluā āha, kēni mēlās mēgāu=pa e nēhlmīn mil, kēni

məni=pən kəm lah məmə, “Nikitəmah təsahməiən. In tinəmiəgəh mın.”

¹¹ Kəni Pol təməri mın muvən əpəha ilis kəni mol Nauəniən Rəha Nəmtətəiən Rəha İesu ilah mın ilah, kəni ko motauən pəti. Kəni tətəghati mın kəm lah mətəuarus tian, kəni məpəh ilah.

¹² Kəni ilah kəmotit iətəm aluə u məhuvən lahuənu. Nikilah tətəgiən mətəu-inu iətəm aluə təməmiəgəh mın.

Kəməhiet Troas məhuvən Məlitəs

¹³ Kəni Pol təməni məmə otaliuək əmə muvən əpəha e taun əha Asos, mətəu itiməh iəkəhuvən e negəu məhuvən mə iəkotələs əha ikın. Kəni itiməh iəkotos negəu motaupən məhuvən əpəha Asos, kəni in tuərisig muva.

¹⁴ Nian təmiet=pa, iəkotit məhuvən e negəu. Kəni itiməh rəfin məhuvən əpəha Mitilen.

¹⁵ İəmotiet məhuvən ikın əha, kəni lauig lan iəkəhuva mətəməhli ihluə e nitəni əha Kios. Kəni lauig mın iəkəhuva e nitəni əkəku Samos. Kəni lauig mın iəpanəhuva Məlitəs kəni məhuvəri ikın.

¹⁶ Pol təməni rəkis məmə iəşotəhtulien Efəsis mətəu-inu təsolkeikeien məmə iəkotan pik əha e nitəni Esiə. In təmalkut məmə iəkəhuvən uəhai Jerusiləm məmə in otuvən e lafet rəha Nauəniən Vi kətəni məmə Pentekos.

Pol təmauiəhruin nətəmi asoli mın rəha niməfaki əpəha Efəsis

¹⁷ Kəni nian iəməhuvəri əpəha Məlitəs, Pol təməhli=pən nəghatiən əpəha Efəsis məmə eldə mın rəha niməfaki mə okəhuva-to motəh in.

18 Nian kəməhuva, təməghati kəm lah məmə, “Itəmah nəkotəhrun rəkis rəhak nolian iətəm ia-tol nian iəmuva apis ikinu Esiə mətəuarus=pa u rəueiu.

19 Iəu ioluək əmə rəha Iərmənig. Kəni rəhak nətəligiən in ləhtəni əmə. Kəni nian rəfin nəhu nəhmtək tətaiu o təmah. Kəni nian rəfin iətatig e nian əskasik mīn, mətəu-inu nətəm Isrel kolkeikei məmə okotuhamu iəu.

20 “Itəmah nəkotəhrun məmə iəmətəghati kəm təmah mətəgətun itəmah e niki nətəmimi natim-nati mīn iətəm otasiru e təmah, məsəhluaigən e nati kəti o təmah. Iəməni=pinə rəfin e nipəgnəua nimə mīn kəni ihluə mīn e nəhmti nətəmimi.

21 Iətəni=pən əhruahru kəm nətəm Isrel mine Nanihluə mīn məmə okotəkeikei motəuhlin ilah e rəhalah nəmiəgəhiən məhuva o Uhgīn, kəni motəhatətə e rəhatəmah Iərmənig Iesu Krīsto.

22 “Kəni rəueiu əha, inatuvən Jerusiləm mətəu-inu Narmīn Rəha Uhgīn təməni kəm iəu məmə iəkuvən. Iəsəhrunian məmə oiəkəhratig əha ikin.

23 Nati kətiəh əmə iəkəhrun məmə taun mīn rəfin iətəm iətuvən=pən ikin, Narmīn Rəha Uhgīn tətəni=pa kəm iəu məmə nian iəkuvən ikin əha, iəkatig e nərahian kəti kəni muvən e kaləpus.

24 Kəni iəu iəsəginian e natimnati mīn əha. Nəmiəgəhiən rəhak in nati əpnəpin əmə. Mətəu iəkolkeikei pīk məmə iəkol naunun e uək u Iərmənig Iesu təməfa məmə iəkol o nəni pətigəmiən nanusian təuvir e nəuvirian rəha Uhgīn.

25 “Otətəu-to. Iəməghati kəm təmah e Narmənigian Rəha Uhgīn, mətəu rəueiu əha

iəkəhrun məmə itəmah rəfin onəsoteruh minian iəu nian kəti.

²⁶ Kəni iətəni=pinə kəm təmah əha rəueiu e nəhmti Uhgın məmə, nəmə itəmah kəti otuvən tərəh ikın, mətəu rəhan aru, səniəmə iəu iəmol.

²⁷ İəməni=pinə natimnati min rəfin kəm təmah iətəm Uhgın tolkeikei məmə onəkotəhrun.

²⁸ “Onəkotətəu vivi itəmah. Kəni nətəmimi nətəm Narmın Rəha Uhgın təməfən e nəhlmitəmah, inu niməfaki rəha Uhgın. Kəni onəkotəkeikei məuteh vivi ilah təhmen e iətəmi rəha sipsip min tateh vivi rəhan sipsip min. İlah min əha, Uhgın təmos nəhmti lah e nira nətın nian təmimis e nigı kəməluau.*

²⁹ İnəhrun rəkis məmə nian iəkiet rəkis e təmah, nətəmimi nəuvein iətəm kotəhmen e kuri arpın min okəhuva məmə okotus itəmah nətəmimi rəha İesu.

³⁰ İtəmah aru min əmə nəuvein okəpanotəhtul moteiuə motəgəu nəghatiən pəhriən məmə okotit rəkis nətəmimi rəha İesu.

³¹ Kəni onəkotətəu vivi itəmah kəni məsotaluiən məmə e nu kisil iəməsəpəhiən nəni-pinəiən nəghatiən u kəm təmah e nian min rəfin. Kəni nian nəuvein, iəmətasək o təmah.

³² “Kəni rəueiu əha, iətəfən itəmah e nəhlmi Uhgın mine nəghatiən rəha nəuviriən rəhan kəm təmah. Nəghatiən u nəsanəniən lanəha ikın məmə otol itəmah nəkotəskasık, kəni məfinə nəuviriən iətəm Uhgın təməni rəkis məmə otəfən kəm rəhan min nətəmimi.

* **20:28** Suaru kəti min o nəuhliniən nəghatiən u “nira nətın” in tol lanu: “niran aru.” **20:28** 1Tim 4:16; 1Pitə 5:2-4 **20:29** Mat 7:15; Jon 10:12 **20:31** 1Təs 2:11

³³ “İəu səniəmə iətəmimi iəkolkeikei pik nautə rəha iətəpisin, məni rəhan uə napən iətəm katuvən lan.

³⁴ İtəmah nəkotəhrun rəkis məmə iəu aru əmə, iətol uək o nosiən natimnati iətəm iəu mine nətəmimi kəutəhuərisig lak kətolkeikei o natigiən.

³⁵ Nian nəmoteh rəhak nolien min, iəməgətun suaru min əha kəm təmah məmə onəkətol lanəha motasiru e nətəmimi u kəsotəskasikiən. Kəni onəsotaluiən e nəghatiən rəha İərməniğ İesu iətəm təməni məmə, “Təuvir ağin o nətəmimi u nətəm kəutəfən kəm nətəmimi, məpirəkis in min u ilah kəutəhtahnin əmə məmə okəfən kəm lah.’ ”

³⁶ Nian Pol təmol naunun e rəhan nəghatiən, təmeiuaiu misin nəulın kəni məfaki ilah min ilah.

³⁷ Kəni kəmotasək pik motaskəlim Pol məutəgətun nolkeikeiən rəhalah ohni, kəni motaiəhruin.

³⁸ Kəmotətəu tərəh pik məmə təməni kəm lah məmə okəsoteh minian nəhmtin. Kəni ilah min kəmotaliuək məhuvən əpəha negəu ikin.

21

Pol təmuvən Jerusiləm

¹ Nian iəmotaiəhruin rəkis ilah, iəməhuvən e negəu kəni mohiet, motaiu əhruahru əmə o nitəni əkəku əha, Kos. Kəni lauig lan iəkəhuva e nitəni əkəku əha, Rotes. Kəni iəmhiet min ikin əha məhuva min e ikin kəti kətəni məmə Patarə, kəni məhuvəri ikin.

² İkin əha iəmoteruh negəu kəti, kinatəni məmə otiet muvən əpəha Fonisiə. Kəni iəkotiuvig=pən lan mohiet min.

³ Itimah iəməhuva moteruh niṭəni asoli əha Saiprəs, kəni motohtəu=pən e niḱalın u pesi iḱin kəni motaiu e niṭəni Siriə. Negəu əha təmuva e taun əha Taea məmə otəmki-pari natimnati iḱin. Kəni iəkəhuvəri iḱin.

⁴ Iḱin əha iəməhuvən moteruh nətəmi rəha Iesu. Kəni motatig itimah min ilah, motos nəfakiən apiəpiə kəti. Kəni Narmın Rəha Uhgın təghati kəm lah, kəni ilah kəmotəni=pən əskasik kəm Pol məmə otəsuvəniən Jerusiləm.

⁵ Mətəu nian rəhatimah natigian iḱinu tinol naunun, kəni iəkohiet minautəhuvən əpəha Jerusiləm, kəni nətəmi rəha Iesu iḱin əha, mine rəhalah niṭətan min, mine nətilah min kəmohtəu=pən itimah iəkəhuvən əpəha itəhi e niṭəkil. Kəni motisin nəulitimah iḱin motəfaki, kəni motaiuəhruiṭ itimah min.

⁶ Kəni iəkəhuvən e negəu, kəni ilah kohtəlig=pən imalah min iḱin.

⁷ Kəni negəu təmiet Taea maiu o niṭəni Toleme. Kəni iəkəhuvəri məhuvən moteruh piatimah min, motos nian kətiah.

⁸ Kəni lauig lan, iəkohiet min məhuvən məhuvəri əpəha e taun Sisəriə kəni məhuvən məutatig e nimə rəha Filip u iətəm tatuvən iḱin min mətəni pətigəm nanusian təvür. Kəni in tatol səpin lan e nətəmiṭi nətəm kəməfəri ilah auppən o nasiruiən e aposil min.

⁹ Nətin pətan kuvət kəsotohtəu-pəniən iərman. Niṭətan min əha kəutəni pətigəm nəghatiən iətəm Uhgın tətəfən kəm lah.

¹⁰ Iəmotatig nian kiṣil uə kuvət iḱin əha, kəni iəni kəti rəha Uhgın əpəha Jutiə təmuva, nərgin u

Akapus.

¹¹ Təmuva meruh itimah kəni mələs rəkis kətəuti rəha Pol, kəni məlis əpumin aru nəhlmin mine nəhlkin lan, kəni məni pətigəm məmə Narmin Rəha Uhgın təməni kəm in məmə, “Nətəmi asoli nəuvein rəha Isrel okotəlis lanəha suah kəha rəhan u kətəuti, kəni motəfən e nəhlmi Nanihluə min əpəha Jerusiləm.”

¹² Nian iəmotətəu nəghatiən əha, itimah nətəm ikin əha, iəmotəniəhu əskasik Pol məmə otəsuvəniən Jerusiləm.

¹³ Mətəu Pol təni=pa kəm timah məmə, “? Nəutasək onak? Nəkotol məutərəkin nīkik o nuvəniən ikin əha. İəu iəsəginian o nuvəniən e kaləpus o nərgi İərməniğ İesu, mətəu iətegəhan min məmə iəkimis ohni əpəha Jerusiləm.”

¹⁴ Nian iəmoteruh məmə ko Pol təsəuhlinian rəhan nətəliğin, kəni iəkotəpəh əmə, məutəni məmə, “Pəh İərməniğ otol əmə məmə in tolkeikei mine.”

¹⁵ İəmotatig nəuветin u ikinu, kəni uərisig iəkotaıpei rəhatiməh natimnati, motaliuək əmə məhuvən Jerusiləm.

¹⁶ Nətəmimi nəuvein rəha İesu əpəha Sisəriə kəmohtəu=pa itimah motit itəmah məhuvən e nimə rəha iətəm Saıprəs kəti u in iətəmi rəha İesu nuvəh rəkis mətəuərus=pa əha rəueiu, nərgin u Nason. Kəni motapili ikin.

Pol təmuvən meruh Jemis

¹⁷ Nian iəməhuva Jerusiləm, piatah min nīkilah təmagiən pik məmə koteruh itimah.

18 Kəni lauig lan Pol mine itimah rəfin iəməhuvən məmə iəkoteruh Jemis. Kəni eldə min rəfin rəha niməfaki kəməhuva.

19 Pol təməni təuvir kəm lah kəni məni pətigəm vivi kəm lah natimnati rəfin ağin e rəhan naliuəkiən iətəm Uhgın təmol kəm Nanihluə min.

20 Nian kəmotətəu nəghatiən əha, ilah rəfin nıkilah təmagiən, kəni motəni-vivi Uhgın.

Kəni motəni=pən kəm Pol məmə, “Piak. Ik ninəhrun rəkis məmə rəueiu əha nətəm Isrel təhmen e tausin tepət kinotəhrun Iesu, kəni ilah rəfin kəutaskəlim pik Lou rəha Mosis.

21 Ilah kinotətəu rəkis nəghatiən nəuvein iətəm kətəni məmə nətəgətun nətəm Isrel əpəha ikın min pişin pişin məmə okotəpəh Lou rəha Mosis. Kəni motətəu məmə ik nətəni məmə okəsəhgi-pəniən nenətilah min, kəni məsotohtəu=pən minian kastim rəhatah.*

22 Rəueiu əha ilah okotətəu məmə ik ninuva u ikinu mətatig. ?Kəni okotəhro lanu əha rəueiu?

23 “Təuvir məmə onəkol nati u iətəm iəutəni=pinə kəm ik əha rəueiu. Nəman kuvət u ikinu kəmotol nəniəskasikiən kəti ilah Uhgın.

24 Olauig nəkəkeikei mit ilah məhuvən, kəni mos nəhmti rəhalah nati miəgəh min rəha sakrifais, kəni itəmah min ilah motol sakrifais rəha nafəliən iətəmi u Lou rəhatah tətəni. Kəni ilah kotəhrun nakien rəhn-kapə lah təpiə. Nian natol natimnati min rəfin əha, kəni nətəmimi okotəhrun məmə

21:19 Uək 15:12 21:20 Uək 15:1,5 * 21:21 Inu nəghatiən eiua məmə Pol təməni kəm nətəm Isrel məmə ilah okotəpəh nıtəu-pəniən Lou, kəni məsotəhgi-pəniən nətəmimi. Mətəu təməni kəm Nanihluə min məmə nıkilah təsəhtian məmə okotəkeikei motohtəu=pən Lou mine kəkeikei kəhgi=pən ilah.

kəteiuə lam, mətəu nɪpəhriənɪən, ik nətaskəlɪm əhanəh Lou rəha Mosis.

²⁵ “Kəni rəueiu iəkəni Nanihluə mɪn nətəm kəutəhatətə e Iesu. Itimah iəmotahli=pən rəkis nauəuə kəti kəm lah. Nauəuə əha tətəni lanu rəhatimah nəghatiən məmə ilah okəsotuniən nɪrə, mɪne nauəniən u katol sakrifais lan kəm narmi nati mɪn, kəni məsotuniən nati miəgəh u kəmarin nentəui mətəu-inu nɪran əpəha ikɪn e nɪpətɪn, kəni məsotoliən təfagə e pətan.” Kəni Pol təmegəhan e nəghatiən əha.

²⁶ Kəni lauig lan, Pol mɪne nətəmi əha kuvət kəməhuvən motol natimnati iətəm Lou tətəni. Kəni Pol təmuvən əpəha e Nimə Rəha Uhgɪn məmə otəni=pən kəm pris mɪn məmə nian kuvəh əha ikɪn tətətig əhanəh məmə Lou tətəni, kəni pris mɪn okotol sakrifais kuvət təhmen e nətəmi mɪn əha.

Nətəm Isrel kəmotaskəlɪm Pol əpəha e Nimə Rəha Uhgɪn

²⁷ Nian tɪnuva iuəkɪr o nian səpɪn iətəm sakrifais rəha nafəliən otol naunun lan, nətəm Isrel nəuvein kəmotəpən Esiə aupən, kəmotafu Pol əpəha e Nimə Rəha Uhgɪn kəni kɪnautos nətəmimi tɛpət əha ikɪn əha mɪnautahli=pən mɪn nɪgəm e nɪkilah, kəni nətəmimi mɪn əha kəmotaskəlɪm Pol,

²⁸ məutagət əfəməh lan məmə, “!Ei, nətəm Isrel! !Əhuvə motasiru e tɪmah! Suah əpələ in əpə iətəm tatuvən ikɪn mɪn rəfɪn mətəgətun nətəmimi məmə okotəməki e tah mətəni kəm lah mɪn məmə Lou rəha Mosis in nati əpnəpɪn əmə mɪne Nimə Rəha Uhgɪn. Kəni mit Nanihluə mɪn məhuvə ikɪnu imatah pɪsɪn əmə ikɪn e Nimə Rəha Uhgɪn, kəni

21:24 Nam 6:1-20; Uək 18:18

21:25 Uək 15:29

21:26 1Kor

9:20

noliən əha təmatgəhli Lou kəni mīnol tīnamīkmīk u ikīnu.”

²⁹ Kəmotəni lanəha mətəu-inu kəmoteruh suah kəha Trofīməs iətəm Efəsis təmətaliuək ilau Pol əpəha i taun. Kəni nīkilah təhti məmə kəta Pol təmit miəuva əha ikīn əha e noan rəha nətəm Isrel əmə əpəha e Nīmə Rəha Uhgīn.

³⁰ Kəni nətəmimi rəfin e taun kəmotagət əfəməh o nati əha, motaiu məhuvən motaskəlīm Pol moteikəpan mohiet e Nīmə Rəha Uhgīn. Kəni pris mīn kotahtipəsīg uəhai əmə e doə e Nīmə Rəha Uhgīn.

³¹ Nian kəmotalkut məmə okotohamu Pol, kəni iətəmi asoli rəha soldiə mīn rəha Rom əpəha Jerusiləm, təmos nəghatiən məmə katol nati asoli kəti əpəha i taun.

³² Kəni təmauit məmki rəhan mīn nəuvein soldiə mīn mīne nətəmi asoli mīn lan motaiu məhuvən əpəha ikīn nətəmimi kəutoh Pol ikīn. Nian nətəmimi kəmotafu ilah, ilah kotəpəh nohiən Pol, motəhtul motəpnarīn əmə.

³³ Kəni iətəmi asoli rəha soldiə mīn təmuva o Pol maskəlīm, kəni magət e rəhan mīn soldiə mīn kəhuva motəlis e sen keiu. Kəni motətapuəh o nətəmimi məmə, “?İətəmi pəh u? ?Təmöl nati tərəh nak?”

³⁴ Kəni nīmənīn nətəmimi nəuvein kəutəni nəghatiən pīsīn, nəuvein kəutəni nəghatiən pīsīn. Mətəu kīnotəruru əhruahru nəukəti nəghatiən, kəni nəghatiən tīnepət. İətəmi asoli rəha soldiə mīn tīnəruru məmə kəməhro lanu, kəni magət e rəhan mīn soldiə mīn məmə okotələs Pol məhuvən e nīmə rəhalah.

³⁵ Nian Pol tinatəpag-əpag pəri məmə otuvən imə, kəni soldia min kəmotəpən ohni kəni motləfəri, mətəu-inu nətəmimi nīkilah tətahmə pik məmə okotoh.

³⁶ İlah rəfin kəmutəhuərisig məutəni əfəmäh məmə, “!Otohamu! !Otohamu!”

Pol təmāni nipiłgan nəghatiən

³⁷ Nian kəmotələs məhuvən məmə okotevig=pən imə, kəni Pol təni=pən kəm iətəmi asoli rəha soldia min e nəghatiən Kris məmə, “Təkölkeikei məmə iəkəni nati kəti kəm ik.”

Kəni iətəmi asoli rəha soldia min təni məmə, “? Nəkəhrun nəghatiən e nəghatiən Kris?”

³⁸ Nīkik təhti məmə ik iətəm İjip u nəmətalkut məmə nəkələs iahu rəhatimah kəpmən aupən, kəni məmki nətəmimi fo-tausin u Nətəmi Rəha Nuhamuiən Nətəmimi, kəni məhuvən məutatig əpəha ikin təpiə-məpiə ikin. ?Ik uə kəpə?”

³⁹ Mətəu Pol təni məmə, “Kəpə. İəu iətəm İsrəl u. İəməir əpəha e nitəni Silisiə e taun asoli Tasəs, kəni iəu iətəmi kəti rəha taun əha. Pale, iəmə nəkegəhan lak pəh iəkəghati-to kəm nətəmi min əha.”

⁴⁰ Kəni tegəhan lan.

Kəni Pol təhtul pəri əpəha kətəgəpag-əgəpag ikin məfəri nəhlmin məmə okəsotagətiən. Nian kəməsotagətiən, kəni təghati kəm lah e nəghatiən İsrəl məmə,

22

¹ “Tatə min mine piak min. Otətəlig-to lak. Pəh iəkəni rəhak kəm təmah.”

² Nian kəmotətəu məmə təməghati kəm lah e nəghatiən əhruahru rəhalah, kəni nagətiən təmikə agin məutətəlig lan.

Kəni təni məmə,

³ “Iəu iətəm Isrel. Iəmair əpəha Silisiə e taun əha Tasəs, mətəu iəməpət u Jerusiləm. Kəmaliel təməgətun iəu. Təməgətun vivi iəu e Lou rəha tipitah mīn məmə iəkītəu=pən əhruahru. Kəni e nian əha, iəmətəsanən o noliən natimnati iətəm Uhgīn tolkeikei təhmen e təmah u rəueiu.

⁴ “Aupən iəmatitəu məmə iəkol nərahien kəm nətəmimi nətəm kautohtəu=pən Suaru Rəha Iesu. Kəni mətəskəlīm ilah, nəman mīne nīpətan, mətəmki=pən ilah e kaləpus kəni mol nəuvein kohmīs.

⁵ Nəghatiən mīn u pris asoli agin mīne nətəmi asoli mīn rəha kaunsil rəhatah kotəhrun nəniən məmə nīpəhrīniən. E nian əha, iəmos nəniən rəhalah e nauəuə mautegəhan lak məmə iəkuvən o nətəm Isrel əpəha Təmaskīs. Iəu iəmuvən ikīn əha məmə iəkaskəlīm nətəmimi mīn əha rəha Iesu məlīs ilah e sen məmki ilah muva məmki=pən ilah e kaləpus əpəha Jerusiləm məmə kol nalpīniən kəm lah.

Pol təmāni pətīgām məmā təməhro lanu mītəupən Iesu

(Uək 9:1-19; 26:12-18)

⁶ “E nian mītīgār tīnalelin əmə, kəni inuva iuəkīr o Təmaskīs, kəni nagəhagiən kəti tatuəu təruən vivi, təmsipən e neai, masiəgəpīn iəu.

7 Kæni iæksipæri morin e niftæni. Mætæu næuia iætæmi kæti tætni=pa kæm iæu mæmæ, '!Sol! !Sol! ? Tæhro natol tærah lanu lak?'

8 "Kæni iækæmæ, '?Mætæu Iærmænig ik pæh?'

"Kæni tæni mæmæ, 'Iæu Iesu, iætæm Nasærit u iætæm ik natol tærah lan.'

9 Nætæm kæmautuærisig lak e suaru kæmoteruh næhagæhagiæn æha, mætæu kæmæsoætæuiæn næuia suah kæha iætæm tæmæghati kæm iæu.

10 Kæni iækætapuæh ohni mæmæ, '? Iærmænig, iækæhro lanu æha ræueiu?'

"Kæni Iærmænig tæni=pa kæm iæu mæmæ, 'Ðhtul maliuæk muvæn æpæha Tæmaskis. Kæni suah kæti æha ikin æha, in otæni=pinæ kæm ik natimnati ræfin iætæm Uhgîn tinæni rækis mæmæ ik onækol.'

11 Mætæu-inu næhagæhagiæn æha tæsanæn pik, kæni mol næhmtæk tæpis, kæni nætæmimi nætæm kautæhuærisig lak kotos æmæ næhlmæk motit iæu iækæhuvæn Tæmaskis.

12 "Kæni suah kæti æha ikin æha, nærgîn u Anænaiæs, in suah kæti iætæm tatos vivi Lou ræhatah, kæni nætæm Isrel æha ikin æha kautisiai pik.

13 In tæmuva kæni meruh iæu mæhtul=pa iuækir ohniæu mæmæ, 'Piak Sol, ræueiu æha næhmtæm otair min.' Kæni e nian æmæ æha, næhmtæk tæmair min kæni inateruh in.

14 Kæni tæni=pa kæm iæu mæmæ, 'Uhgîn ræha tipitah min aupæn, in tæmitæpin rækis ik mæmæ ik onækæhrun natimnati iætæm in tolkeikei. Kæni ik onækeruh Iætæm Ðhruahru kæni onækætæu ræhan næghatiæn e nohlin.

15 Onækækeikei mæni pætigæm kæm nætæmimi ræfin natimnati iætæm ik næmætæu kæni meruh.

16 ?Kəni rəueiu əha, nətəhtahnin nak? Əhtul muvən məfaki=pən kəm İesu, kəni kol bəptais lam, kəni in otafəl rəham nolıən təräh mın.’ ”

Uhgın təmahlipən Pol kəm Nanihluə mın

17 Kəni təmatəni məmə, “Uərisig e nati u, kəni iəkuvən Jerusiləm. Nian iəmuvən ikın əha, iəmuvən e Nimə Rəha Uhgın mətəfaki, kəni meruh nəməhlairiən kəti iətəm Uhgın təməfa.

18 E nəməhlairiən əha, iəmeruh İərmənig tətəni=pa kəm iəu məmə, ‘Əhtul uəhai əha rəueiu agın miet Jerusiləm. Mətəu-inu nətəmi u ikınu ko kəsotətəligiən e rəhak nəghatiən iətəm ik nətəni.’

19 “Mətəu iəkəmə, ‘İərmənig, nətəmi mın əha kotəhrun vivi məmə aupən iəmatuvən e nimə mın rəha nuhapuminiən mətaskəlim nətəmi u kəutəhatətə lam muva mətəlis ilah mətəmki=pən ilah e kaləpus.

20 Kəni nian nətəmimi kəmotəhtımu Stipin, kəni nıran təmaiu mətəu-inu təmatəni pətigəm ik. Mətəu iəu mın, iəmatəhtul itimah milah. Kəni nıkkik tətəgiən mətəu-inu kəutəhti Stipin e kəpiel, kəni məteh rəhalah natimnati.’

21 “Mətəu İərmənig təməni=pa kəm iəu məmə, ‘Uvən. Mətəu-inu iəu iətəhli=pən ik ikın əha kəm Nanihluə mın məmə onəkəni pətigəm rəhak nəghatiən kəm lah.’ ”

22 Kəni kəmautətəlig vivi lan mətəuarus təni nəghatiən əha. Mətəu nian kəmotətəu nəghatiən əha, motetet motəgət əfəməh məmə, “!Otiləfətigəm suah u, kotohamu! !Təsəuviriən məmə otəmiəgəh mətatig!”

23 Kəmautəkeikei məutagət əfəməh motəraki əpnapin əmə rəhalah napən, məutəmki nīməulul məutəraki əpnapin əmə lan mətəu-inu niəməha tinol pik ilah.

24 Kəni iətəm Rom u in tepət e soldia mīn təni məmə okələs kan əpəha e nīmə rəha soldia mīn. Kəni təni məmə okalis mətəu-inu tolkeikei məmə Pol otəni kəm in məmə nətəmimi kotagət pik lan lanəha onak.

25 Mətəu nian kəmautiuvi-ərain vivi Pol məmə okotalis, kəni təni=pən kəm nətəmi asoli mīn əha kəti rəha soldia mīn u kəutəhtul iuəkīr ohni məmə, “!Ei! İəu iətəm Rom u. ?Təhruahru məmə onəkotalis iəu nian iəsuvən əhanəhiən e kot?”

26 Nian iətəmi asoli rəha soldia mīn təmətəu nəghatiən əha, təmuvən meruh iətəmi asoli u in tepət e lah məni=pən kəm in məmə, “Ei! ?Nak u natol? !Suah u in iətəm Rom!”

27 Kəni iətəmi asoli rəha soldia mīn əha tətəpuəh o Pol məmə, “!Ei! Əni-vivi-to məmə ik iətəm Rom pəhriən uə kəpə.”

Kəni Pol təni məmə, “Əuəh. İatəni pəhriən.”

28 Kəni iətəmi asoli rəha soldia mīn təni məmə, “Təmətəou məni asoli o negəhan-pəniən iəu məmə iəkuva iəu iətəm Rom.”

Mətəu Pol təni məmə, “İəu iəsətəouiən nati kəti. Rəhak tatə in iətəm Rom. Kəni tol lanəha, iəu iətəm Rom.”

29 Kəni əmeiko soldia mīn nətəm kəmautəhtul maru məmə okotalis Pol kəmotauit motan e nəmtahlah məhuvən isəu. Kəni nian iətəmi asoli əha təməhrun məmə Pol in iətəm Rom, kəni təməgin mətəu-inu tinəlis rəkis e sen, kəni inu tətəhti lou rəha Rom.

Pol tāmāhtul aupān e kaunsiļ

³⁰ Kēni lauig lan, kēni iātēmi asoli rēha soldiā mīn āha tolkeikei māmā otāhrun āhruahru māmā tēhro nātēm Isrel kautol lanēha e Pol. Kēni mēni kītis rākis sen lan, kēni mauin e pris asoli mīn mīne nātēmi asoli rēha kaunsiļ rēha nātēm Isrel māmā okotāharēg motāghati, kēni muvān mēlās Pol muva tēhtul aupān e lah.

23

¹ Kēni Pol tāmāsāl=pān āhruahru āmā o nātēmimi rēha kaunsiļ, kēni mēni māmā, “Piak mīn. E rēhak nēmiēgāhiān aupān mētēuarus=pa u rāueiu, iēsītēu=pān aginīān e nīkik māmā iāmōl nati tērah kēti e nēhmti Uhgīn.”

² Kēni pris asoli agin Anēnaiās tēni=pān kēm iātēmi kēti tētēhtul iuākīr ohni māmā, “Em=pān nohlin.”

³ Mētēu Pol tāmēni=pān kēm in māmā, “!Uhgīn otol mīn lanko lam! Ik nākēhmen e nīmā iātēm kēmoh pik e al ruān āmā ihluā, mētēu tamīkmīk āpēha imā. ?Tēhro nētēharēg u ikīnu mētakil iāu e Lou rēhatah, mētēu ik nāmēni māmā kēti otem iāu? Ik nīnatgēhli rākis Lou āha.”

⁴ Nātēm kēmautēharēg iuākīr o Pol kotēni māmā, “? Tēhro nētēghati rah e pris asoli agin rēha Uhgīn?”

⁵ Kēni Pol tēni māmā, “Piak mīn. Iāu iēsēhrun aginīān māmā in pris asoli agin rēha Uhgīn. Mētēu iāu iākēhrun māmā Nauēuē Rēha Uhgīn tētēni lanu māmā, ‘Sēghati rahīān e nātēm kotepēt lam.’ ”

⁶ Kəni təmafı məmə nıkalı kaunsıl nəuветin ilah Satusi mın, kəni nıkalın nəuветin ilah Farəsi mın. Kəni in təmagət əfəmäh məmə, “Piak mın. İəu Farəsi kəti. Rəhak tatə mine tıpık mın, ilah Farəsi mın. Mətəu nətəmi mın u kotolkeikei əmə məmə okotiuvi pətigəm iəu e kot mətəu-inu iəmələhu=pən rəhak nətəligiən e nəhatətəiən u rəhatah məmə iətəmi təmimis otəpanəmiəgəh mın.”

⁷ Nian təməni rəkis əmə nəghatiən əha, kəni Farəsi mine Satusi mın kəmotagət asoli e lah mın əpəha imə e kaunsıl, kəni mınautəhapu ilah mın, mınautol nəniən keiu.

⁸ Mətəu inko Satusi mın kəutəni məmə nian iətəmiimi tımis, ko təsəmiəgəh minian. Kəni məutəni məmə nagelo mın kohkə, kəni narmin tikə. Mətəu Farəsi mın kəutəni məmə, nati milahal əha, ilahal nıpəhriənian.

⁹ Mətəu-inu o nati əha, ilah kəmotagət pık ohni. Kəni nəghatiən rəhalah təməri muvən ilis.

Kəni nəgətun mın nəuvein rəha Lou u Farəsi mın, kəmotəni əskasık məmə, “İtimah iəsooteruh-pəniən nəghatiən tərəh kəti mine e suah u. Nəmə təhro nıpəhriənian məmə narmin kəti uə agelo kəti təməghati kəm in.”

¹⁰ Kəni nəghatiən təməskasık pık iuəkır kautoh ilah mın. Kəni iətəmi asoli rəha soldia mın əha, təgin məmə nətəmiimi rəha kaunsıl okotearis-earis Pol nəmə okotaskəlim. Kəni tahli=pən rəhan soldia mın məmə okəhuvən motələs rəkis Pol məhuvən mın əpəha imalah ikin.

¹¹ Kəni lapın əmeiko, İərməniğ təmuva o Pol məni=pən kəm in məmə, “Nati əha, nati əpnəpin

əmə. Səginian. Ik nəməni pətigəm rəkis iəu u ikinu Jerusiləm. Kəni onəköl mīn əpəha Rom.”

Nətəm Isrel nəuvein kəmotəni oneuən məmə okotohamu Pol

¹² Kəni lauig lan, nətəm Isrel nəuvein kəmotəharəg e nəghatiən kəti, kəni motəni oneuən məmə okotohamu Pol. Kəni motöl nəniəskasikiən kəti məmə okəsotauəniən mine motəmnim nəhu motətəuarus kotohamu Pol. Kəni nəmə okotətgəhli nəniəskasikiən əha, pəh Uhgīn otoh ilah kohmīs.

¹³ İlah tapirəkis fote nətəm kəmotöl oneuən nəghatiən əha.

¹⁴ Kəni kəməhuvən o pris asoli mīn, mine nətəmi asoli mīn rəha nətəm Isrel, motəni=pən kəm lah məmə, “İəmotöl nəniəskasikiən kəti məmə iəsotauəniən mətəuarus iəkotohamu Pol.

¹⁵ Kəni itəmah mine nətəmi rəha kaunsil onəkotəkeikei motahli=pən nəghatiən kəm iətəmi asoli rəha soldia mīn rəha Rom motətəpuəh ohni məmə, otəkeikei mələs Pol muva u ikinu, kəni moteiuə lan məmə onəkoteruh o natimnati mīn əha rəhan. Kəni itəmah oiəkotəhluaig e suaru məutəhtahnin məmə okotələs motəhuva, kəni iəkotaskəlim motohamu.”

¹⁶ Mətəu rəhn iəuanian Pol kəti iərman, nəti nəuvīnin, tətətəu nəghatiən əha, kəni muvən əpəha ima soldia mīn ikin məni pətigəm kəm Pol.

¹⁷ Kəni Pol taun e iətəmi asoli kəti rəha soldia mīn tuva, kəni təni=pən kəm in məmə, “Pale, onəkīt iətəm aluə u muvən teh iətəmi asoli rəha soldia mīn. In tatos nəghatiən kəti məmə otəni kəm in.”

¹⁸ Kəni soldia əha tit mian o iətəmi asoli e lah. Kəni məni=pən kəm in məmə, “Suah u Pol iətəm

tətatig e kaləpus, təmauĭn lak məmə oiəkit iətəm aluə u muva kəm ik. In tatos nəghatiən kəti məmə otəni kəm ik.”

¹⁹ Kəni iətəmi asoli rəha soldiə mĭn əha, tos nəhlmi suah u mĭan əpəha ikin kəti ilau pĭsĭn əmə, kəni mətəpuəh ohni məmə, “?Nati nak əha nəmə nəkeh iəu ohni?”

²⁰ Kəni suah u təni məmə, “Nətəmi asoli mĭn əpəha Isrel kəmotegəhan rəkis məmə olauig kəhuva motətəpuəh ohnik məmə onəkit Pol mĭan əpəha e kaunsil rəhalah. Okoteiuə lam məmə kaunsil tolkeikei əmə oteruh vivi mĭn-to nəghatiən mĭn rəha suah kəha.

²¹ Mətəu pale, segəhanĭən e lah kotĭuvi=pən ik. Mətəu rəhalah nətəmimi tapirəkis fote okəhuva motəhluaig e suaru mətəhtahnin. Ilah kəmotol nəniəskasĭkiən kəti məmə okəsotauəniən məsotəmnimĭən nəhu mətəuərus okotohamu Pol. Kəni mĭnəutəhtul maru əmə əha rəueiu məmə okotol nati əha, mətəhtahnin əmə rəham nəghatiən.”

²² Kəni iətəmi asoli rəha soldiə mĭn əha təni məmə, “Səni mĭniən kəm suah kəti məmə nəməni=pa nəghatiən u kəm iəu.” Kəni mahli=pən tatuvən.

Kəmahlipən Pol kəm Filiks u kəpmən rəha Rom

²³ Kəni iətəmi asoli rəha soldiə mĭn taun e rəhan iətəmi asoli keiu məni=pən kəm lau məmə, “Okĭan muəni kəm soldiə mĭn ilah rəfin fo-hanrĭt-səpĭnte məmə okotəhtul maru o nuvəniən Sisəriə. Kəni tu-hanrĭt okotaliuək əmə, kəni səpĭnte okotasuə e hos, kəni tu-hanrĭt nətəm okotəmki nĭrəu okotaliuək əmə. Okohiet e nain klok əha rəueiu lapĭn.

²⁴ Kəni motəkeikei kələs hos nəuvein məmə Pol otasuə e lah, kəni motələs məhuvən kəm kəpmən

əha Filiks, kəni mauteruh vivi məmə okəsoliən nati kəti lan e suaru.”

²⁵ Kəni iətəmi asoli rəha soldia mīn təmətēi nauəuə kəti məfən kəm lau məmə okuos mian muəfən kəm kəpmən asoli əha Filiks. Nauəuə u tətəni məmə,

²⁶ “Filiks. Ik iətəm ilis pīk pəhriən. Iəu Klotias Lisias iətətēi nauəuə kəm ik iətəm nətarməniḡ e kəpmən, kəni iətəni təuvir kəm ik.

²⁷ Suah u, nətəm Isrel kinotaskəlim rəkis, kəni iuəkir kotohamu. Mətəu iəmətəu məmə in iətəm Rom, kəni iəkuvən itimah rəhak soldia mīn motələs rəkis o lah.

²⁸ Iəmolkeikei məmə iəkeruh-to məmə nati nak təmol təsəhruahruən koteruh=pən lan, kəni iəməni məmə rəhak soldia mīn okotələs məhuvən e kaunsil rəhalah.

²⁹ Kəni iəmeruh məmə in təsoliən nati kəti tərāh mīne məmə otimis ohni, uə tuvən e kaləpus ohni. Nəghatiən mīn əha kəutətu=pən lan, ilah natimnati mīn əmə e rəhalah əmə Lou.

³⁰ Mətəu uərisiḡ, suah kəti təmuva məni=pa kəm iəu məmə nətəm Isrel kautol oneuən nəghatiən kəti məmə okotohamu, kəni nikik təhti məmə təuvir məmə iəkahli=pinə kəm ik. Inəni=pən rəkis kəm nətəmi mīn əha kəutəməki lan məmə okəhuvnə motəni=pinə kəm ik nati tərāh mīn iətəm kəuteh=pən lan.

Inəha naunun rəhak nəghatiən.”

³¹ Kəni soldia mīn kəmotol əmə məmə inu mīne iətəmi asoli rəhalah təməni. Kəmotələs Pol motəsəu-pah e taun əha Antipatris lapin.

³² Kəni lauḡ lan, soldia mīn iətəm kəmotaiu e hos mīn, ilah əmə kotos Pol motəsəu-pah mīn. Kəni

soldiā nēuvein mīn kēmohtēlig=pa imalah ikīn.

³³ Soldiā mīn u kēmotasuā e hos kēmotēlās mēhuvān ēpēha Sisēriā, kēni motēfān nauēuā kēm iētēmi asoli ēha Filiks, kēni motēlāhu=pān Pol e nēhlmin.

³⁴ Nian kēpmān u tēmafin nauēuā, kēni mētāpuēh o Pol mēmā, “?Ik iētēm iā?”

Kēni Pol tēmāni mēmā, “Iēu iētēm e profens rēha Silisiā.”

³⁵ Kēni kēpmān tēmāni mēmā, “Nian nētēmimi okēhuva motēni pētīgēm natimnati kauteruh=pān ēhanēh lam, iēu oiākēni kot otēharēg o nētēligiān u rēham, kēni iēu iākakil.” Kēni mēni=pān kēm rēhan mīn soldiā mīn mēmā okotēfān Pol e nimā rēha kēpmān rēha Rom iētēm Kig Herot Asoli tēmuvlākīn aupān, mētāskēlim ēha ikīn.

24

Pol tēmāhtul aupān e Filiks e kot

¹ Nian faif tīnuvān rēkīs, kēni pris asoli agīn nērgīn u Anēnaiēs, tēmuvān Sisēriā ilah nētēmi asoli mīn nēuvein rēha Isrel mīne iētēm tēhrun vivi lou kēti, nērgīn u Tetalēs.* Nian kēmohiet=pa, kēni mēhuvān motēhtul e nēhmti Filiks mēmā okotēni nēghatiān mīn iētēm nikilah tēhti mēmā Pol tēmōl tēsēhruahruian.

² Kēni kēmotauin e Pol mēmā otuva imā e nēghatiān, kēni Tetalēs tētēni=pān nēghatiān mīn rēhalah kēm Filiks mēmā, “Iētēmi asoli. Iautisiāi pik ik mētēu-inu ik ilis pēhriān. Kēni nolīān rēham e nēmkiān itimah in tēhruahru vivi. Imatimah ikīn tēmēlinu nuvāh rēkīs mētēuarus=pa u rēueiu

* **24:1** Iētēm tēhrun vivi lou u in suah kēti iētēm tētēghati e kot.

matuvən əhanəh. E narmənigiən rəham u ikinu nəmöl vivi natimnati tərət məmə otol nəmiəgəhiən mine natigiən rəhatimah təuvir.

³ Kəni nian rəfin kitah kəutətəu təuvir e natimnati min əha, kəni iəkotəni-vivi pik ik ohni.

⁴ İəsolkeikeiən məmə iəkaskəlīm pik ik, mətəu iəkətapuəh ohnik məmə onəkəsiru e timah mətəlig vivi-to e nəghatiən əkuəkir u rəhatimah.

⁵ “İtimah inotafu rəkis məmə suah kəha in iətəmi tərəh kəti. In nəukəti nərahian tərət e ikin min e nitəni min. In tatəhlili itimah nətəm İsrəl məmə iəkotərəkin kəpmən, kəni iətəmi asoli rəha nətəm kəutuərisig e suah əpələ iətəm Nasərit.

⁶ Kəni in mətalkut məmə otol Nimə Rəha Uhgın tamikmik e nəhmti Uhgın, kəni iəkotaskəlīm.†

⁸ Kəni nəmə nəkətapuəh ohni, nəkəhrun nətəuiən nəghatiən min u tiet e nohlın iətəm iətəni=pinə kəm ik.”

⁹ Kəni nətəm İsrəl kəmotegəhan e nəghatiən rəha louiə əha məutəni məmə, “Nəghatiən min rəfin əha, in nıpəhriəniən.”

Pol təmuhalpın nəghatiən

¹⁰ Kəni Filiks torin=pən rəhn-kapə kəm Pol məmə otəghati. Kəni Pol təghati məmə, “İətəmi asoli

24:5 Uək 17:6 † **24:6** E kopi əuas min nəuvein rəha Ni-
 uestimin iətəm kəmətəi e nəghatiən Kris aupən, nəghatiən pisin
 kəti min əha ikin iətəm tatılpin nəghatiən u mətəni məmə, “⁶ Kəni
 iəmotəni məmə iəkotohtəu=pən nəghatiən kəti lan e kot e nolian
 rəha Lou rəhatimah. ⁷ Mətəu Lisias iətəm tətərməniğ e soldia min,
 tinətəu nəniən rəhatimah, kəni ilah rəhan min nətəmimi kinautiuvi
 rəkis əsanən suah u o timah. ⁸ Kəni mələhu nəniən kəti məmə
 nətəmimi iətəm kəuteruh=pən nərahian kəti e suah u, otəkeikei
 muva məni=pinə kəm ik.” **24:6** Uək 21:28-30

Filiks. Iæu iækæhrun vivi mæmæ ik næmatakil e kot nætæmimi u ikĭnu imatĭmah ikĭn o nu tepæt rækis. Kæni tol lanu nikik tagiæn mæmæ iækæni pætigæm nĭpĭlgan næghatiæn ræhak kæm ik.

¹¹ Iæu iæmuvæn Jerusilæm mæmæ iækuvæn mæfaki. Kæni ræueiu æha nian tuelæf æmæ tinuva minuvæn rækis. Kæni ik nækæhrun nætæpuæhiæn o nati u mæmæ in nĭpæhriæniæn uæ neiuiæiæn.

¹² Nætæmi min u kætætæ=pa næghatiæn u lak, kæsoteruhiæn mine mæmæ iækuærgæhu itĭmlau suah kæti æpæha e Nimæ Ræha Uhgĭn. Kæni mæsoteruhiæn mæmæ iatol nætæmimi kætorgæhu æpæha e nimæ ræha nuhapumĭniæn ræha nætæm Isrel, uæ ikĭn min æpæha i taun. !Kæpæ!

¹³ Kæni ko tæsægætun æhruahruïæn kæm ik mæmæ næghatiæn iætæm kætæni lak u ræueiu in nĭpæhriæniæn, mætæu-inu in neiuiæiæn.

¹⁴ “Mætæu iækæhrun næni-pĭnæiæn kæm ik mæmæ nĭpæhriæniæn mæmæ iatĭtæ=pæn Suaru Ræha Iesu iætæm nætæm Isrel kotæni mæmæ in næfakiæn eiua. Mætæu iæu iætæfaki kæm Uhgĭn ræha tipĭtimah min, kæni iæu iætæni nĭpæhriæniæn e næghatiæn min iætæm kæmætei e Lou ræha Mosis mine næghatiæn ræha iæni min ræha Uhgĭn aupæn.

¹⁵ Iæu iatælæhu=pæn æmæ ræhak nætæligiæn kæm Uhgĭn mæmæ in otol kæm nætæmi kæmohmĭs mæmæ okotæmiægæh min, nætæmi min u kotæhruahru mine nætæm kæsotæhruahruïæn. Inu nætæligiæn kætiæh æmæ nĭkilah tæthti.

¹⁶ Mætæu-inu tol lanæha, kæni iætalkut pĭk mæmæ iækol nati iæu iækæhrun mæmæ tæhruahru e næhmti Uhgĭn mine nætæmimi.

17 “Uārisig e nu nāuvein nian iāmiet u ikīnu Jerusilēm, kēni iāmītēlig=pa mīn mēmē iākos māni muvən kām nanrah mīn imak ikīn, kēni mol sakri-fais mīn əpəha e Nimə Rəha Uhgīn.

18 Kēni nian iāmatol əhanəh nati əha, kēni inəhruahru rəkis e nəhmti Uhgīn, kəmoteruh iəu əpəha e Nimə Rəha Uhgīn. Kēni səniamə itimah nətəmimi tepət, kēni məsotorgəhu mīniən.

19 Mətəu nətəm Isrel nāuvein kəmotšipən Esia, kəmutəhtul əha ikīn e nian əha. Kēni nēmə kəutos nəghatiən kəti tərak lak, təuvir əmə mēmə ilah okəhuva motəhtul e nəhmtəm motəni pətigəm.

20 Mətəu nēmə kəpə, təuvir mēmə nətəm Isrel mīn u kəutəhtul u ikīnu, okotəni=pīnə əhruahru kəm ik nəghatiən rəha kaunsil rəhalah nian iāməhtul e nəhmtilah. Pəh kotəni mēmə nati nak iəmol təsəhmenien.

21 Kəmotəmāki lak o nəghatiən kətiəh əmə mēmə nian iāməhtul aupən e lah, magət əfəməh e lah mēmə, ‘Itəmah nəutakil iəu u rəueiu mətəu-inu iəu iətəni nīpəhriənien mēmə nətəm kəmoħmis okotəmiəgəh mīn.’ ”

22 Suah əha Filiks in təhrun vivi Suaru Rəha Iesu. Kēni təmasisig e nəghatiən əha mēmə, “Nian Lisias u iətəm tətarmənig e soldiə mīn otiet=pa ikīnu, kēni iəmanəfinə nəghatiən e nəharəgiən u rəueiu.”

23 Kēni Filiks təmāni=pən kəm iətəmi asoli e soldiə mīn mēmə otaskəlim Pol, mətəu otegəhan lan mēmə in otol natimnati nāuvein. Kēni megəhan e rəhan mīn mēmə kotəhrun nosiən natimnati iətəm in tolkeikei məhuva kəm in.

Pol təmaghati kəm Filiks mine rəhan pətan

24 Kəni uərisig e nian nəuvein, Filiks təmit rəhan pətan Trusilə muva u in pətan Isrel kəti. Kəni Filiks tənı=pən kəm lah məmə okotit Pol məhuva-to təhtul aupən lan. Kəni nian Pol təmuva, kəni mətəghati kəm lau mətənı=pən noliən mın rəha nəhatətəiən e Kristo Iesu.

25 Kəni Pol təməni pətigəm rəhan nıpəgnəmtın mın kəm lau məmə otiuvi rəhalau nətəligiən. Kəni nian in təməghati e noliən rəha nəmiəgəhiən iətəm təhruahru, mine noliən iətəm suah kəti tətarməniğ e rəhan nətəligiən mine noliən mın, mine nian Uhgın otakil nətəmimi lan, kəni Filiks təməğin pik kəni məni məmə, “Tınəhmen. Iet-tə. Nəmə iəkos nian kəti mın, kəni iəmanauın mın lam.”

26 Kəni nian tepət tətənı=pən məmə Pol otuva mətuəghati, mətəu-inu in tolkeikei məmə otətəu Pol, mətəu nati kəti mın, nıkin təhti məmə təhro Pol otəfən məni kəti kəm in pəh in təhli pətigəm.

27 Kəni nian tinos nu keiu, Filiks təmeiuaiu e kəpmən, kəni suah kəti nərgın u Posiəs Fəstəs təmos nımein. Mətəu Filiks təməpəh Pol tətətig əmə e kaləpus məmə otol niki nətəm Isrel tagiən.

25

Pol təmətapuəh məmə

oteruh Sisə

1 Nian Fəstəs təmol kəpmən mınos əmə nian kisił, kəni miet Sisəriə muvən əpəha Jerusiləm.

2 İkin əha, pris asoli mın mine nətəmi asoli mın rəha Isrel kəmotənı=pən kəm Fəstəs nakiliən rəhalah e natimnati nəuvein iətəm nıkilah təhti məmə Pol təmol təsəhruahruiən.

³ Kəmotətapuəh o Festəs mə otəkeikei masiru e lah mol nəuialah, kəni motolkeikei məmə otahli=pən Pol titəlig=pən əpəha Jerusiləm, mətəu-inu ilah kəmotol oneuən nətəligiən məmə okotohamu Pol e suaru.

⁴ Mətəu Festəs təni məmə, “Pol otətətig əmə e kaləpus əpəha Sisəriə. Kəni otəsuvəhiən, iəkitalig=pən əha ikin.

⁵ Kəni rəhatəmah nəuvein nətəmi asoli okotəkeikei motətəu=pa iəu iəkəhuvən Sisəriə, kəni nəmə Pol təmol nati kəti təsəhmenian, kəni okotətu=pa kəm iəu.”

⁶ Kəni Festəs təmatig mos nian eit uə ten ilah min ilah, kəni miətəlig muvən əpəha Sisəriə. Kəni kəməni lauig lan, kəni təmuvən məharəg e jeə iətəm iətəmi tətakil nəghatiən tətəharəg ikin. Kəni mahli=pən nəghatiən məmə okotit Pol məhuva, təhtul e kot.

⁷ Nian Pol təmuva imə, nətəm Isrel min u kəmotəpən Jerusiləm kəmotəhtul mohtəlau lan məutəni pətigəm nəghatiən əskasik nəuvein e Pol, mətəu suaru tikə təməgətun rəhalah nəghatiən məmə kəutəni nipəhriənian.

⁸ Kəni Pol təmuhalpən nəghatiən rəhalah məmə, “İəsoliən nati kəti tərəh e Lou rəha nətəm Isrel, mine Nimə Rəha Uhgın, mine Sisə u tətərməniğ e ikin min rəfin.”

⁹ Mətəu Festəs tolkeikei məmə otol niki nətəm Isrel tagiən, kəni mətapuəh o Pol məmə, “?Nikim tagiən məmə onəkuvən Jerusiləm? ?Pəh iəkuvnə ikin makil rəham nəghatiən e nəniən min u?”

¹⁰ Kəni Pol təni məmə, “İəu iətəhtul e kot kəti rəha Rom, iətəm rəhan iətəmi asoli in Sisə. Kəni təhruahru məmə rəhak nəghatiən kakil ikin. Kəni

ik nəkəhrun rəkis məmə iəsoliən nati kəti təräh e nətəm Isrel.

¹¹ Nəmә iəmatgəhli lou uə iəmol nati kəti təräh məmə iəkimis ohni, kəni ko iəsətapuəhiən ohnik məmə, nəkələs rəkis iəu e nati əha. Mətəu nəmə nəniən mīn əha kəutəni lak kəsotəhruahruian, kəni suah kəti ko təsəfəniən iəu e nəhlmilah. Mətəu iəkolkeikei əmə məmə Sisə in otakil nəniən mīn u iətəm kəutəni lak.”

¹² Kəni Festəs təməghati e nəniən əha nəuветin ilah rəhan mīn nətəmimi iətəm kəutakil nəghatiən. Kəni uərisig təni=pən kəm Pol məmə, “Ik nəməni məmə nəkolkeikei məmə onəkuvən meruh Sisə o nəghatiən u rəham. Kəni təuvir əmə. Ik onəkuvən meruh Sisə.”

*Pol təməhtul aupən
e Kig Herot Akripə Tu*

¹³ Nian nəuvein mīn təmuva muvən, kəni Kig Herot Akripə Tu* mine nəuvinin nərgin u Pernis, ilau kəmuəsəu-pah Sisəriə məmə okueruh Festəs muəni təuvir kəm in.

¹⁴ Kəni nian kəmuatig ikin əha nian nəuvein, kəni Festəs təni=pən kəm kig natimnati nəuvein iətəm kətəni e Pol. In təməni məmə, “Suah kəti u ikinu e kaləpus, iətəm Filiks təmləfən.

¹⁵ Nian iəmuvən Jerusiləm, kəni pris asoli mīn mine nətəmi asoli rəha Isrel kəmotəni pətigəm nipəgnəmtin nəuvein lan məmə tatol kəsotəhruahruian motətapuəh məmə iəkəni pətigəm məmə in təmol təräh kəni otos nalpiniən ohni.

* **25:13** Afın-to futnot e Uək 12:1 **25:14** Uək 24:27

16 “Mətəu iəməni=pən kəm lah məmə, ‘İtimah nətəm Rom səniəmə nolian u rəhatimah məmə okotegəhan əmə e iətəmimi tuvən e nəhlmi nətəmimi iətəm kəutəni məmə təmol nati kəti təsəhruahruian. Mətəu təkeikei məhtul aupən e lah muhalpın rəhalah nəghatian iətəm kətətu=pən lan.’

17 Kəni nian nətəm Isrel mın əha kəməhuva, iəmsiuvi=pən minian, mətəu kəməni lauig əmə, kəni iəkəhuvən motəharəg e nimə kot kəni motauin mın e Pol məmə otuva məhtul aupən.

18 Nian rəhan mın tikimır mın kəmotəhtul motəghati, mətəu kəsotəniən məmə təmol nati nak tərəh iətəm nikik təmatəhti məmə okotəni.

19 İlah kəmotəni pətigəm əmə norgəhuiən kəti rəhalah e nəfakiən rəhalah, kəni məutəni nəniən e iətəmi təmimis kəti, nərgin u İesu, iətəm Pol tətəni məmə suah kəha təməmiəgəh.

20 E natimnati mın əha, iəu iəsəhrun vivian suaru o nəhrunian lan nəuvetin, kəni mol iəkətapuəh o Pol məmə, ‘?Təhro, nikim tagian məmə nəkuvən Jerusiləm? ?Pəh iəkuvnə ikin makil nəniən mın iətəm kətəni lam?’

21 Mətəu Pol təməsegəhanian lan, kəni mətapuəh məmə iəkahli=pən Rom kəm Sisə, pəh in otakil nəniən mın əha iətəm kətəni lan. Kəni iəməni=pən məmə rəhak nətəmimi okotaskəlim vivi mətəuarus iəkəh suaru kəti, kəni mənahli=pən tuvən meruh Sisə.”

22 Kəni Kig Akripə təməni kəm Festəs məmə, “İəu mın iəkolkeikei məmə iəkətəu nəghatian rəha suah kəha.” Kəni Festəs tənə məmə, “Təuvır əmə. Olauig nəkətəu rəhan nəghatian.”

23 Kəməni lauig lan, kəni Kig Akripə mine Pernis

kəmiəuva e nimə kot, kəni nətəmi asoli mīn rəha soldia mīn, mīne nətəmi asoli aġin mīn e taun əha Sisəriə kəməhuva, kəni kəmotol nolian asoli mīn rəha nisaiə. Kəni Festəs tahli=pən rəhan mīn soldia mīn məmə okəhuvən motələs Pol məhuva.

²⁴ Kəni Festəs təni məmə, “Kig Akripə mīne itəmah rəfin u nəutəharəg u ikinu rəueiu. Suah u iətəm tətəhtul aupən e təmah, nətəm Isrel u ikinu mīne Jerusalem kəutəghati kəm iəu ohni nian rəfin. Nian rəfin kəutagət əskasik lak məmə təsəuviriən məmə iəkegəhan e suah kəha tətətig, mətəu təkəikei mīmīs.

²⁵ Mətəu iəsəruhiən nati kəti lan mīne, mə iəkol nalpiniən kəm in e nimisiən. Mətəu nian in təmətapuəh məmə otuvən meruh Sisə əpəha Rom, kəni nīkik təhti məmə iəkegəhan lan.

²⁶ Mətəu iəsosiən nəghatiən əhruahru kəti mīne e nati u məmə iəkətei nauəuə lan mahli=pən kəm Sisə. Kəni ko, iəkos muva məmə otəhtul aupən e nəhmtəm, Kig Akripə, mīne itəmah rəfin. Iəkolkeikei məmə ik, Kig Akripə, u ik iətəm Isrel, onəkeh mīn-to kəni məhrun natimnati mīn əha, kəni nian kilau okuətapuəh ohni mueruh muəhrun natimnati mīn əha, kəni pəh iəkətei nauəuə lan kəti mahli=pən kəm Sisə.

²⁷ Iəkəhrun məmə təsəruahruian məmə iəkahli=pən iətəm tatol kaləpus kəti kəm Sisə, kəni məsəni=pən əhruahruian kəm in məmə nati nak təmol tərah.”

26

*Pol təməghati
e nəhmti Kig Akripə*

¹ Kəni Kig Akripə təni=pən kəm Pol məmə, “Ik nəkəhrun nəniən nəuветin nəghatiən əha iətəm kətəni lam.” Kəni Pol təməfəri nəhlmin e noliən rəha iətəm tətəghati, kəni muhalpın rəhalah nəghatiən məni məmə,

² “Kig Akripə. Nıkkik tagiən pık agın rəueiu məmə iəkəhtul e nəhmtəm, kəni məni pətigəm rəfin nəniən mın u nətəm Isrel kəutətu=pa lak.

³ Nıkkik tagiən mətəu-inu ik nəkəhrun vivi noliən mın e kastim rəha nətəm Isrel e natimnati mın iətəm ilah kəutəghati pık ohni. Kəni onəkətəlig mətig-to e rəhak nəghatiən.

⁴ “Nətəm Isrel rəfin kotəhrun natimnati rəfin e rəhak nəmiəgəhiən məmə təhro lanu e rəhak natigən, nian iəmatəkəku e nətəuiniən imak ikin e rəhak niftəni, mətəuarus=pa uərisig iəkuvən Jerusiləm.

⁵ Nətəmi mın əha kotəhrun iəu nuvəh rəkis, kəni nəmə nıkilah tagiən, kotəhrun nəniən məmə iəu Farəsi kəti nian iəmatəkəku rəkis mətəuarus=pa u rəueiu. Kəni nətəmi mın əha Farəsi mın, ilah kəutohtəu=pən vivi agın Lou rəha nəfakiən rəha nətəm Isrel, mapirəkis nətəmimi mın rəfin.

⁶ Kəni rəueiu u, iatəhtul ikınu məmə ik onəkakil rəhak nəghatiən mın mətəu-inu iəu iatələhu=pən rəhak nətəligiən e nəniəskasikiən iətəm Uhgın təmol aupən ilah tipitimah mın.*

⁷ Nəniəskasikiən u kətiəh əmə u rəhatimah tuələf nəuaniləuis mın kəmutəfaki kəm Uhgın lapın mine e nərauiə məmə okotos. Kig Akripə, nətəm

26:5 Fil 3:5-6 * **26:6** Pol nıkin təhti məmə nipəti nəniəskasikiən məmə Uhgın otol nətəmimi kotəmiəgəh mın e nimisiən. Afin e Uək Mın 26:8; 23:6; 24:15.

Isrel mìn u kəutəni=pinə nəghatìan mìn əha lak nati əpnapìn iəu mìn, iətələhu=pən nətəligiən rəhak e nəniəskasikiən u.

⁸?Təhro tiəkis pik o təmah o nəniən nìpəhriənìan məmə Uhgìn təhrun noliən iətəm təmimìs təmiəgəh mìn?

⁹“Aupən, iəu aru nìkik təməhti məmə iəkəkeikei mol natimnati tepət pəh mərəkin nərgi suah kəha Iesu, iətəm Nasərit.

¹⁰Nati əha inəha iəmatol əpəha Jerusiləm. Pris asoli mìn kəmotegəhan lak kəni motəfa nepətìan. Kəni iəməmki=pən nətəmimi tepət rəha Iesu e kaləpus. Kəni nian kəmakil ilah e kot, iəu mìn iəməfən rəhak nətəligiən məmə okohamu ilah.

¹¹Nian tepət iətuvən e nimə mìn rəha nuha-puminiən rəha nətəm Isrel matol nalpinìan kəm lah matol məmə ilah okotəni rah Iesu. Nìkik təmətahmə pik mətəməki e lah, kəni mətəgəu rəkis ilah nian rəfin. Kəni kotagim məhuvən e taun isəu mìn ikin pìsin pìsin mìn, mətəu iəmətəgəu rəkis ilah.”

Pol təməni pətigəm rəhan nuvaiən o Iesu

(Uək 9:1-19; 22:6-16)

¹²Kəni Pol təmətəkeikei mətəni məmə, “Nian kəti iəmatuvən əpəha Təmaskis məmə iəkol nati əha. Pris asoli mìn kəmotegəhan lak, kəni motəni əskasik kəm iəu məmə iəkəkeikei mol, kəni motəhli=pən iəu e nərgilah.

¹³Kig Akripə, e nəlugi nian, iəmatuvən e suaru, kəni mafu nəhagəhagiən kəti təmsipən e neai muva masiəgəpìn iəu mine nətəm kautəhuərisig lak. Nəhagəhagiən əha, tatuəu tapirəkis mītigar.

14 Kēni itimah rēfin iāmotāmei pētīgām e niftāni, kēni iāu iāmētāu nāuia iātāmi tāmsipāri e neai mātēghati kām iāu e nēghatiān Isrel mēmā, ‘!Sol! ! Sol! ?Tēhro natol tērah pīk kām iāu lanu? Noliān əha in tētārākin aru əmā ik. Ik nākāhmen e kau iātām kāmāu e nīgi kāmsiplan tāsīlā, nian tātatu e nāhlkīn, kēni nīgi tāmāha mātāu, kēni matol namāhiān asoli aru əmā kām in.’

15 “Kēni iākētapuəh ohni mēmā, ‘? Mātāu Iərmānīg, ik pəh u?’

“Kēni Iərmānīg tēni=pa kām iāu mēmā, ‘Iāu Iesu iātām natol tērah lan.

16 Mātāu əhtul. Iāmītəpīn rākis ik mēmā ik rāhak iātāmimi mīne rāhak ioluək. Kēni onākēni pētīgām kām nātāmimi rēfin natimnāti iātām nāmeruh u rəueiu, mīne natimnāti iātām iāmanol, ik nākeruh.

17 Nātām Isrel mīne Nanihluə mīn okotol nārāhiān kām ik, mātāu iāu oiākos rākis ik e nāhlmīlah mīn. Iākāhli=pən ik mēmā onākuvən māni pētīgām iāu kām lah mēmā,

18 onākerəh e nāhmtīlah mēmā okotəuhlin ilah mohiet e napinəpuiān mēhuva e nāhagəhagiān. Kēni mohiet e nāsānāniān rəha Setān mēhuva o Uhgīn. Kēni Uhgīn otafəl rəhalah noliān tērah mīn, mātāu-inu kāmōtāni nīpəhriāniān e nēghatiān iātām iātāni. Kēni ilah okəhuva imalah ikīn ilah nātāmi u Uhgīn tīnitəpīn rākis ilah.’ ”

Pol tāmāni rəhan uək

19 Kēni Pol tāmākeikei mātāni mēmā, “Kīg, iāu iatol natimnāti iātām Uhgīn tāmāni kām iāu nian in tāmāni kām iāu lanəha.

20 Iāu iātāni pētīgām rəhan nēghatiān iāmātuəuin əpəha Təmaskis, kēni uərisīg u iākuvən mātāni

pætīgəm əpəha Jerusiləm, mīne ikin mīn e nītəni Jutiə, mīne ima nətəm ikin mīn rəfin u Nanihluə mīn. Kəni mətəni pætīgəm kəm lah məmə okotəkeikei motəuhlin ilah e rəhalah nolīən tərāh mīn motəhatətə e Uhgīn, kəni motol natimnati iətəm tətəgətun məmə kəmotəuhlin pəhriən ilah.

²¹ Mətəu nati u inu əmə, kəni nətəm Isrel kotələs iəu əpəha e Nimə Rəha Uhgīn motolkeikei məmə okotohamu iəu.

²² “Mətəu Uhgīn tətəsiru lak nian rəfin mol iatəhtul ikinu rəueiu mətəni kəm nətəmi əpnəpīn mīn, mīne nətəmi kautos narməniġiən, mətəni əmə natimnati iətəm Mosis mīne iəni mīn rəha Uhgīn kəmotəni məmə otəpanol lanəha.

²³ Kəmotəni məmə Krīsto əha iətəm Uhgīn təməni məmə otahli=pa, in otətəu nahməiən e nīpətīn kəni manīmīs. Kəni mətəu-inu in iətəmiimi təmaupən məmiəgəh mīn e nīmisiən, kəni otəgətun nəhagəhagiən rəha Uhgīn kəm nətəm Isrel mīne Nanihluə mīn, məmə nəhagəhagiən u in suaru iətəm Uhgīn otosmiəgəh ilah lan.”

Pol təmalikut məmə Kig Akripə otəni nīpəhriənīən e Iesu

²⁴ Nian Pol təmətəghati əhanəh, Festəs təmagət əfəməh lan məmə, “!Pol ik nīnətəlməli! Rəham nəhruniən tīnəfəməh pīk agīn, kəni rəueiu əha rəhm-kapə nətəlali!”

²⁵ Mətəu Pol təni=pən kəm in məmə, “Iətəmi asoli rəhak Festəs, iəu iəsəlməliən. Nəghatiən mīn u iətəni, kotəhruahru əmə, kəni ilah nīpəhriənīən.

²⁶ Iəu iəkəhrun nəghati əhruahruīən kəm kig, kəni ko iəsaulisiən mətəu-inu iəkəhrun məmə in

təhrun rəkis natimnati mın u. İəkəhrun məmə in təmos rəfin nəghatıən mın əha, kəni səniəmə in nati kəti iətəm kəmol oneuən=pən əha nətəmimi kohkə ikin.

²⁷ ?Kig Akripə, təhro? ?Nəkotəni nıpəhriənıən e nəghatıən iətəm iəni mın rəha Uhgın kəmotətəi? İəkəhrun əmə ik nətəni nıpəhriənıən e lah.”

²⁸ Mətəu kig təni=pən kəm Pol məmə, “? Pol. Nıkim təhti məmə e nıan əkuəkır əmə uəha rəueiu, nəkəhrun niuvi=paiən iəu məmə iəu iəkuva Krıstın kəti?”

²⁹ Mətəu Pol təni məmə, “Nati əpnarıən əmə məmə in nıan əkuəkır uə nıan əfəməh, iətəfaki=pən kəm Uhgın məmə səniəmə ik pısın əmə, mətəu nətəmimi rəfin nətəm kəmotətəu rəhak nəghatıən rəueiu, Uhgın otosmiəgəh ilah, kəni mol məmə okotəhmen lak — mətəu sen əmə u iətəm kəməlis iəu lan, iəsolkeikeiən məmə okəlis itəmah lan.”

³⁰ Kəni Kig təməhtul ilah kəpmən u Fəstəs, mıne Pernis, mıne nətəmimi rəfin u kəutəharəg,

³¹ kəni mohiet, məutəni=pən kəm lah mın məmə, “Suah əha təsoliən nati kəti tərəh məmə in otimis ohni uə tuvən e kaləpus ohni.”

³² Kəni Kig Akripə təni=pən kəm Fəstəs məmə, “Nəkəhrun nahli pətigəmiən suah kəha, mətəu in əmə u, in tınətapuəh rəkis məmə Sisə otakil nəghatıən rəhan.”

27

Soldiə mın kəmotit Pol məhuvən Rom

¹ Nıan kəmotegəhan məmə oiəkəhuvən Itali, kəmotələhu=pən Pol mıne nətəm kəutol kaləpus nəuvein mın e nəhlmi iətəmi əsoli kəti rəha soldiə

min, nərgin u Julias. In tətarmənig e soldia uanhanrit. In e soldia u kətəni məmə “Soldia Rəha Sisə.”
² Kəni negəu kəti təmiet əpəha Atramitiam mətuva, kəni matig minatitəlig=pən min əpəha Esia, kəni iəkəhuvən lan. Kəni iətəm kəti təmiuvig=pa itimah min, nərgin u Aristakəs, in iətəm Təsalonaikə əpəha e nitəni u Masetonia. Kəni negəu təmietigəm.

³ Kəni lauig lan iəkohiet=pa Saedon. Kəni Julias təmatol təuvir kəm Pol, kəni megəhan məmə otuvari muvən meruh rəhan nəuvein nətəmimi iətəm in təhrun ilah. Kəni ilah kəmauteruh vivi Pol.

⁴ Kəni iəməhiet min ikin əha, kəni məutaiu məutou pikin nimətəgi, kəni motohtəlau e nikali nitəni əha Saiprəs ikin nimətəgi təsəskasik pikian ikin.

⁵ Kəni iəmotaiu ihluə e Silisia mine Pamfilia, kəni mohiet=pa e taun Maerə əpəha e nitəni u Lisia.

⁶ Ikin əha, iətəmi asoli rəha soldia min təmuvən meruh negəu kəti rəha taun Aleksantria əpəha nitəni u Ijip, kəni negəu tatuvən Itali. Kəni təmki=pən itimah lan.

⁷ Kəni iəməhiet min, mətəu e nian tepət negəu əha tətaiu mətig əmə. Iəmotalkut nəuветin məmə iəkotətəuarus taun Nitas, kəni iəməhuva iuəkir, mətəu tiəkis, mətəu-inu iautələs pikin nimətəgi, kəni ko iəsotaiuiən məhuvən min. Kəni iəkotaiu e nikalin pesi ikin e nitəni u Krit. Iəmotitəlau e nipəgnəmtin nitəni əha kəti nərgin u Salmone. Kəni motohtəlau e nəuветi niftəni əha,

⁸ iəmotaiu ipari ipari əmə, mətəu tiəkis əhanəh. Kəni iəkəhuva mohiet=pa e ikin kəti kətəni məmə, Pasis Təuvir, iuəkir o taun əha Lasea.

9 Mætəu-inu iəmotalkut-ərəkin əmə nian tēpət təmuva muvən, kəni nian təuvir o nuvənien e negəu tinol naunun, kəni otəsuvəhiən əha rəueiu, nian rəha nīmətagi kəni nitəhi tərāh. Nian asoli rəha nətəm Isrel u kətəni məmə, Nian Rəha Nafəliən Təfagə, tinuva rəkis minuvən e məuig Oktopa. Kəni Pol təməghati məmə okotətəu vivi ilah, mətəni məmə,

10 “Piak min. Iateruh məmə okotatig e nərahien tēpət e naliuəkien u rəhatah. Nitəhi otərəkin kako min u, mine negəu u, kəni nəmə təhro kitah min okohmis.”

11 Mətəu iətəmi asoli rəha soldia min tatətəlig pik e iətəmi tatələs negəu mine iətəmi u rəhan u negəu. Kəni məsətəlig pikien e nəghatien rəha Pol.

12 Kəni pasis əha təsəuvir pikien məmə negəu otəhtul ikin e nian rəha nətəpuian mətəu nian əha, in nian nitəhi tətəsauəsau pik lan. Kəni ilah tēpət kotəni məmə təuvir məmə okohiet. Nīkilah təməhti məmə okəhuvən əpəha e pasis əha Finiks motəhluaig ikin. Pasis əha in pasis kəti əpəha Krit iətəm təmol nōhlin keiu, kəti tatəuag=pən e nəven pahav ikin, kəni kəti tatəuag=pən nəven pesi ikin. Kəni negəu təhrun nəməhliən ikin e nian rəha nəsəsauian.

Nīmətagi asoli təmoh ilah

13 Kəni nīmətagi təuvir kəti tinatsipesi matelel nati, kəni nətəmimi e negəu, nīkilah təhti məmə nīmətagi əha inəha kotolkeikei məmə okotaiu lan. Kəni motəni məmə pəh okohiet. Kəni motiuvi-pəri agke, motiuvi nivən, kəni mohiet. Iəmotaiu ipari ipari əmə e nitəni əha Krit.

14 Mətəu təsuvəhiən nımətəgi asoli kəti tinuva mın, nərgin u, Luətuəmlai,* tatsipən e nitəni əha,

15 minatələs itimah, minatoh negəu. Kəni negəu tinəruru naiuiən mələs pıkin nımətəgi. Kəni iəkotəpəh naiuiən məutətəlig əmə e nımətəgi tatələs itimah.

16 İəməhuva=pa nitəni Kauta ikın e nıkalın pesi ikın. İəmotəhluaig nəuветin əha ikın əha, kəni motalkut məmə iəkotiuvi-pəri bot əkəku rəha negəu u koteikəpan. Kəni nətəmi kautol uək e negəu, kəmotəkeikei motəkeikei, kəni motləfəri bot e nəhue negəu.

17 Kəni motəmki=pən təulə nəuvein ləhtəni e negəu ikın, kəni kiuvi-ərain tiəkis məmə otaskəlim negəu mol təskasik. İlah kəmotəgin mətəu-inu ihluə e Lipiə, səniəmə lokamnım pık, kəni nıkilah təhti məmə negəu otələs pıkin nıpəkıl ikın əha. Kəni kəmotiuvi iahu nivən rəhalah, kəni motəpəh əmə nımətəgi tələs negəu mətən.

18 Kəməni lauig lan kəni nımətəgi tatol əmə lankonu lan, kəni kotəmki pətigəm kako nəuvein e negəu.

19 Kəməni mın lauig mın, kotəmki pətigəm natimnati mın kautol uək lan e negəu təhmen e təulə mine nəuvein mın nati əpnəpın nati agin mın rəha negəu.

20 Kəni nımətəgi təməhtul o nian tepət nəuветin kəni iəsotəhiən mıtıgar lənian mine məhau mın lapın. Kəni nıkitimah təhti məmə oiəsotəmiəgəh mınıən.

* 27:14 E nəghatiən Kris, nımətəgi u kətəni məmə Eurakulon, u nıpətın təni məmə tatsipən Not Is.

21 Nian iəməsotauəniən o nian tepət nəuветin, kəni Pol təhtul aupən e timah məni məmə, “Nəman. Nəmə nəmotətəlig lak, ko kəməsohietian Krit, kəni ko kəsotatigian e nərahian u kəni məsotərəkiniən natimnati tepət.

22 Mətəu rəueiu iəkəni=pinə kəm təmah məmə sotəginian. Ko kitah kəti u ikinu təsimisian, mətəu negəu əmə otərah.

23 İəu iətəmi kəti rəha Uhgın kəni iatol rəhan uək. Kəni agelo kəti rəhan təməni=pa nəghatian u kəm iəu lapin məmə,

24 ‘Pol. Səginian. Onəkəkeikei muvən məhtul e nəhmti Sisə əpəha Rom. Mətəu-inu Uhgın təuvir, kəni nikin tagian məmə otosmiəgəh nətəmimi min u ilah min ik nautasuə e negəu.’

25 Kəni Piak min, sotəginian. İəu iətəhatətə e Uhgın məmə natimnati min rəfin otol əmə məmə inu mine agelo təməni=pa kəm iəu.

26 Mətəu nimətəgi otləfəri kitah əpəha e nitəni əkəku kəti.”

Nitəhi təmləfari negəu

27 Tinos nian ilah rəfin fotin, kəni lapin lan nimətəgi tələs negəu muvən əpəha e nitəhi asoli Metiterenian. Kəni e nəlugi nian lapin, nətəm kautol uək e negəu, nikipilah təhti məmə inəhuva iuəkir o nitəni kəti.

28 Kəni kəmotətu=pən nati figəm kəti əpəha e nipəgnəmti təulə kəhlman-əhlman məmə lokamnım uə lokipari. Kəni moteruh məmə təhmen e nevigəpagian tate-səpin ilah rəfin. Kəni motaiu nəuветin min kəni motəhlman-əhlman

mīn, mətəu tīnəhmen e nevigəpagiən ilah rəfin tuenti-eit əmə.

²⁹ Kəni nətəm kautol uək e negəu kəmotəgin məmə negəu otələs pīkīn kəpiel, kəni motəmki pətīgəm agke kuvət əpəha uərisig mətəfaki məmə otian uəhai əmə.

³⁰ Kəni nətəm kautol uək e negəu kəmotalkut məmə okəhuvari motagim, kəni motələs iahu bot rəha negəu moteiuə məmə okəhuvən əpəha e nohli negəu motəmki pətīgəm mīn agke nəuvein.

³¹ Mətəu Pol təni=pən kəm iətəmi asoli rəha soldiə mīn məmə, “Nəmə nətəmi mīn əha okəsəutəharəgiən u e nəhue negəu, kəni nəkohmīs.”

³² Kəni soldiə mīn kotohatuv təulə, kəni bot tiet=pən itəhi.

³³ Kəni tīnuva iuəkīr əmə o nianian, kəni Pol təkeikei mətəni kəm lah məmə okotəkeikei motauən. Təməni məmə, “Nian fotin nəməutəharəg mətəgin nian rəfin mətəu məsotuniən nati kəti.

³⁴ Kəni rəueiu əha iətəni=pīnə məmə onəkotəkeikei motun nati kəti məmə onəkotəsanən. Kitah rəfin okotəmiəgəh. Iətəmi kəti otəsatiğiən e nərahian.”

³⁵ Pol təməmki pīret, kəni məhtul aupən e lah məfaki=pən kəm Uhgīn, kəni məhapu mun.

³⁶ Kəni ko nīkīlah tīnəuvīr mīnautos nauəniən mīnautun.

³⁷ Itimah rəfin tu-hanrit-səpīnte-sikīs e negəu.

³⁸ Nian ilah rəfin kəmotauən rəkīs, kəni motəmki pətīgəm pak nauəniən e negəu məmə otəhvevig.

Negəu təmələs nīpəkīl

³⁹ Kəni nian təmian, nətəm kautol uək e negəu kəmotafu məmə inəhuvari iuəkīr o nītəni əkəku

kəti, mətəu kotəruru məmə nitəni nak. Kəni moteruh pasis kəti nıpəkil kəti əha ikin. Kəni nıkilah təhti məmə okotləfəri negəu əha ikin.

⁴⁰ Kəni kəmotətəhtuv təulə e agke min motəpəh ilah kotəmnim. Kəni mohtis rəkis təulə min iətəm kəməlis-ərain nuveiə asoli min lan ikin katələs negəu ikin. Kəni motiuvı nivən əpəha aypən məmə nımətəgi otələs negəu muvari.

⁴¹ Mətəu ikin əha lokipari nəuветin, kəni nohli negəu təməu nıpəkil, negəu təməruru nəlauəlian. Kəni nitəhi tınətəhapu-əhapu nəusi negəu uərisig.

⁴² Kəni soldia min kinotəni məmə okohamu nətəm kautol kaləpus u e negəu tətəmki ilah mətə nəuvein kotəgim.

⁴³ Mətəu Julias u rəhalah iətəmi asoli tolkeikei məmə otosmiəgəh Pol kəni məniahu məmə okəsotolian nati əha kəutəni. Kəni mənı=pən kəm nətəmi min u kotəhrun neaiən məmə okotaupən motiuvig=pən pətigəm ləuantəhi moteai pari.

⁴⁴ Kəni mənı=pən kəm lah rəfin əha ikin məmə okotəmki nıpıspısi timpə uə nəuветi negəu min iətəm nitəhi təməhapu-əhapu moteai lan. İəmotol lanəha kəni məhuvari rəfin, iətəmi kəti təsimisiən.

28

Pol əpəha e nitəni Moltə

¹ Nian iəməhuvari, kəni itimah rəfin iəkotəsanən əmə, kəni minotətəu məmə nitəni əha, nərgin u Moltə.

² Nətəm ikin əha kəmotəuvır pik o timah, kəni nıkilah təmagiən o nosiən itimah. Kəni e nian əha

nuhuən təmatəfuv, nətəpuian tepət. Kəni kotahli niğəm asoli kəti məmə otəhgi itimah.

³ Kəni Pol təməuəri niği mətu nəuvein muva. Kəni nian tətəraki=pən niği nəuvein e niğəm, əmeiko sineik kəti iətəm tus iətəmi katimis, təgin e nahgi niğəm miet matus nəhlmin məhkul=pən lan.

⁴ Nətəm ikin əha kəmoteruh sineik tətəhkul=pən e nəhlmi Pol, kəni motəni kəm lah min məmə, “Nipəhriənən suah u in iol təfagə kəti iohamu itəmi. Təməsimisiən ləuantəhi, mətəu uhgın u nərgin u Nalpinin otəsegəhanin məmə otəmiəgəh.”

⁵ Mətəu Pol təmorin=pən sineik əpəha e niğəm, kəni məsətəu aɡinən məmə nipətın kəti tahmə lan.

⁶ Nətəmimi nikilah təhti məmə nipəti Pol otasisi, uə otəsuvəhiən əha rəueiu, tsipəri morin mimis. Kəmautəharəg mauteruh mətəu tinuvəh, mətəu təsolin nati kəti mine. Kəni nikilah təhti məmə nəmə təhro suah u in uhgın kəti.

⁷ Ikin əha səniəmə isəu o nitəni rəha suah kəti, nərgin u Pupliəs, iətəm tətərmənig e nətəmi ikin əha. Təməmki itimah iəkəhuvən iman ikin, kəni meruh vivi itimah. Kəni iəkotatig iman ikin motos nian kisil.

⁸ Kəni tatə rəha suah u Pupliəs, in tatimis matətəpu-ətəpu, kəni mətaiu e nırə. Kəni Pol tuvən ohni əpəha iman ikin imə, mələhu=pən nəhlmin millan, kəni məfaki lan, kəni nimisiən rəhan təuvir min.

⁹ Nian nətəmimi kəmotətəu nati əha, kəni ilah rəfin e nitəni u iətəm kətohmis kəməhuva min o Pol. Kəni Pol təfaki e lah kotəuvir.

10 Nətəmi ikin əha, kəmotəfa natimnati tepət kəm timah. Nian inautol əpenə-penə məmə iəkohiet, kəmotəmki=pən rəfin rəhatimah natimnati mine nauənən əpəha e negəu iətəm otasiru e timah e suaru.

Pol təmuvən Rom

11 İəmotatig ikin əha motos məuig kisil, kəni iəməhuvən e negəu kəti rəha Aleksantriə iətəm təməhluəig e nītəni əha e nian rəha nətəpuən. E nohli negəu əha, kəməfu əpən narmı uhgın mil əha mil-mil mil, nərgi lau u Kasto mine Polakis.

12 İəməhuva əha taun Saerakus əpəha nītəni Sisili, kəni motəhtul ikin motos nian kisil.

13 Kəni mohiet ikin əha məhuva e taun kəti mın, nərgin u Retiam əpəha nītəni Itali. Kəni lauig lan, nımətəgi iəsipesi tınatelel nati, kəni iəkohiet mətəiu o nian keiu, motələs=pən nati əpəha Puteoli.

14 İkin əha iəmoteruh piatah mın nəuvein əha ikin nətəm kəutəhatətə e İesu. Kəni kotətapuəh məmə oiəkotatig itimah min ilah o nəfakiən kətiəh. Kəni uərisig iəmotəliuək əmə məhuvən əpəha Rom. Kəni inu suaru rəhatimah iətəm iəmotəliuək lan mohiet=pa Rom.

15 Kəni nian piatah mın iətəm kəutəfaki əpəha Rom kəmotətəu məmə iəməhuvən, kəni kəməhuva məmə okoteruh itimah əpəha e suaru. Kəməhuva məutəharəg əpəha Apias, taun kəti katol makit ikin. İkin əha, hotel kisil əha ikin. Kəni nian Pol təmeruh ilah, təməni-vivi Uhgın, kəni nikin təmagiən məri məriəuəh.

16 Nian iəmohtiet=pa Rom, kəni kəpmən təmegəhan məmə Pol otətətig pisin əmə e nımə kəti, pəh soldiə kəti tateh.

Pol təmāni pətigəm nəghatiən rəha Ughin əpəha Rom

¹⁷ Tinos nian kisil, kəni Pol tahli=pən nəghatiən kəm nətəmi asoli mīn rəha Isrel məmə okəhuva o nəghatiən kəti. Nian kəməhuva, kəni təmāni pətigəm kəm lah məmə, “Piak mīn, iəu iəməsoliən nati kəti tərəh e nətəm imatah ikin, mīne kastim rəhatah iətəm tipitah mīn kəmutəgətun itah lan aupən. Mətəu nətəm Jerusiləm kəmotaskəlim iəu kləfən iəu kəm nətəm Rom.

¹⁸ Kəni nətəm Rom kəmotətapuəh o nəghatiən tepət ohniəu. Mətəu kəməsoteruhiən nəghatiən kəti mīne məmə oiəkimīs ohni. Kəni kətolkeikei məmə okotahli pətigəm iəu.

¹⁹ Mətəu nətəm Isrel ikin əha kəsətolkeikeiən. Kəni iəu aru əmə iəkətapuəh məmə iəkuva ikinu Rom məhtul e kot e nəhmti suah u Sisə, mətəu iəsəniən nəghatiən kəti tərəh e nətəm imak mīn.

²⁰ “Mətəu-inu tol lanəha, kəni iəkolkeikei məmə iəkahli=pən nəghatiən o təmah məmə iəkəruh itəmah məghati lan nəuветin kəm təmah. Kəməlis iəu e sen u, mətəu-inu o Iosmiəgəh əmə u, iətəm kitah nətəm Isrel kəutəni məmə otəpanuva.”

²¹ Kəni kəmotəni=pən kəm Pol məmə, “Iəsotosiən nauəuə lan kəti mīne iətəm təmsipən Jutiə. Kəni kitah mīn nəuvein kəsətsipəniən ikin əha motos nəghatiən kəhuva məmə kətəni nəghatiən tərəh nəuvein lam.

²² Mətəu iəkolkeikei məmə iəkətəu-to məmə rəham nətəligiən təhro lanu. Mətəu-inu iəkotəhrun məmə kinatəni rah nolien rəha nəfakiən u rəhatəmah əpəha ikin mīn rəfin.”

²³ Kēni ilah kāmōtəlāhu nian kēti o nēghatiēn. Kēni e nian əha, ilah tepət mīn nētəm Isrel kāməhuva əha Pol tətatiġ ikin. Kēni in tāmēghati kām lah e nian apīəpiə əha, mətəni-vivi kām lah narmənīġiēn Rəha Uhgīn. Kēni mətəni mīn Lou rəha Mōsis mīne iəni rəha Uhgīn, māmə otiuvi ilah kəhuva o Iesu.

²⁴ Nəuvein kāmōtətəu rəhan nēghatiēn, motəni nīpəhriēniēn lan. Mətəu nəuvein kəsōtəniēn nīpəhriēniēn lan.

²⁵ Kēni mīnautorgəhu ilah mīn ilah mīnautol māmə okotagiġ mīn. Mətəu uərisiġ kohiet, Pol tēni=pən nēghatiēn kēti mīn kām lah māmə, “Nēghatiēn iətəm Narmīn Rəha Uhgīn tāməfən kām iəni rəha Uhgīn u Aiseə māmə otəni pətīgəm kām tīpitah mīn aupən, in təhruahru əmə. Uhgīn tāməni kām iəni māmə,

²⁶ ‘Uvən mēni pətīgəm kām nətəmi mīn əha māmə iəu Uhgīn iatəni māmə,
“Onəutətəu məutətəu məutətəu,
mətəu ko nəsōtəhruniēn nian kēti mīne.
Kēni onəkoteruh maüteruh maüteruh,
mətəu ko nəsōtəhruniēn nian kēti mīne.”

²⁷ In tol lanəha mətəu-inu nīkilah tīniəkīs rəkīs. Kāmōtasiġ e matəlġilah mīne nəhmtīlah.

Mətəu kāmāutol lanəha māmə,
okəsoteruhiēn e nəhmtīlah,
kēni okəsōtətəuiēn e matəlġilah,
kēni nīkilah təruru nəhruniēn.
Kēni māsəhuvaieēn ohniəu māmə iəkōsmiəgəh ilah.’ ”

²⁸ Kēni Pol tēni māmə, “Onəkōtəkeikei mōtəhrun vivi māmə Uhgīn təmōl suaru u rəhan o

nosmiægähian nətəmimi. Tinuvən rækis o Nanihlua min. Kəni nətəmi min əha okotətəlig e nəghatian əha kəni motəni nıpəhriənian lan.”*

³⁰ Kəni e nu keiu apiəpiə, Pol tətətətig əmə e nimə əha kəni matol ren lan. Kəni nikin tətəgian o nətəmimi min rəfin kəutəhuva məutəh.

³¹ In tətəkeikei mətəni pətigəm narmənigian Rəha Uhgın kəni mətəgətun əskasik ilah e nanusian təuvir rəha İərmənig İesu Kristo. Kəni suah kəti tikə məmə otəniəhu o nəni pətigəmian nəghatian əha.

* **28:28** E kopi əuas min nəuvein rəha Niutestimin iətəm kəmətəi e nəghatian Kris aupən, nəghatian pisin kəti min əha ikin iətəm tatilpin nəghatian u mətəni məmə, “²⁹ Nian Pol tətəmol naunun e rəhan nəghatian, kəni kəməhiet, nətəligian rəhalah təman kətiah kətiah kəni məutərgəhu.”

Nauəuə Asim Rəha Uhg̃in Nəmtət̃iən Vi
The New Testament in the Whitesands language of
Tanna Island, Vanuatu
Niutesteman long Nərak, lanwis blong Whitesands
Tanna, Vanuatu

Copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Whitesands

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

913a182a-255f-5344-b6b0-0294ba221e87